

Jaarverslag 2017

Stichting Katholiek

Onderwijs

De Beerzen, Oirschot

en Spoordonk

Jaarverslag

Behorende bij het rapport

Inzake de jaarrekening

2017

INHOUDSOPGAVE

1. BESTUURSVERSLAG

1.1 Algemene informatie	blz. 4
1.1.1 Juridische structuur en organisatiestructuur	
1.1.2 Missie en Visie	
1.1.3 Trends in en rondom het onderwijs	
1.1.4 Belangrijkste kenmerken van het gevoerde financiële beleid	
1.2 Jaarverslag Raad van Toezicht 2017	blz. 8
1.3 Onderwijsbeleid, beheer en organisatie	blz. 12
1.4 Toelichting jaarrekening 2017	blz. 12
1.5 Financiële kengetallen	blz. 15
1.6 Prestatie box	blz. 16
1.7 Overige toelichting	blz. 16
1.8 Treasurystatuut en Treasury Jaarverslag	blz. 17
1.9 Continuïteitsparagraaf	blz. 17
 Overzicht bijlagen	 blz. 24
 Bijlage 1: Exploitatiecijfers 2017	 blz. 25
 Bijlage 2: Staat van baten en lasten 2017 i.v.t. tot begroting 2018	 blz. 26
 Bijlage 3: Evaluatie Strategisch beleidsplan 2017	 blz. 27
 Bijlage 4: Strategisch Beleidsplan 2018-2020, jaarplan 2018	 blz. 34
 Bijlage 5: Treasury statuut	 blz. 37
 Bijlage 6: Treasury jaarverslag 2017	 blz. 42
 Bijlage 7: Voorwaarden aan de begroting en de financiële kengetallen	 blz. 42
 Bijlage 8: Beleid m.b.t. voorzieningen en reserves	 blz. 44
 Bijlage 9: Overzicht toegestane overschrijdingen	 blz. 53
Overzicht verloop bestemmingsreserves en algemene reserve	
Overzicht investeringen 2017	
 Bijlage 10: Overzicht teldatum 2017 en prognoses	 blz. 56
 Bijlage 11: Meerjarig bestuur formatieplan, uitgangspunten formatie, RDDF, uitvoering afspiegelingsbeginsel	 blz. 57

2. JAARREKENING 2017 SKOBOS

AANBIEDING.

SKOBOS biedt u hierbij het jaarverslag 2017 aan, met als onderdelen het bestuursverslag en het rapport inzake de jaarrekening 2017. De jaarrekening 2017 bestaat uit de balans per 31 december 2017 en een exploitatierekening over de periode 1 januari 2017 tot en met 31 december 2017.

Het Bestuursverslag inclusief de diverse bijlagen geeft de toelichting bij de jaarrekening 2017. Bovendien is het jaarverslag van de Raad van Toezicht een onderdeel ervan. Daarin legt de Raad van Toezicht verantwoording af over de wijze waarop ze in 2017 vorm heeft gegeven aan haar rol als toezichthouder.

SKOBOS ziet terug op een 2017 waarin, soms in een bijzondere sfeer van onrust als gevolg van onvrede over werkdruk en maatschappelijke erkenning bij de leerkrachten, ook heel veel andere professionele ontwikkelingen gerealiseerd zijn. Het draagt allemaal bij aan een onomkeerbare weg naar goed en kwaliteitsrijk onderwijs voor onze kinderen, gebaseerd op de 21th-century skills en vorm gegeven in een dynamische organisatie die juist gebruikt maakt van alle mogelijkheden en verwachtingen in de voortdurend veranderende wereld van kinderen.

Ik dank namens SKOBOS en zijn leerlingen al het personeel, de ouders en andere stakeholders voor de geweldige en inspirerende bijdragen die geleverd zijn aan dit mooie proces en de loyaliteit, kritische kanttekeningen én waardering die voortdurend getoond zijn.

Oirschot, 21 juni 2018,

namens College van Bestuur van SKOBOS,

F. Bruinsma,
voorzitter.

1 JAARVERSLAG.

1.1 Algemene informatie

1.1.1 Juridische structuur en organisatiestructuur.

Onder SKOBOS ressorteren per 31 december 2017 5 scholen. Het betreft 5 scholen met regulier basisonderwijs. De scholen zijn allemaal gelegen in de gemeente Oirschot. De rechtspersoonlijkheid van SKOBOS is een stichtingsvorm. De stichting is opgericht op 01-01-1998 en is ontstaan uit een fusie tussen het bestuur van de Stichting Katholiek Onderwijs Oirschot en het bestuur van de Stichting katholiek Onderwijs Oost-, West- en Middelbeers.

De stichting wordt geleid door een College van Bestuur, die over haar handelen en het bereiken van de doelen van de organisatie verantwoording aflegt aan de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht werkt in dit kader conform een door haar vastgesteld toezichtkader. De Raad van Toezicht houdt conform de statuten, de formele verantwoordelijkheid van goedkeuring van de begroting, het (financieel) jaarverslag en het strategisch beleidsplan.

Het College van Bestuur wordt ondersteund door een managementassistente en een medewerkster communicatie en werkt nauw samen met de directeuren van de scholen o.a. door een tweewekelijks directeurenoverleg.

Het College van Bestuur én de Raad van Toezicht conformeren zich aan de code "Goed Bestuur" zoals door de PO-raad geformuleerd.

1.1.2 Missie en Visie.

SKOBOS heeft in het voorjaar 2011 in een aantal prikkelende sessies in een open samenwerking tussen bestuur, directies en GMR een nieuwe missie en visie vastgesteld.

"SKOBOS zet in op brede talentenontwikkeling van alle kinderen waarin zij ook zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun ontwikkeling."

Deze prikkelende uitspraak geeft de essentie weer waar SKOBOS zich in haar strategische ontwikkeling voor de komende jaren door wil laten leiden.

De kernwoorden zijn:

- "breed", dus niet alleen maar cognitief en kennis;
- "talentenontwikkeling", dus aansluiten bij wat de kinderen aan vaardigheden en talenten hebben;
- "zelf verantwoordelijkheid nemen", dus de verantwoordelijkheid voor de eigen ontwikkeling ook steeds meer bij de kinderen gaan leggen;
- "ontwikkeling", dus het gaat om groei.

Daartoe wil SKOBOS verder gaan op de al jaren eerder ingeslagen weg met het inrichten van een professionele organisatie die zich kenmerkt door een aantal belangrijke uitgangspunten, zoals die ook op de missie- en visiekaart 2011 - 2015 te vinden zijn:

- één organisatie, met daarin volop ruimte voor verschillen en eigen profilering;
- bewust ruimte in de organisatie op alle niveaus voor eigen verantwoordelijkheid en eigenaarschap (subsidiariteit);
- een gezonde basis onder de organisatie, met oog voor de ontwikkelingen binnen het onderwijs, de lokale gemeenschap en de maatschappij en waar nodig verantwoordelijk en proactief daarop inspeland;
- solidariteit met al diegenen voor wie maatschappelijke participatie geen gemakkelijke vanzelfsprekendheid is;
- gericht op een breed aanbod voor zoveel mogelijk kinderen;
- als uitgangspunt zorg voor ontwikkeling en onderwijs van 0 -18 jaar;
- gericht op ontwikkeling en opbrengsten in brede zin;
- in alle opzichten open, toegankelijk, kwaliteitsbewust en klantgericht;
- een veilige, uitdagende, prikkelende omgeving voor kinderen, ouders én leerkrachten.

De kern van de ontwikkelingen van de komende jaren is vervat in het begrip “kwaliteitszorg”. Meer specifiek betreft het vooral

- “afstemming” (op de brede talentontwikkeling)
- (denken in) “opbrengsten”
- de ondersteunende rol van “ICT” m.b.t. opbrengsten, ondergebracht in een brede overdenking van het vertalen van de “de 21-century skills” in het onderwijskundig en organisatorisch beleid
- communicatie/transparantie
- de verbinding tussen Kinderopvang en Onderwijs.

In 2018 wordt de missie-visie en de geconstateerde trends in een nieuw traject geactualiseerd.

1.1.3 Trends in en rondom het onderwijs.

Tijdens een aantal bijeenkomsten in het voorjaar 2011 heeft SKOBOS gekeken naar de trends in het onderwijs, in de maatschappij in het algemeen en in de lokale gemeenschap in het bijzonder. Doel van deze bijeenkomsten was om die trends zichtbaar te maken die in de visie van SKOBOS in de komende 5 jaar een nadrukkelijke invloed zullen hebben op de verdere ontwikkeling van SKOBOS als organisatie voor Primair Onderwijs in de gemeente Oirschot.

Telkens aan het einde van een kalenderjaar wordt nogmaals kritisch gekeken naar de onderscheiden trends. Zo ook eind 2017. Omdat SKOBOS bezig was met een operatie in het kader van schaalvergroting, is een herijking van de missie-visie in 2015/2016 uitgesteld totdat er definitief zicht komt op de feitelijke stappen die in dat kader gezet gaan worden en heeft er opnieuw een kleine aanpassing plaats gevonden. Datzelfde geldt voor het strategisch beleidsplan 2017. Dit is een onverkorte doorzetting van het strategisch beleidsplan 2016, waarin verwerkt de evaluatieve gegevens van 2016. In 2018 wordt de missie-visie en de geconstateerde trends zoals aangegeven geactualiseerd.

De volgende externe ontwikkelingen zijn begin 2017 nog steeds gesignaleerd en specifiek benoemd:

- het aantal kinderen met een "zorgetiket" neemt nog steeds toe; dat kan een gevolg zijn van toenemende zorgen in de ontwikkeling van kinderen, maar ook nog van steeds beter in kaart willen brengen van de mogelijkheden van kinderen en de groeiende behoefte om "etiketjes te plakken";
- de economische crisis zorgt ervoor dat ook steeds meer gezinnen in een ingewikkelde situatie terecht komen; werkloosheid, financiële zorgen; mondjesmaat lijkt zich een verbetering af te tekenen
- Passend Onderwijs is inmiddels al enige jaren werkelijkheid; het heeft grote consequenties voor inrichting en financiering van het onderwijs;
- ICT neemt bij kinderen, maar ook in het algemeen een steeds grotere plaats in het leven in;
- de omgeving van het onderwijs is dermate snel aan het veranderen dat serieus de vraag gesteld moet worden of de inhoud van het onderwijs (kennis, competenties en vaardigheden) en de inrichting van de leeromgeving nog wel voldoende aansluiten bij wat die ontwikkelingen aan kennis, competenties en vaardigheden veronderstellen;
- ouders nemen t.o.v. het onderwijs een andere positie in: niet allen als consument, maar steeds meer ook als partner die mee wil praten over de ontwikkeling van hun kinderen en eisen stelt aan opbrengsten (zorg dat mijn kind zo goed en breed mogelijk de eigen talenten ontwikkelt); ouders kijken ook naar organisatorische aspecten zoals mogelijkheden van opvang, schooltijden en communicatie;
- de overheid legt een extreme druk op het onderwijs: enerzijds een voortdurende druk op de financiering door middel van bezuinigingen dan wel niet mee laten groeien van de bekostiging, anderzijds de eenzijdige eis van steeds maar toenemende opbrengsten, leerprestaties en professionele organisatie

- de gemeente als lokale overheid bezuinigt, ten einde haar eigen begroting op orde te houden, op elke vorm van bekostiging die niet wettelijk verplicht is;
- de overheid heeft steeds meer moeite om een voldoende balans te vinden tussen terugtreden en bemoeien; deregulering gaat hand in hand met eisen en verplichtingen;
- de gemeente Oirschot is een kleinschalige leef- en werkgemeenschap met een typische dorpscultuur waar het onderwijs in alle kernen een specifieke positie inneemt; de toenemende vergrijzing leidt ook hier tot het afnemen van de beschikbaarheid van voorzieningen mede als gevolg van de krimp van het aantal leerlingen.
- De toenemende professionele samenwerking tussen de gemeente Oirschot en SKOBOS, waarbij op basis van wederzijds vertrouwen en respect de uitvoering van een aantal belangrijke gemeentelijke verantwoordelijkheden (m.b.t. bijvoorbeeld onderwijshuisvesting) doorgeschoven wordt naar SKOBOS; de discussie over vormen van "doordecentralisatie" heeft inmiddels geleid tot besluitvorming m.i.v. 1 januari 2016;
- Vanuit de overheid ontstaat steeds meer druk op het onderwijs om vorm te geven aan zaken die volgens SKOBOS steeds meer niet-specifiek een verantwoordelijkheid van het onderwijs zijn, maar een verantwoordelijkheid van ouders en gemeenschap: burgerschapskunde, cultuureducatie, gezond gedrag (waaronder bewegingsonderwijs); voor een aantal van deze zaken worden zelfs al toezichtkaders ontwikkeld;
- steeds meer externe aanbieders vinden hun weg naar het onderwijs om hun diensten aan te bieden dan wel om in het schoolgebouw zelf zelfstandig werkzaam te zijn;
- in de loop van 2015 is de nieuwe Wet Werk en Zekerheid van kracht geworden; deze wet heeft ontzettend veel consequenties voor het personeelsbeleid in het Primair Onderwijs. Met name alles wat te maken heeft met het benoemen van personeel, het vervangingsbeleid en het voorkomen van personele verplichtingen. De consequenties voor een gezonde, niet al te risicovolle bedrijfsvoering in het Primair Onderwijs zijn in negatieve zin erg groot. De feitelijke inwerkingtreding is voor het Primair Onderwijs uitgesteld tot 1 juli 2016. In 2017 is er voortdurend proactief mee omgegaan.
- in 2014/2015 is er een nieuwe cao afgesloten tussen besturenorganisaties en de vakbonden. Deze cao is de opmaat voor structurele veranderingen in het personeelsbeleid en als gevolg daarvan een andere, meer professionele verhouding tussen het bestuur als werkgever en de leerkrachten als werknemer. Er komt toenemende beleidsruimte in inzetbaarheid en loopbaanontwikkeling. De kansen van deze wijzigingen worden jaarlijks duidelijker.

De interne ontwikkelingen zoals die geconstateerd zijn:

- SKOBOS constateert op basis van de CITO-resultaten van de groepen 8 dat de resultaten van de scholen op de leergebieden in de afgelopen jaren, op een enkele uitzondering na, steeds in het algemeen rond tot wat boven het gemiddelde zijn geweest;
- SKOBOS constateert op basis van de tevredenheidpeiling "Scholen met Succes" van begin 2015 dat de tevredenheid van ouders en personeel over SKOBOS in het algemeen op alle onderdelen boven het gemiddelde van de vergelijkingsgroepen ligt;
- SKOBOS constateert op basis van diezelfde tevredenheidpeilingen dat er met name nog vooruitgang te behalen is m.b.t. de specifieke begeleiding en afstemming op individuele leerlingen, m.b.t. het realiseren van rust en structuur binnen de onderwijsomgeving en m.b.t. het omgaan met pestgedrag;
- er is al enige jaren sprake van een toenemende samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang; SKOBOS heeft uitgesproken te streven naar een fysieke én inhoudelijke verbinding tussen de scholen van SKOBOS en vormen van kinderopvang;
- binnen SKOBOS is er bij de scholen behoefte aan een eigen profilering;
- SKOBOS is een katholieke stichting in een gemeenschap waarin toenemende ontkerkelijking zichtbaar is en waar het katholieke geloof een steeds afnemende rol lijkt te gaan spelen in het leven van de mensen;
- SKOBOS constateert een discrepantie tussen de grote vlucht van ICT in onderwijs en maatschappij en de relatief beperkte wijze waarop binnen de eigen organisatie gebruik gemaakt wordt van de grote mogelijkheden van ICT; de Digitale Werk Omgeving is

- gerealiseerd maar behoeft voortdurend aanscherping; consequenties voor de Digitale leeromgeving kregen een stevige uitwerking in 2017 middels de 21st Century skills.
- SKOBOS heeft last gehad van een teruglopend aantal leerlingen, maar die situatie is inmiddels gestabiliseerd, ook in de prognoses.
  - SKOBOS zag een langzame vergrijzing binnen het eigen personeelsbestand ontstaan omdat nauwelijks jonge leerkrachten nog de mogelijkheid kregen via reguliere vacatures bij SKOBOS in te stromen; in 2015, 2016 en 2017 is ook deze ontwikkeling gekeerd door de uitstroom van een relatief groot aantal oudere leerkrachten;
  - SKOBOS constateert dat er binnen de organisatie steeds meer gebruik gemaakt wordt van vrijwillige mobiliteit als manier om ervaringen op te doen en zich professioneel verder te ontwikkelen;
  - SKOBOS constateert dat de veranderingen in het onderwijs en de complexere onderwijsleerprocessen steeds hogere eisen stellen aan capaciteiten en vaardigheden van leerkrachten en directies en dat het scholingsaanbod en het gebruik ervan nog onvoldoende op die ontwikkeling is afgestemd; SKOBOS heeft om die reden in het schooljaar 2015 – 2016, maar ook in de schooljaren 2016 – 2017 en 2017-2018 een eigen scholingsaanbod gerealiseerd.
  - SKOBOS constateert dat de bezuinigingen én de steeds hogere externe eisen ook een toenemende druk leggen op de exploitatieresultaten;
  - SKOBOS constateert dat de taal- en leesvaardigheid van haar leerlingen opvallend achterblijft bij de landelijke ontwikkelingen;
  - SKOBOS constateert dat het aantal dyslectische kinderen in deze regio opvallend groter is dan in andere regio's en landelijk;
  - SKOBOS constateert een groeiende behoefte binnen de scholen om specifiek m.b.t. begaafdheid nieuwe stappen te blijven zetten ; daarmee kan de inmiddels gerealiseerde bovenschoolse voorziening voor bijzonder begaafde leerlingen gebruikt worden om ook op schoolniveau meer kwaliteit te realiseren in het onderwijs aan begaafde leerlingen;
  - 2017 is het jaar geweest waarin veel onrust is ontstaan rondom "werkdruk" en het gebrek aan een gevoel van professionele maatschappelijke erkenning; dit heeft geleid tot een aantal stakingen en tot onrust, ook binnen SKOBOS;
  - Er is groeiende behoefte aan samenwerking dan wel fusie met een andere organisatie ten einde kwaliteit en ambitie ook op langere termijn te kunnen garanderen. Deze zaken staan als gevolg van de geringe grootte van de organisatie in toenemende mate onder druk. In 2017 is een definitief fusietraject met Stichting KempenKind definitief mislukt en is opnieuw gekeken naar de problematiek van de schaalgrootte.

1.1.4 Belangrijkste kenmerken van het gevoerde financiële beleid.

Er is sprake van één begroting waarin alle financiële en materiële kostensoorten verwerkt zijn en één financieel jaarverslag. SKOBOS laat zich bij het gevoerde financiële beleid leiden door de volgende uitgangspunten:

- de financiële middelen worden zoveel mogelijk ingezet t.b.v. het onderwijs op de werkvloer
- personele bekostiging vindt uitsluitend plaats met de personele inkomsten lumpsum
- SKOBOS hecht aan een gezonde, transparante financiële basis
- De reguliere exploitatiebegroting (exclusief investeringen vanuit voorzieningen en reserves) is in principe budgettair neutraal (zie ook de opmerkingen in [bijlage 7](#) en in [bijlage 8](#))
- SKOBOS beschikt over reserves; deze reserves zijn in het verleden ontstaan vanuit vrijvallende voorzieningen dan wel (bewust) niet uitgegeven middelen; SKOBOS wil deze reserves aanwenden om een eigentijdse, professionele onderwijsorganisatie in te kunnen richten die kwalitatief uitstekend onderwijs aanbiedt; de huidige bekostiging vanuit het ministerie biedt daartoe nauwelijks investeringsruimte (zie de uitwerking in [bijlage 8](#))
- de directeuren van de scholen hebben binnen de eigen goedgekeurde begroting maximale bestedingsvrijheid
- de richtlijnen vanuit het ministerie zijn bepalend ten aanzien van beleggingen en beleningen.

1.2 Jaarverslag Raad van Toezicht SKOBOS over 2017

1. Visie op toezicht

De essentie van het two-tier bestuursmodel bij SKOBOS is een scheiding tussen besturen (en operationeel leiden) door de bestuurder aan de ene kant en toezicht houden daarop aan de andere kant. Bestuurder en toezichthouders zijn zich ervan bewust dat het vooral van belang is dat rollen en taken helder en onderscheiden zijn en dat het samenspel tussen RvT en CvB cruciaal is.

De Raad van Toezicht heeft een toezichthoudende en controlerende verantwoordelijkheid met als doel: een goed bestuurd organisatie.

De Raad van Toezicht heeft daarmee dus een integrale verantwoordelijkheid; dat betekent toezicht op alle aspecten. In het toezicht worden alle relevante belangen in de overwegingen meegenomen. In de relatie bestuurder - toezicht is het wezenlijk dat de bestuurder richting geeft (strategie) en deze vertaalt naar te ontwikkelen beleid. De bestuurder leidt de organisatie de toekomst in. Als toezichthouders concentreert de raad zich op de toetsing van de kwaliteit van het bestuur.

In het pakket van taken en verantwoordelijkheden van de Raad van Toezicht maakt SKOBOS onderscheid in een vijftal verschillende rollen en daaraan gekoppelde taken die de raad vervult:

1. de toezichtstaak: het houden van toezicht op bestuur en organisatie d.m.v. controleren en beoordelen.

De conformancerol: toezicht houden door bevragen, beoordelen en waakhond zijn.

2. de werkgeverstaak: werkgever zijn van leden van het CvB.

De werkgeversrol: vormgeving topstructuur, aanstelling, beloning, beoordeling functioneren, ontwikkeling competenties en ontslag van bestuur.

3. de adviestaak: met raad en daad terzijde staan, gevraagd en ongevraagd, van de bestuurder(s).

De performancerol: adviseur en klankbord op basis van kennis, expertise en externe informatie.

4. de bestuurlijke taak: medeverantwoordelijkheid zijn voor strategische koers en financiële performance.

De partnerrol: proactief meedenken over strategie en beleid.

5. de verantwoordingstaak: afleggen van verantwoording aan stakeholders.

De liaisonrol: verbinding met belanghebbenden/stakeholders.

2. Toezichtkader

Goed toezicht kenmerkt zich door onafhankelijkheid en professionaliteit. De Raad van Toezicht is in haar rol nadrukkelijk mede verantwoordelijk voor goed bestuur. Om redenen van transparantie en rolonderscheid is het toezicht binnen SKOBOS vervat in een toezichtkader, dat expliciet, actief, georganiseerd en gedocumenteerd is. Dat toezichtkader geeft *het wat en hoe* aan van het toezicht binnen SKOBOS. Begin 2016 is de termijn van geldigheid ervan verlengd vanwege het project Schaalgrootte met mogelijke samenwerkings- dan wel fusievoorstellen. Nu daaromtrent meer helderheid is, is besloten werk te maken van een update van het toezichtkader, waarbij nadrukkelijk verbanden worden gelegd tussen strategisch plan, te bereiken doelstellingen, de informatiewensen vanuit de Raad van Toezicht en de te gebruiken instrumenten van toezicht. Naar verwachting krijgt dit nieuwe toezichtkader zijn beslag in 2018.

3. Feitelikheden met betrekking tot de Raad van Toezicht in 2017

3.1. *Leden Raad van Toezicht SKOBOS in 2017*

De Raad van Toezicht van SKOBOS bestaat reglementair uit 5 leden; in verslagjaar 2017 waren dat:

1. Lid RvT: Marleen Klaasens
2. Lid RvT: Piet van Dam
3. Lid RvT: Christine Schepel - van der Kuil

4. Voorzitter RvT: Joep den Otter

5. Lid RvT: vacature (in te vullen op voordracht van de GMR)

Het secretariaat van de RvT is in handen van Mevr. Ella Meeuwsen.

De Raad van Toezicht is bereikbaar via: rvt@skobos.nl

Alle leden van de Raad van Toezicht hebben het benoemingsformulier getekend en daarbij verklaard dat zij op basis van de SKOBOS-statuten en reglementen zullen acteren en geen positie, functie of nevenfunctie bekleden die onverenigbaar is of de schijn van belangenverstrengeling kan geven met het lidmaatschap van de Raad van Toezicht van SKOBOS.

3.2. Rooster van aftreden

De statuten van SKOBOS bepalen (art. 8 lid 7) dat RvT-leden zittingsperioden hebben van drie jaren en maximaal twee keer kunnen worden herbenoemd. Via het jaarlijks vast te stellen rooster van aftreden wordt hieraan gevolg gegeven.

Rooster van aftreden vigerend per 2017, vastgesteld op 12 december 2016

Naam	Start	Januari 2018	Januari 2019	Januari 2020	Januari 2021	Opmerkingen
Marleen Klaasens	01.01.2012			x		In 3e termijn
Vacature (Paul Sollewijn Gelpke)	01.09.2012	x			x	In 2e termijn
Christine Schepel	01.01.2014		x			In 2e termijn
Piet van Dam	01.01.2015	x			x	In 1e termijn
Joep den Otter	01.01.2012			x		In 3e termijn

3.3. Vergoedingen Raad van Toezicht

Vijf jaar lang (2012 t/m 2016) was de vergoeding gelijk aan de vrijwilligersvergoeding van netto € 1.500 per jaar; voor de voorzitter het dubbele. De vergoedingen zijn nimmer aangepast en er werd niet gedeclareerd.

In 2015/6 is de VTOI (Vereniging van Toezichthouders Onderwijs Instellingen) met een hernieuwd advies gekomen over vergoedingen voor leden van een RvT, gebaseerd op aangepaste wetgeving (WNT-2, Wet normering topinkomens). De wet bepaalt de maximale vergoeding en geeft richtlijnen voor de basis ervan, namelijk de vergoeding als een afgeleide van de bestuurdersvergoeding. Bovendien heeft de accountant van SKOBOS aangegeven dat de bestaande vrijwilligersvergoeding voor toezichthouders feitelijk niet meer mogelijk is.

Daarop heeft de RvT van SKOBOS in 2017 besloten de uitgangspunten, de argumentatie en de gedragsregels van de VTOI/NVTK m.b.t. vergoedingen te gaan volgen. De VTOI beklemtoont de noodzaak van een passende honorering, aangezien de taken van de RvT wettelijk zijn verankerd en balans in zeggenschap van een organisatie moeten borgen. Bovendien zijn de verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden van de RvT verzaamd. De RvT heeft als interne toezichthouder een positie in het kader van goed bestuur, hetgeen ook is vertaald in fiscale categorisering (o.a. BTW-plicht).

Op basis hiervan heeft de RvT van SKOBOS besloten de hoogte van de vergoedingen aan te passen, maar niet verder te willen gaan dan 50% van het toegestane, hetgeen neerkomt op bruto €5.500 voor leden en € 8.775 voor de voorzitter. De leden van de financiële commissie mogen daarnaast nog € 750 declareren. De leden zijn zelf verantwoordelijk voor correcte belastingtechnische verwerking.

4 . Werkwijze en activiteiten Raad van Toezicht

De RvT handelt op basis van de SKOBOS statuten, het RvT-reglement en doet dat conform toezichtvisie en -kader (zie hoofdstuk 1 en 2). Een profiel is aanwezig. De leden zijn onafhankelijk en professioneel en ieder brengt in vanuit eigen achtergrond, opleiding en (werk)ervaring. Adviezen en besluiten komen tot stand in collegiaal overleg; besluiten vereisen consensus en worden vrijwel altijd in unanimité genomen.

Taken worden zoveel als mogelijk gelijkelijk verdeeld. De RvT van SKOBOS kent slechts één vakcommissie, nl. de commissie financiën.

Een groot deel van de werkzaamheden betreft twee hoofdpunten:

a. De strategische cyclus.

Op basis van wettelijke taken is de RvT gehouden aan discussie, advisering en besluitvorming inzake Strategisch beleidsplan, Jaar- en Meerjarenbegroting met investeringsprogramma, jaarexploitatie, bestuursverslag en conclusies van de accountant.

b. De advisering en monitoring.

Op basis van een drietal instrumenten, namelijk de managementrapportage (Marap), de Voortgangsrapportage met besluitenlijst van het CvB en de rapportage "lopende ontwikkelingen" adviseert en monitort de RvT de organisatie.

Daarenboven hecht de RvT veel waarde aan de presentaties van schooldirecteuren voorafgaande aan de RvT-vergadering en aan het twee maal per jaar overleggen tussen de voorzitters van GMR en RvT. Een totaalbeeld van activiteiten in verslagjaar 2017 luidt als volgt:

Datum vergadering	Belangrijkste onderwerpen en relevante besluiten (cursief) vanuit Toezichtkader	Tussenrapportages en besluiten (cursief)
30 januari	* Briefing verwachtingen fusierapportage	* Status overleg fusiebesprekingen CvB's
13 maart	* Indicatie Jaarcijfers 2016 * <i>Vaststellen Strategisch Beleid 2017-2020</i> * Beleidsontwikkeling IKC	* Voortgangsrapportage * Managementrapportage * Voortgang Fusieproces a.d.h.v. status werkgroepen * Overleg GMR - RvT
20 maart	* Jaarevaluatie RvT over 2016	
26 april	* Extra vergadering inzake fusieproces	
12 juni	* Extra vergadering status en voortgang fusieproces	
21 juni	* <i>Vaststellen Jaarcijfers en Bestuursverslag over 2016.</i> * <i>Vaststellen jaarverslag RvT over 2016.</i> * <i>Vaststellen fusiedocumentatie</i>	* Voortgangsrapportage * Managementrapportage * Status/voortgang De Klep * Staking onderwijspersoneel
3 Juli	* Extra vergadering fusie; advies stopzetten fusieproces	
18 september	* Terugblik procesgang project Schaalgrootte * Discussie vervolgstappen na stopzetten fusieproces	* Voortgangsrapportage * Managementrapportage * Verslag Accountant * Invitatie aan GMR inzake voordracht RvT-lid
13 oktober	* Discussie voorbeeld Kaderplan Skobos 2.0. * Opbrengstrapportages scholen en Skobos totaal	* Conclusies Quickscan Risicoanalyse Personeel * Effecten regeerakkoord
27 november	* Tussenevaluatie RvT * Advies Jaarvergoedingen RvT	* Toekomst CvB met oog op pensionering 0101/2020
13 december	* Speerpunten strategisch beleidsplan 2018 - 2022 * <i>Vaststellen Begroting 2018 en Meerjarenbegroting 2018-2022</i> * <i>Vaststelling vergoedingen RvT</i>	* Voortgangsrapportage * Managementrapportage * <i>Jaarkalender 2018</i> * <i>Rooster van aftreden 2018</i> * <i>Benoeming Accountant</i>

In verslagjaar 2017 is veel tijd en energie gaan zitten in de concretisering van het project Schaalgrootte. Dat heeft geleid tot een plan van aanpak om te komen tot een besturenfusie met Kempenkind teneinde de onderwijsorganisatie SKOBOS toekomstbestendig te maken en continuïteit te garanderen. Na ampele afwegingen is finaal de conclusie getrokken dat verschillen op inhoud en cultuur dusdanig groot zijn, dan het niet wenselijk is dit traject af te ronden met een positief besluit; het project schaalgrootte gaat wel verder met alternatieve scenario's.

5. Continuïteitsparagraaf: vooruitblik 2018-2022

Net als in het voorbije jaar geeft de Raad van Toezicht in haar Jaarverslag een vooruitblik op de nabije toekomst en de te verwachten ontwikkelingen.

5.1. *Project Schaalgrootte*

Demografische ontwikkelingen (krimp), met versterking van negatieve effecten als gevolg van bezuinigingen, hebben geleid tot het Project Schaalgrootte. Eind 2016 is geconcludeerd dat samenwerking en/of een besturenfusie met Kempenkind kan worden onderzocht. Dat proces is in 2017 niet succesvol afgerond en leidt ertoe dat SKOBOS andersoortige scenario's gaat verkennen aangezien de noodzaak in essentie niet is veranderd. Er is geen sprake meer van krimp. Prognoses wijzen op een lichte groei. Maar gericht toekomstdenken en continuïteit borgen blijven geboden. SKOBOS is gestart met het verkennen van verdergaande IKC-ontwikkelingen en mogelijke vormen van samenwerking op het vlak van onderwijs met het voortgezet onderwijs.

5.2. *Onderwijskwaliteit*

Het versterken van de onderwijskwaliteit krijgt vorm via verschillende lijnen, die in elkaar grijpen. In het verder implementeren van Passend Onderwijs ziet SKOBOS kansen om op schoolniveau kwaliteitsimpulsen te realiseren, wanneer het gaat om inhoud en organisatie van onderwijs op school-, groeps- en leerlingenniveau. Ouders/verzorgers vragen ook om meer maatwerk voor de specifieke ontwikkelingsbehoeften van hun kind(eren). De visie van SKOBOS past er naadloos bij, maar tegelijkertijd is er wel degelijk het besef dat dit een enerverende en uitdagende taakstelling is die nieuwe vaardigheden vergt van leerkrachten en management. De bij SKOBOS al ingezette weg naar professionalisering van organisatie en mensen en het meer en meer denken in meetbare en kwaliteitsrijke opbrengsten kunnen extra stimuleren in het bereiken van de doelstellingen. Facilitering en scholing van leerkrachten, onder meer via de SKOBOS-akademie, zijn daarbij ondersteunend. De Raad van Toezicht blijft oog houden voor deze ontwikkeling van maatwerk en kwaliteit van onderwijs en faciliteert waar nodig met goedkeuring van benodigde investeringen.

5.3. *SKOBOS 2.0*

Op korte termijn worden missie en visie voorzien van een update. De RvT verwacht continuering hiervan en daarmee van staand beleid. De verdere implementatie van de visie van SKOBOS, met versterking ervan door de gemaakte keuze voor innovatief handelen middels uitwerking van SKOBOS 2.0 waarin '21st Century Skills' en digitalisering leidend zijn, is een project met lange doorlooptijden. Bovendien worden nieuwe elementen toegevoegd, met name het werken aan digitale portfolio's van zowel leerlingen als leerkrachten.

In het strategisch beleid gaat het om professionalisering, acteren met kwaliteitsoutput en innovatiekracht. Onderwijs en maatschappelijke context gaan hand in hand en daarom investeert SKOBOS doelbewust uit eigen vermogen in projecten die deze innovatiekracht schragen en ontwikkelen. De Raad van Toezicht hecht sterk aan deze innovatie, aangezien deze naadloos aansluit op maatschappelijke ontwikkelingen, en laat dat zien door goedkeuring te verlenen aan forse investeringsbudgetten.

5.4. Organisatie-ontwikkeling

In de komende jaren zal SKOBOS werk maken van het thema "organisatie-ontwikkeling", met een accent op mensen.

Aangezien leerkrachten de spil zijn van het onderwijs is de ontwikkeling van professionalisering een belangrijk onderwerp in deze organisatie-ontwikkeling en daarbij worden meerdere beleidsterreinen geraakt. Zie hiervoor 5.2 en 5.3. De discussie rondom beleefde werkdruk, inzetten van onderwijs-assistenten en verfijning van school- en groepsorganisatie zijn daarbij aandachtspunten. Ook de ontwikkeling van een lerarentekort zal SKOBOS niet ongemerkt voorbij gaan.

In de continuïteit van het management zullen meerdere breekpunten ontstaan door het vertrek van de voorzitter College van Bestuur (pensionering) en de mobiliteit binnen de groep van schooldirecteuren. Onmiskenbaar zal dit effecten hebben op de organisatie en alleen al daarom is het zaak voor de RvT hieraan aandacht te schenken en voor wat betreft het CvB anticiperend bezig te zijn om haar rol als werkgever goed in te vullen.

De Raad van Toezicht dankt alle betrokkenen bij SKOBOS, in het bijzonder de personeelsleden, het ondersteunend personeel, de schooldirecties, het College van Bestuur en de (Gemeenschappelijke) Medezeggenschapsraden voor hun tastbare en kwaliteitsrijke bijdragen in 2017 en rekt graag opnieuw op hun inzet, deskundigheid en resultaten in 2018 en later.

Namens de Raad van Toezicht van SKOBOS

Joep den Otter
Voorzitter Raad van Toezicht

Besproken en vastgesteld in de RvT-vergadering van 20 juni 2018.

1.3 Onderwijsbeleid, beheer en organisatie

Eind 2016 is er binnen SKOBOS een nieuw strategisch beleid voor jaar 2017 vastgesteld. Dat strategisch beleid is enkel een doorzetten geworden van het eerder ingezette beleid 2016 – 2019 op basis van een evaluatie 2016. Achtergrond van deze eenvoudige uitwerking is het feit dat er sprake was van verder vorderende fusiebesprekingen waardoor een aanscherping in deze fase niet gewenst is.

Dragende items zijn aangegeven in de bijlagen 3 en 4.

1.3 Toelichting jaarrekening 2017.

De toelichting bestaat uit de volgende onderdelen:

- Toelichting bij de balans
- Toelichting bij de staat van baten en lasten en het exploitatieresultaat
- Toelichting bij de voorzieningen
- Toelichting bij het bestemmen van het resultaat, het eigen vermogen en daaraan gerelateerd de bestemmingsreserves.

Alle in het jaarverslag genoemde bedragen zijn euro's, tenzij anders vermeld.

A. Toelichting bij de balans

- Activa: Materiële vaste activa: de boekwaarde van de bezittingen: gebouwen, methodes, meubilair etc.. Het totaal is fors gestegen in 2017 omdat er veel investeringen gedaan zijn in ICT in het kader van SKOBOS 2.0; verder is er een grote investering gedaan in het gebouw van de Linde.
Financiële activa: de effecten zoals SKOBOS die in bezit heeft. Er is een aandeel genomen ter grootte van 8.000 betreffende coöperatie glasvezel.
Vorderingen: wat lager omdat met name Passend Onderwijs bijtijds en structureel aan haar verplichtingen voldoet.
- Passiva: Eigen vermogen: teruggelopen met ruim 136.563 als gevolg van het exploitatietekort.
Voorzieningen: lichte afname omdat met name het de kosten van investering in de nieuwe vloer van Kindcentrum de Linde (150.000) groter is geweest dan de totale dotatie aan de voorziening (112.000).
Kortlopende schulden: met name bedragen inzake de loonkosten

B. Staat van baten en lasten en het exploitatieresultaat.

De begroting 2017 kende een begroot nettoresultaat van -/- 356.522, bestaande uit een begroot resultaat van -/- 370.172,- en begrote financiële baten en lasten van +/- 13.650.

De realisatie van 2017 kent een nettoresultaat van -/- 136.563, bestaande uit een resultaat van -/-148.826 en financiële baten en lasten van +/- 12.264.

Dat betekent dat het exploitatieresultaat over 2017 exclusief de financiële baten en lasten -/- 221.056 bedraagt en daarmee lager is dan het begrote tekort..

De baten bedroegen ongeveer 270.000 meer, de lasten ongeveer 50.000 meer.

De “meer baten” zijn met name personele baten (180.000), afkomstig uit een nabetaling in oktober 2017 op basis van cao en prijscompensatie. Achteraf is geconstateerd dat er bij de begroting ten onrechte een subsidie voor fusieschool de Beerze niet meegenomen is (45.000), dat er 20.000 meer ontvangen is i.v.m. de prestatie box, eenzelfde bedrag (20.000) meer als gevolg van AZC-leerlingen en dat de detachering van personeel ruim 12.000 meer heeft opgebracht dan begroot

Aan de lastenkant vallen de volgende zaken op:

- De meer personele inkomsten zijn niet vertaald in personele uitgaven. Er is voor 42.000 minder aan personeel uitgegeven dan begroot. Zoals eerder gezegd een te voorzichtige personele begroting. Bovendien is in het kader van het zelf risico dragen inzake vervangingen waarschijnlijk veel minder gedeclareerd door de scholen en dus zelf opgelost.
- De kosten van afschrijvingen zijn 180.000 hoger dan begroot. Dit is het gevolg van twee zaken:
  - o Een andere afschrijvingssystematiek over 2017 dan in de begroting meegenomen (in de maand na aanschaf in plaats van in het jaar na aanschaf)
  - o Een extra afschrijving van veel zaken die niet meer in gebruik zijn en wel op de activastaat stonden
  - o Zie voor een overzicht van de reguliere investering in 2017 bijlage 9.
- Hogere huisvestingslasten (40.000), met name als gevolg van wat hogere kosten van onderhoud (13.000) en extra kosten als gevolg van langdurig ziek schoonmaakpersoneel: inhuur van externe schoonmaakbedrijven. Een verschil van 34.000.
- De overige instellingslasten zijn fors lager: ruim 135.000. Dit is vooral een gevolg van een post “overige lasten” die op de begroting opgenomen was en waar nauwelijks uitgaven tegenover stonden. Deze post was een gevolg van een foutieve berekening van de afschrijvingen door het administratiekantoor in de begroting 2017.

- Verder zijn er wat verschillen te zien bij de overige instellingslasten ten opzichte van de begroting:
  - o Als gevolg van nog steeds een zuinige contracten ruim 25.000 minder kosten administratie
  - o Wat hogere kosten leermiddelen, inventaris en apparatuur: ruim 30.000. Met name in de zich verder ontwikkelende ICT: licenties en apparatuur ten laste van de exploitatie.

Conclusie is dat er meer geïnvesteerd had kunnen worden in met name de personele kant van de organisatie. Voor het overige is het een en ander redelijk in balans gebleven.

C. De voorzieningen.

Er is sprake van drie uitgewerkte en toegestane voorzieningen.

De personele voorziening is bedoeld voor (jubilea) uitkeringen in het kader van de CAO en is door een dotatie op het noodzakelijke niveau van eind 2017 gebracht.

De voorziening onderhoud is bedoeld voor binnen- en buitenonderhoud aan de schoolgebouwen. In 2017 heeft relatief weinig onderhoud ten laste van deze voorziening plaatsgevonden met uitzondering van een forse investering in een nieuwe vloer van Kindcentrum de Linde (€ 145.000,-) De dotatie is gebaseerd op het Meerjarig Onderhoudsplan en de afspraken die ten aanzien van deze voorziening gemaakt zijn (zie bijlage 8).

De voorziening Duurzame Inzetbaarheid is in 2016 vanuit de exploitatie ingericht. De voorziening is bedoeld om de kosten van de opname van gespaarde uren Duurzame Inzetbaarheid te dekken. Zie voor een verdere uitwerking bijlage 8 (beleid m.b.t. voorziening en reserves).

Verder is er sprake van een vierde toegestane voorziening, die pas in de jaarrekening over 2018 verwerkt zal worden: Voorziening langdurig zieken. Deze voorziening is bedoeld om met name bij besturen, zoals SKOBOS, die eigen risicodragers zijn in het kader van de vervangingen, het financiële risico van langdurig zieke medewerkers in te dekken. Het zou eind 2017 gaan om een voorziening ter grootte van € 65.000,- omdat er eind 2017 een langdurig zieke leerkracht is met beperkt uitzicht op herstel.

D. Bestemming van het (negatieve) resultaat, het eigen vermogen en daaraan gerelateerd de bestemmingsreserves:

Zie ter informatie bijlage 8 (beleid m.b.t. voorzieningen en reserves) en bijlage 9 (Overzicht toegestane overschrijdingen, verloop bestemmingsreserves en algemene reserve, overzicht investeringen, op basis 2017).

Het resultaat van -/- € 136.563 wordt ten laste gebracht van het eigen vermogen. Daarbij wordt een onderscheid gemaakt tussen bestemmingsreserves en de algemene reserve. In onderstaande is aangegeven welke mutaties het zijn. In bijlage 8 (beleid m.b.t. voorzieningen en reserves) worden de bestemmingsreserves verder onderbouwd.

Mutaties 2017:

2. Fictie: -/- € 50.152, opgebouwd als niet te voorzien ziekteverlof en bovenschoolse inzet van een leerkracht (gedeelte van het jaar) en kosten verbonden aan vaststellingsovereenkomsten. Met als resultaat per 31/12/17: € 164.848.
3. SKOBOS 2.0: -/- € 167.011; uitgaven scholen hardware en advisering met als resultaat per 31/12/17: € 647.736.

6. Personele inzet: -/- € 143.388, opgebouwd uit drie elementen: kosten TaalBOS/AZC (-/- € 39.000 personeel en materieel), diverse kleine formatieve knelpunten (-/- € 54.388 TaalBOS, Plataan, Linde, Beerze en Fonkeling) en een extra geplande formatieve uitgave als gevolg van de complexiteit van de ontwikkelingen (€ 50.000, was oorspronkelijk ten laste van B 13, Nekeb). Met als resultaat een stand per 31/12/17: € 341.190
8. Bouw en verbouw Fonkeling: een eerste kleine afschrijving (-/- € 1.621) van de zonnepanelen. Met als resultaat per 31/12/17: € 68.379
10. Niet opgenomen BAPO: -/- € 26.000 als uitgaven personeelskosten 2017 van personeelsleden met opname Spaar BAPO. Met als resultaat per 31/12/17: € 179.915
12. Plusklas: kosten bovenschoolse plusklas (-/- € 31.000, salaris en materiaal). Met als resultaat per 31/12/17: € 151.000.

Het leidt ertoe dat het financiële eigen vermogen per 31-12-2017 € 2.876.718 bedraagt.

Daaronder vallen:

- de bestemmingsreserves: totaal per 31-12-2017: € 2.275.068
- de algemene reserve per 31-12-2017: € 601.650

1.4 Financiële kengetallen.

a. Liquiditeit: is de organisatie in staat om op korte termijn aan de verplichtingen te voldoen. De berekeningswijze: (Vlottende activa / kortlopende schulden).

Norm SKOBOS: > 1,0

Realisatie:

2007: 6,16	2008: 7,40	2009: 6,52	2010: 4,65	2011: 5,67	2012: 3,4
2013: 4,69	2014: 3,58	2015: 5,34	2016: 4,78	2017: 4,83	

Conclusie: Nog steeds ruim boven de norm.

b. Solvabiliteit: is de organisatie in staat om op langere termijn aan haar verplichtingen te voldoen. De berekeningswijze: (Eigen vermogen x 100 / totaal passiva).

Norm SKOBOS: > 40

Realisatie solvabiliteit exclusief voorzieningen:

2007: 66,91	2008: 69,66	2009: 69,64	2010: 70,52	2011: 72,24	2012: 64,81
2013: 70,39	2014: 64,1	2015: 66,0	2016: 61,63	2017: 62,51	

Realisatie solvabiliteit inclusief voorzieningen:

2007: 87,51	2008: 89,30	2009: 88,15	2010: 83,27	2011: 86,53	2012: 77,58
2013: 86,17	2014: 79,8	2015: 87,1	2016: 85,62	2017: 87,21	

Conclusie: Nog steeds ruim boven de norm.

c. Weerstandvermogen: kan de organisatie een tekort permitteren in relatie tot opgebouwde reserves en voorzieningen. Berekeningswijze: (eigen vermogen / totale baten incl. rente x 100).

Norm SKOBOS: >20

Realisatie:

2007: 56,53	2008: 61,47	2009: 60,11	2010: 64,05	2011: 62,35	2012: 55,62
2013: 52,81	2014: 53,1	2015: 50,80	2016: 46,25	2017: 42,35	

Conclusie: ruim boven de streefwaarde.

d. Rentabiliteit: hoe effectief wordt er met de opbrengsten omgegaan. De berekeningswijze: (netto resultaat / totale baten incl. rente x 100).

Norm SKOBOS: > 0

Realisatie:

2007: 6,05	2008: 6,44	2009: 2,67	2010: - 2,76	2011: -1,66	2012: -7,13
2013: -2,32	2014: -1,2	2015: -4,9	2016: -3,39	2017: -2,01	

Conclusie: een verwacht negatief resultaat als gevolg van het begrote exploitatietekort
e. Huisvestingsratio: Huisvestingslasten / totale lasten* 100: welk percentage van de feitelijke uitgaven van de organisatie wordt besteed aan huisvesting?

Norm SKOBOS: < 6

Realisatie:

2015: 5,96	2016: 5,74	2017: 5,48

Conclusie: SKOBOS besteedt minder dan 6% van de totale kosten aan de kosten voor huisvesting en blijft daarmee ruim onder de signaleringswaarde van de inspectie (>10)

f. Personele lasten 1: personele lasten / totale lasten x 100, als indicatie van het percentage middelen dat aan personeel besteed wordt.

Norm SKOBOS: > 81

Realisatie

2015: 81,80	2016: 81,52	2017: 79,49

Conclusie: iets beneden de norm, overeenkomstig de toelichting bij de exploitatie 2017

g. Personele lasten 2: personele lasten/ personele baten, als indicatie dat die middelen die voor personeel bestemd zijn ook daadwerkelijk daartoe uitgegeven worden. Berekening inkomsten: alle personele inkomsten, inclusief Passend Onderwijs Personeels- en arbeidsmarktbeleid, inkomsten detacheringen, lerarenbeurs. Personele lasten: alle personele uitgaven, inclusief arrangementen Passend Onderwijs en\ bekostiging SBO en SO.

Norm SKOBOS: 1.0

Realisatie:

2016: 1.01	2017: 0,96

Conclusie: overeenkomstig toelichting bij de exploitatie 2017 zijn niet alle personele inkomsten vertaald in personele uitgaven.

1.5 Prestatie box.

De bestedingen prestatie box zijn gekoppeld aan diverse ontwikkelingen op schoolniveau. De middelen worden rechtstreeks toegevoegd aan de begroting van de scholen. De scholen besteden deze gelden binnen afgesproken kaders: cultuureducatie (en met name muziek), software taal en rekenen (bijvoorbeeld dyslexie programma's) en tijdelijke extra inzet eigen personeel.

1.6 Overige toelichting.

Afhandeling klachten 2017: er zijn in 2017 geen formele klachten geweest; er zijn een zestal bespreekpunten geweest bij de beide bovenschoolse vertrouwenspersonen van SKOBOS; zie verder het algemene jaarverslag 2017 en beleidsdocument "klachtenprocedure".

Onderwijsprestaties: SKOBOS scoorde in 2017 in het algemeen boven het landelijk gemiddelde op één school na. Zie verder het algemene jaarverslag 2017.

Beheersing van uitkeringen na ontslag: SKOBOS heeft in 2017 een contract gehad met de arbodienst waarin met name ook geïnvesteerd is in curatief begeleiden van langdurig ziekteverzuim en het preventief voorkomen van werk gerelateerd ontslag, vrijwillig dan wel gedwongen. Verder werkt SKOBOS nauw samen met het Participatiefonds om allerlei risicovolle personele situaties in kaart te brengen en te begeleiden. Bovendien is het personeelsbeleid (benoemingen en ontslagen) nauw gerelateerd aan de meerjarenbegroting en het meerjarig formatieplan, waardoor voortdurende monitoring plaats vindt.

Ontwikkelingen Interne en Externe kwaliteitszorg: Vanaf 2014 kent de kwaliteitszorg een aantal bovenschoolse kaders. Een aantal keren per jaar worden de financiële opbrengsten en de resultaten van het LVS (leerling volg systeem) en de landelijke citotoetsen gemonitord en geëvalueerd. Op basis daarvan worden nieuwe verwachtingen en ambities geformuleerd en worden waar nodig maatregelen genomen.

Toezicht houden en horizontale verantwoording: in 2011 heeft het bestuur van SKOBOS besloten om, mede in het kader van een scheiding tussen besturen en toezicht houden, met ingang van 1 januari 2012 over te gaan tot een organisatiemodel waarbij het College van Bestuur (voorheen de algemeen directeur) verantwoordelijk is voor de totale bedrijfsvoering en de Raad van Toezicht (voorheen het bestuur) belast is met de toezichthoudende taak. Dit is met ingang van 1 januari 2012 geëffectueerd. De RvT heeft in een eigen beleidsdocument vastgelegd op welke manier ze toezicht wil houden. De Raad van Toezicht heeft in 2017 conform het eigen toezichtkader gehandeld. Verder zijn de jaarverslagen 2017 (financieel en algemeen) ter inzage geweest voor alle morele eigenaars (ouders) en belanghebbenden (gemeente, inspectie, leerkrachten). In bijlage 12 is het jaarverslag 2017 van de Raad van Toezicht opgenomen. In dat verslag verantwoordt ze haar handelen in 2017.

Risicobeheersing:

Zie hoofdstuk 1.8.3 en 1.8.4

1.7 Treasury statuut en jaarverslag.

In 2018 wordt, met de vaststelling van het jaarverslag, een nieuw treasury statuut vastgesteld. Daarin zijn de meest recente wettelijke aanpassingen vastgelegd. Zie bijlage 5 voor het vast te stellen statuut.

Zie bijlage 6 voor het treasury jaarverslag 2017.

1.8 Continuïteitsparagraaf.

In de continuïteitsparagraaf wordt een aantal zaken benoemd die mogelijk van invloed kunnen zijn op de continuïteit en het financiële resultaat in enig boekjaar en de vermogenspositie van SKOBOS op korte en middellange termijn. In het algemeen is SKOBOS altijd bezig met het in kaart brengen van kansen en risico's op personeel, financieel en onderwijskundig gebied (resultaten). Er is goed zicht op de risico's en mogelijkheden. Waar mogelijk wordt proactief gereageerd.

1.8.1. Teldatum.

SKOBOS heeft altijd al de gewoonte om de gegevens van de jaarlijkse teldatum te gebruiken voor prognoses van het aantal leerlingen in de komende 10 á 20 jaar. Daarmee heeft SKOBOS de mogelijkheid om in de organisatieontwikkeling en de meerjarenbegroting in te spelen op krimp of groei van de organisatie en de vertaling daarvan in de personele bezetting. Omdat ruim 80% van de begroting en de exploitatie altijd gerelateerd is aan personele kosten is een zorgvuldige analyse van de veranderingen in de grootte van de organisatie van belang voor het maken van de juiste formatieve afwegingen. Op basis daarvan worden de consequenties bepaald voor het personele bestand van de organisatie. Niet alleen de prognoses op basis van een teldatum worden in dat kader geanalyseerd, maar ook de waarde van de prognoses van eerdere teldata.

In bijlage 10 (gegevens teldatum 2017 en prognoses) is weergegeven wat de prognoses zijn. Een analyse leert dat de prognoses in de laatste jaren structureel positief bijgesteld zijn. Er is niet langer sprake van een krimp, maar juist van een groei. Ook over 10 jaar is het aantal leerlingen bij SKOBOS op basis van de teldatum nog boven het niveau van 2017. Deze groei is vertaald in de meerjarenbegroting en leidt tot personele ruimte in plaats van personele krimp. De lichte groei van het aantal leerlingen is een gevolg van de demografische ontwikkeling en met name de uitbreiding van het aantal nieuw te bouwen woningen. Een gevolg daarvan is dat er meer verhuizingen plaats vinden en een groeiend aantal jonge gezinnen naar Oirschot komen dan wel in Oirschot blijven. Het deelnamepercentage van SKOBOS in relatie tot het totaal aantal kinderen in de leerplichtige leeftijd stijgt voortdurend heel licht.

1.8.2. Meerjarenbegroting en balans.

De gegevens van de leerlingenprognoses worden vertaald in de meerjarenbegroting van SKOBOS. SKOBOS maakt van oudsher meerjarenbegrotingen over een periode van minimaal 4 jaar. De huidige meerjarenbegroting zoals vastgesteld eind 2017 loopt van 2018 tot 2022. In de meerjarenbegroting is vertaald de groei van de organisatie tot 2022 (zie 1.8.1). Het leidt dan ook tot personele ruimte. In onderstaande tabel in het kader van deze meerjarenbegroting is dit terug te vinden (een groei van de personele bezetting van 81 fte naar 87 fte). De meerjarenbegroting is altijd conform afspraak qua reguliere exploitatie neutraal. De overschrijdingen die jaarlijks gemaakt worden en leiden tot een bewust tekort zijn een gevolg van tijdelijke kwalitatieve investeringen. Het zijn geen structurele kosten. Zie voor een verdere toelichting van deze toegestane overschrijdingen en het effect ervan op de reserves bijlage 8 en bijlage 9.

De goedgekeurde meerjarenbegroting 2018 – 2022 houdt nog geen rekening met de toegekende gelden in het kader van werkdruk in de loop van 2018 en de jaren erna. Hij wijkt qua groei van de personele bezetting enigszins af van de personele begroting zoals meegenomen in “het meerjarig bestuur formatieplan, uitgangspunten formatie, RDDF, uitvoering afspiegelingsbeginsel” (zie bijlage 11), waarin ook toenemende inkomsten als gevolg van de extra gelden werkdruk wel al ingeschat en vertaald zijn.

Het aantal leerlingen is gemiddeld per kalenderjaar en wijkt daarom enigszins af van de prognoses op basis van de teldatum, die per schooljaar weergegeven worden (zie bijlage 10).

Personele bezetting en leerlingaantallen	werkelijk	begroot	begroot	begroot	begroot	begroot
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Personele bezetting in FTE						
Directie	6	6	6	6	6	6
OP	67	70	71	72	74	75
OOP	5	5	5	5	6	6
Totaal	78	81	82	84	86	87
	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Leerlingaantallen	1215	1218	1231	1256	1285	1300
Meerjarenbegroting						
	werkelijk	begroot	begroot	begroot		
BATEN	2017	2018	2019	2020		
Rijksbijdragen	6.541.561	6.405.848	6.289.794	6.296.866	6.388.382	6.408.909
Overige overheids- bijdragen en subs.	89.264	95.524	83.450	71.475	51.549	51.524
Overige baten	162.472	146.081	146.081	147.581	147.581	147.581
TOTAAL BATEN	6.793.296	6.647.453	6.519.324	6.515.922	6.587.512	6.608.015

LASTEN	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Personeelslasten	5.518.116	5.627.985	5.412.158	5.420.631	5.492.529	5.510.754
Afschrijvingen	418.790	349.078	348.944	348.113	344.050	248.913
Huisvestingslasten	380.386	349.508	344.408	337.308	343.008	355.508
Overige lasten	624.831	696.970	640.770	635.670	629.170	627.170
TOTAAL LASTEN	6.942.123	7.023.541	6.746.280	6.741.422	6.808.757	6.722.345
Saldo baten en lasten gewone bedrijfsvoering	- 148.826	-376.088	-226.955	-225.500	-221.244	-114.330
Saldo financiële bedrijfsvoering	12.264	8.650	8.650	8.650	8.650	8.650
Saldo buitengewone baten en lasten						
TOTAAL RESULTAAT	-136.563	-367.438	-218.305	-216.850	-212.594	-105.680

De balans van de meerjarenbegroting 2018 – 2022 is te vinden in onderstaande tabel. De hoogte van de vaste activa stijgt in het jaar 2018 vanwege de investeringen in het project SKOBOS 2.0. Deze investeringen worden tot uiterlijk 2022 afgeschreven. De liquide middelen dalen als gevolg van de gemaakte investeringen in het project SKOBOS 2.0 en de structurele, bewuste exploitatietekorten die met het aflopen van het project in de komende jaren grotendeels zullen verdwijnen.

Het eigen vermogen daalt als gevolg van de investeringen, de afschrijvingen en de toegestane exploitatietekorten. Het eigen vermogen bestaat uit een algemene reserve en een aantal bestemmingsreserves die kwalitatieve investeringen in onderwijs en organisatie van SKOBOS mogelijk maken (zie bijlage 8: beleid m.b.t. voorzieningen en reserves).

De voorzieningen bestaan met name uit voorziening onderhoud. De gebouwen van SKOBOS verkeren in uitstekende staat van onderhoud. Buitenonderhoud is door gedecentraliseerd vanuit de gemeente Oirschot naar SKOBOS. De gebouwen zijn juridisch eigendom van SKOBOS en economisch eigendom van de gemeente Oirschot. Elke twee jaar wordt een nieuw onderhoudsplan gemaakt. Dat gaat nu weer in 2018 gebeuren. Op basis daarvan wordt een onderhoudsvoorziening gemaakt die de kosten van de komende 10 jaar onderhoud dekt.

Balans						
	werkelijk	begroot	begroot	begroot	Begroot	Begroot
ACTIVA	2017	2018	2019	2020	2021	2022
VASTE ACTIVA						
Immateriële VA						
Materiële VA	1.707.092	1.979.498	1.856.055	1.676.091	1.536.242	1.361.028
Financiële VA	53.429	53.429	53.429	53.429	53.429	53.429
VLOTTENDE ACTIVA						
Vlottende activa	334.255	360.000	360.000	360.000	360.000	360.000
Liquide middelen	2.506.874	1.599.600	1.586.459	1.475.997	1.424.910	1.385.468
TOTAAL ACTIVA	4.601.650	3.992.527	3.855.942	3.565.517	3.374.581	3.159.925

PASSIVA						
EIGEN VERMOGEN	2.876.718	2.289.321	2.071.016	1.854.166	1.641.572	1.535.892
VOORZIENINGEN	1.136.190	1.003.206	1.084.926	1.011.351	1.033.009	924.033
KORTLOPENDE SCHULDEN	588.743	700.000	700.000	700.000	700.000	700.000
TOTAAL PASSIVA	4.601.651	3.992.527	3.855.942	3.565.517	3.374.581	3.159.925

1.8.3 risicobeheersing en controlesysteem.

Zoals eerder aangegeven is SKOBOS voortdurend actief en proactief met kansen en bedreigingen intern en extern. SKOBOS is een financieel gezonde organisatie en wil dat graag zo houden.

Een groot aantal maatregelen zorgt ervoor dat SKOBOS zicht houdt op die kansen én risico's.

4-jaarlijks:

- het maken en vaststellen van een schoolplan op schoolniveau
- het houden van een tevredenheidsenquête onder ouders, leerlingen en personeel; het maken van een analyse ervan en vertaling van die analyse in nieuwe beleidsafspraken op SKOBOS- en op schoolniveau

2-jaarlijks:

- het afnemen van een Risico-inventarisatie conform de Arbo meester, een analyse maken van de gegevens en die analyse vertalen in concrete acties dan wel beleidsafspraken

Jaarlijks:

- het opnieuw kijken naar interne en externe trends en vertaling van de analyse naar het meerjarig strategisch beleid op SKOBOS-niveau
- een jaarevaluatie van het strategisch beleidsplan en vertaling ervan in een nieuw beleidsplan op SKOBOS-niveau
- een jaarevaluatie van het strategisch jaarplan op schoolniveau en vertaling van de analyse in een nieuw strategisch jaarplan op schoolniveau
- een analyse van de gegevens van de teldatum van oktober voor de bekostiging en een analyse van de prognoses op basis van die teldatum, vertaald in het bestuur formatieplan (zie bijlage 11) en meerjarenbegroting (zie bijlage 9)
- een uitgebreide analyse van de jaarcijfers op SKOBOS- en school niveau, vertaald in afspraken voor en het vaststellen van de nieuwe meerjarenbegroting en vertaald in nieuwe afspraken m.b.t. het beleid inzake voorzieningen, reserves en bestemmingsreserves; bovendien een monitoring van de financiële kengetallen die onder de balans liggen
- een analyse van de entreetoets en eindtoets, als onderdeel van de managementrapportage op kwartaalbasis
- een jaarlijkse opbrengstenrapportage op schoolniveau waarin alle leeropbrengsten van de scholen weergegeven, toegelicht, geanalyseerd en van vervolgsafspraken voorzien worden; bespreking ervan op schoolniveau, binnen directeurenoverleg, binnen GMR en binnen RVT

Per kwartaal:

- 2 x een voortgangsrapportage strategisch beleid van SKOBOS, besproken in RvT en GMR
- een analyse van de verzuimcijfers op school- en SKOBOS-niveau, met eventueel vervolgsafspraken (onderdeel van de managementrapportage)
- een analyse van de voortgang van de exploitatie- en investeringsbegroting met eventueel vervolgsafspraken (onderdeel van de managementrapportage)

- een analyse inzake het verstrekken van arrangementen in het kader van Passend Onderwijs (onderdeel van de managementrapportage)
- en analyse van de deelname aan de SKOBOS-academie (als onderdeel van de managementrapportage)

Verder zijn er talloze momenten waarop CvB in gesprek is met directeuren, IB en leerkrachten over het onderwijs, de opbrengsten en specifieke problemen. Dit gebeurt door een diversiteit aan schoolbezoeken, studiedagen, gezamenlijke vergaderingen in het kader van beleidsontwikkeling etc.

1.8.4. Risico inventarisatie.

Er zijn talloze risico's te benoemen voor een organisatie als SKOBOS. Bij het bepalen of een risico tot een specifieke actie vanuit de organisatie moet leiden, zijn twee vragen van belang:

- hoe groot is de kans dat het risico zich voordoet?
- hoe groot is de impact op de organisatie wanneer het risico zich voordoet, materieel (dus financieel) en immaterieel (bijvoorbeeld imago).

Met name de risico's met een grote kans dat het zich voordoet en met een grote impact behoeven aandacht.

Verder is SKOBOS in het algemeen, dwars door de hele beleidsvoering heen, voortdurend bezig met het zien van kansen en risico's, zonder dat het in specifieke maatregelen vertaald wordt. Het is daarmee een onderdeel van de kwaliteitsbewustheid en kwaliteitszorg

Een aantal risico's wordt al ingedekt door voorzieningen, reserves en bestemmingsreserve. Zie voor een precieze uitwerking: bijlage 8 (beleid m.b.t. voorzieningen en reserves). Het gaat dan specifiek om:

- voorziening onderhoud: elke twee jaar wordt de onderhoud situatie van de schoolgebouwen geïnspecteerd en in kaart gebracht. Op basis daarvan wordt er een meerjarig onderhoudsplan gemaakt, dat vertaald wordt in de voorziening. Alle uitgaven voor de komende 10 jaar zijn daarmee gedekt. Overigens is de onderhoudssituatie van de scholen uitstekend te noemen.
- B2, frictie: de financiële dekking tegen grotere personele fricties, inhuur deskundigheid als gevolg daarvan, transitievergoedingen, claims etc.
- B6, personele inzet: de financiële dekking van kleine, lastig op te lossen personele fricties op scholen waar in de reguliere formatie net niet voldoende ruimte voor is
- B11, aankoop deel Korein: de financiële dekking voor het gegeven dat in een school een klein deel van het gebouw eigendom is van ene commerciële voorziening voor kinderopvang.

In het volgende overzicht wordt nog een aantal reële risico's met forse impact benoemd, met daarbij aangegeven op welk gebied er sprake kan zijn van "impact" en op welke manier SKOBOS probeert er proactief en eventueel "curatief" mee om te gaan.

Risico	Impact	Toelichting en Maatregelen
Slechte communicatie	+ imagoschade + terugloop leerlingen met diverse vervolg effecten	Communicatie staat eenzaam aan de top als item dat onduidelijkheid en daarmee onbegrip, onrust en conflicten veroorzaakt. Communicatie is heel divers en raakt het werk in elk stukje van de organisatie. <u>Maatregelen:</u> + medewerker communicatie die alle communicatie vanuit SKOBOS organiseert en controleert; die ook op schoolniveau

		bij ingewikkelde situaties de communicatie stroomlijnt; die verder websites en nieuwsbrieven in de gaten houdt en waar nodig spiegelt en corrigeert; die verder diverse beleidsmatige zaken in het kader van vormen van communicatie en media initieert en ontwikkelt + trainingen communicatie leerkracht – ouder via de SKOBOS-academie + trainingen op schoolniveau betreffende “reflecteren en aanspreken” + voortdurend aandacht tijdens de DO-vergaderingen voor communicatie in het algemeen en specifieke voorbeelden van ervaringen met goede en juist ook minder goede communicatie vanuit de organisatie
Ervaren werkdruk	+ Onvrede + ontevredenheid + uitval	Werkdruk is het grote item van 2017 en 2018. Van genuanceerd tot kretologie. Van terecht tot een gevolg van eigen keuzes. Van feitelijk tot emotie. Maar vanuit welk perspectief dan ook, het is er. <u>Maatregelen:</u> + team aan zet om de extra gelden vanuit het ministerie in het kader van werkdruk te vertalen in acties + werkgroep werkdruk die met aanbevelingen komt voor maatregelen in het kader van de werkdruk op SKOBOS-niveau, voor alle scholen + werkgroep werkdruk die met nuances komt t.a.v. het begrip “werkdruk” + aandacht voor elementen van werkdruk in de SKOBOS-academie + waar mogelijk eigenaarschap en leerkrachten betrekken bij en verantwoordelijk maken voor beleidsontwikkelingen en vertalingen naar de werkvloer + voortdurend bespreken binnen DO van impact van nieuwe ontwikkelingen op werkdruk; terughoudend zijn ten aanzien van nieuwe beleidsitems + waar mogelijk mensen bij elkaar brengen om te leren en niet opnieuw het wiel uit te vinden
Onvoldoende leerkrachten beschikbaar	+ Vacatures niet opgevuld + imagoschade + werkdruk	Er komen steeds minder leerkrachten waardoor vacatures in de toekomst onvoldoende opgevuld kunnen worden. Samenwerking met andere besturen levert nauwelijks iets op. Uitzendbureaus en andere commerciële partijen zijn vooral op eigen gewin uit. SKOBOS wil daar geen maatschappelijk geld in investeren, los van de kwaliteitsvraag. <u>Maatregelen:</u> + een heel goed personeelsbeleid waardoor leerkrachten ook naar buiten toe uitdragen dat het goed is om bij SKOBOS te werken; onderdelen ervan professionalisering, secundaire arbeidsvoorwaarden, inwerken nieuwe leerkrachten, proactieve en vernieuwende uitstraling + sterk imago, waardoor personeel graag bij SKOBOS komt werken + Proactief personeelsbeleid, met een goed inzicht in personeel verloop, personele behoefte op de langere termijn en het binden van goede leerkrachten “boven-formatief” + veel contact met collega-besturen, delen van de zorgen en delen van oplossingen

		+ een nieuwe werkgroep vanaf schooljaar 2018-2019 die zich gaat buigen over verbinding met opleidingsinstituten en stagiaires om al zo vroeg mogelijk personeel aan zich te binden + Kindcentrum vorming waardoor er veel meer personele flexibiliteit en uitwisseling mogelijk is, waaronder de inzet van pedagogisch medewerkers en onderwijsassistenten
ziekteverzuim	+ financieel + werkdruk + imago	SKOBOS heeft een relatief laag ziekteverzuimpercentage. Daar is SKOBOS trots op. Het heeft, zeker ook in het kader van het ERD financiële voordelen. Wel lijkt er een lichte groei waar te nemen. Opvallend is dat het aantal langdurig zieken relatief onafhankelijk van uitstroom op hetzelfde niveau blijft. Maatregelen: + goed personeelsbeleid, met veel zorg voor mensen + proactief inzetten van externe deskundigheid bij dreigend verzuim + Goede monitoring van de verzuimcijfers en veel aandacht binnen het DO voor personeel welzijn, dreigend personele uitval en daadwerkelijke personele uitval + zorgvuldige begeleiding van elke vorm van ziekteverzuim
bezuinigingen	+ financieel	De gemeente heeft de afgelopen jaren erg bezuinigd. Alles wat niet tot de wettelijke taak behoort is weg. Ook de prijscompensatie zoals verwerkt in de bekostiging houdt geen gelijke tred met toenemende kwaliteitseisen. Verder kent Passend Onderwijs voor de regio waarin SKOBOS participeert een forse bezuiniging die vertaald is in het wegvallen van Ambulante Begeleiding Maatregelen: + niet overnemen van de taken die wegbezuinigd worden + deskundigheidsontwikkeling in het kader van Passend Onderwijs bij de bestaande arrangementen ten einde meer onafhankelijk te worden van Ambulante Begeleiding + delen van deskundigheid die al in de organisatie is i.p.v. van buiten naar binnen halen

1.8.5. Rapportage Toezichthoudend orgaan.

Zie hoofdstuk 1.2: jaarverslag Raad van Toezicht over 2017.

OVERZICHT BIJLAGEN:

- Bijlage 1:   Onderdelen (exploitatie) van het financieel jaarverslag 2017**
- Bijlage 2:   Staat van baten en lasten 2017 in verhouding tot de begroting 2018**
- Bijlage 3:   Evaluatie Strategisch Beleidsplan 2017**
- Bijlage 4:   Operationalisering van Strategisch beleidsplan 2018-2022, jaarplan 2018**
- Bijlage 5:   Treasury statuut**
- Bijlage 6:   Treasury jaarverslag 2017**
- Bijlage 7:   Voorwaarden aan de begroting en de financiële kengetallen**
- Bijlage 8:   Beleid m.b.t. voorzieningen en reserves**
- Bijlage 9:   Overzicht toegestane overschrijdingen, verloop bestemmingsreserves en algemene reserve, overzicht investeringen, op basis 2017.**
- Bijlage 10:   Gegevens teldatum 2017 en prognoses**
- Bijlage 11:   Meerjarig bestuur formatieplan, uitgangspunten formatie, RDDF, uitvoering afspiegelingsbeginsel**

BIJLAGE 1:

EXPLOITATIECIJFERS 2017

RESULTAAT 2017

Het geconsolideerde resultaat over 2017 bedraagt -/- 221.056 tegenover -/- € 309.022,- over 2016. De geconsolideerde resultaten over beide jaren kunnen als volgt worden samengevat:

Baten	Realisatie 2017 (in EUR)	Begroting 2017 (in EUR)	Realisatie 2016 (in EUR)
Rijksbijdragen Ministerie van OCW en EZ	6.541.561	6.271.765	6.331.091
Overige overheidsbijdragen en – subsidies	89.264	99.832	87.828
Overige baten	<u>162.472</u>	<u>150.201</u>	<u>96.386</u>
Totaal baten	6.793.296	6.521.798	6.515.306

Lasten	Realisatie 2017 (in EUR)	Begroting 2017 (in EUR)	Realisatie 2016 (in EUR)
Personeelslasten	5.518.116	5.562.726	5.502.712
Afschrijvingen	418.790	231.104	221.900
Huisvestingslasten	380.386	337.577	387.290
Overige materiële lasten	<u>624.831</u>	<u>760.563</u>	<u>638.269</u>
Totaal lasten	6.942.123	6.891.970	6.750.172

Saldo baten en lasten	-148.826	-370.172	-234.866
Financiële baten en lasten	<u>12.264</u>	<u>13.650</u>	<u>13.810</u>
Resultaat	-136.563	-356.522	-221.056

Voor een analyse van het resultaat wordt verwezen naar hoofdstuk 1.3 van dit jaarverslag.

BIJLAGE 2:

**STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2017 IN VERHOUDING
 TOT DE BEGROTING 2018.**

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Begroting 2018
Baten			
Rijksbijdragen OCW	6.541.561	6.271.765	6.405.848
Overige overheidsbijdragen en – subsidies	89.264	99.831	95.524
Overige baten	162.472	150.201	<u>146.081</u>
Totaal baten	6.793.296	6.521.797	6.647.453
Lasten			
Personeelslasten	5.518.116	5.562.726	5.627.985
Afschrijvingen	418.790	231.103	349.078
Huisvestingslasten	380.386	337.577	349.508
Overige lasten	624.831	760.563	696.970
Totaal lasten	6.942.123	6.891.969	7.023.541
Saldo baten en lasten	-148.826	-370.172	-376.088
Financiële baten en lasten			
Totaal fin. baten en lasten	12.264	13.650	8.650
Nettoresultaat	-136.563	-356.522	-367.438

BIJLAGE 3: Evaluatie van het strategisch beleid 2017

Terugkijkend naar 2017 is een aantal zaken te constateren:

- Inhoudelijk zijn er op een aantal terreinen (Kindcentrum, Passend Onderwijs en SKOBOS 2.0) belangrijke stappen gezet. De ontwikkelingen zijn onomkeerbaar en worden breed gedeeld. Daarmee zet SKOBOS nog steeds stappen richting een nog professionelere organisatie. De flow, zoals die vorig jaar geconstateerd werd, is niet weg. Er is nog steeds groot draagvlak voor ontwikkelingen. De gretigheid om te scholen neemt niet af. Specifieke scholen hebben grote stappen gezet.
- De invloed van de voortgang van het fusieproces is niet zozeer op de werkvloer op schoolniveau, maar wel op ander niveau (RvT, CvB en deels directeuren) groot geweest. Het heeft veel tijd, energie en focus gekost waardoor andere zaken in hun verdere voortgang belemmerd zijn. Dat geldt dus niet op schoolniveau, waar op sommige plekken juist heel grote stappen gezet zijn. Dat er uiteindelijk besloten is om te stoppen met het fusieproces heeft nauwelijks tot vragen of onrust geleid.
- De maatschappelijke onrust rondom het onderwijs en de stakingen die er een gevolg van zijn geweest, hebben veel gedoe binnen SKOBOS gegeven. De wijze van benaderen door diverse partijen buiten SKOBOS en de opstelling van SKOBOS als organisatie ten opzichte van de staking was een lastige en heeft ook afstand gecreëerd in de organisatie zelf tussen college van bestuur, directeuren en onderwijzend personeel. Jammer, omdat het uiteindelijk veel energie heeft weggehaald bij andere processen binnen de organisatie. Het heeft overigens wel geleid tot specifieke aandacht voor het probleem van de ervaren werkdruk binnen de organisatie;
- Ook de afgenomen RIE (risico Inventarisatie en Evaluatie) en het kader van het Arbo-beleid heeft bevestigd dat met name de ervaren werkdruk binnen de organisatie als een van de grootste knelpunten gezien wordt;
- Meer algemeen: in de afgelopen jaren, ook in 2017, zijn enorm grote investeringen gedaan binnen SKOBOS. In denken, in drive, in betrokkenheid, in ambitie, in passie én in geld. Niet alleen in SKOBOS 2.0, maar ook in specifieke zaken als TaalBOS, bovenschoolse Plusklas voor bijzonder begaafde kinderen, SKOBOS Academie, facilitering van leerkrachten, Passend Onderwijs op schoolniveau en andere vormen van ontwikkeling en scholing. Er is heel hard gewerkt: door leerkrachten en directeuren. Maar ook door de mensen die bovenschools werkzaam zijn en wiens werk lang niet altijd zichtbaar is. Het is lastig om met getallen heel objectief aan te geven wat het opgeleverd heeft en nog gaat opleveren. Het beeld is dat er nog steeds heel veel dynamiek is en dat er veel ontwikkeling plaatsvindt. Dat de opbrengsten in 2017 op alle scholen prima zijn. Dat elke school nu in ontwikkeling is en forse stappen aan het zetten is. Dat leerkrachten, ondanks de werkdruk, meer dan gemiddeld betrokken zijn, werken, willen investeren en groeien. Dat het ziekteverzuim al vele jaren onder het landelijk gemiddelde ligt. Dat de faciliteiten op ICT-gebied veel meer dan bovengemiddeld zijn. Dat kinderen én ouders ervaren dat er inhoudelijk in het onderwijs van de scholen iets aan het veranderen is en daar steeds meer hun waardering voor uitspreken. Dat SKOBOS en de scholen van SKOBOS een goede naam hebben. Dat diverse mensen, leerkrachten en directeuren, heel graag bij SKOBOS willen komen werken. Dit soort waarnemingen helpt om, los van objectieve data, te concluderen dat de investeringen zinvol zijn en in veel opzichten op divers gebied meerwaarde opleveren.

2.1 Raad van Toezicht

Algemeen:

- Geen bijzonderheden.

Resultaat:

- Contacten met de accountant, met consequenties voor aantal specifieke zaken;
- Professionalisering vergoedingen Raad van Toezicht, mede op basis van kaders conform VTOI.

Nog verder te ontwikkelen:

- Goed format voor tussenrapportages/MARAP;
- Herijking toezichtkader.

2.2 Management en organisatie

Algemeen:

- Ook in 2017 zijn er veel zaken opgepakt. Maar de fusiebesprekingen hebben m.b.t. veel zaken vertraging opgeleverd.

Formuleren missie/visie:

Resultaat:

- Niet opgepakt i.v.m. fusiebesprekingen.

Nog verder te ontwikkelen:

- Opnieuw oppakken herijking missie/visie.

Schaalgrootte:

Algemeen:

- Het fusieproces heeft veel energie gekost. Het mislukken ervan is jammer geweest, maar heeft niet tot enige vorm van onrust geleid. Het fusieproces heeft t.a.v. eigen bewustwording tot versterking van inzichten geleid.

Resultaat:

- Besluit om fusietraject definitief te stoppen vanwege onoverkomelijke cultuurverschillen. Daarmee ook aan diverse andere doelen geen uitwerking gegeven.

Nog verder te ontwikkelen:

- Nieuwe visie ontwikkelen op toekomst van SKOBOS in het kader van schaalgrootte en kwaliteit.

Vorming van Kindcentra:

Algemeen:

- Met betrekking tot de vorming van Kindcentra is 2017 een belangrijk jaar geweest. Waar mogelijk zijn formele afspraken gemaakt. Op alle scholen zijn daadwerkelijk in pandig vormen van kinderopvang gerealiseerd. Met inhoudelijke afstemming is definitief en onomkeerbaar gestart.

Resultaat:

- Alle scholen voeren de naam KC behalve basisschool de Beerze;
- Op alle scholen behalve basisschool de Beerze is de directeur ook eindverantwoordelijk voor de onderdelen van de kinderopvang;
- Er zijn taakomschrijvingen gemaakt voor de rol van teamleider en van "directeur Kindcentrum op basis van detachering";
- Voor alle locaties zijn meerjarige huurovereenkomsten afgesloten;
- Voor alle locaties zijn afspraken t.a.v. exploitatievergoedingen afgesproken;
- Er is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tussen Korein en SKOBOS;
- Er heeft een eerste inhoudelijke oriëntatie op de toekomst plaatsgevonden.

Nog verder te ontwikkelen:

- Een doorontwikkeling qua visie en inhoud van de diverse Kindcentra samen met Korein;
- Pedagogisch medewerkers: goed omgaan met een balans tussen "in dienst zijn van Korein" en gestuurd worden door en zich verbonden voelen met SKOBOS;
- Leerkrachten: pedagogische medewerkers leren zien als betrokken, deskundige collega's op basis van gelijkwaardigheid;
- Zoeken naar een verder in elkaar schuiven van onderdelen van de organisatie;
- Directeuren: goed omgaan met een balans tussen "in dienst zijn van SKOBOS" en het sturen van en zich verbonden voelen met Korein Kinderplein;
- Afstemmen van ontwikkelingslijnen;
- Een goede afstemming tussen Korein en SKOBOS over de inzet van al het personeel;
- Invulling geven aan een specifieke rol voor de Beerze i.s.m. Klik Kinderopvang.

Eigen risicodragerschap Vervangingsfonds:

Algemeen:

- Het is inmiddels het tweede volledige jaar dat SKOBOS eigen risicodragers in het kader van vervangen en de relatie met het Vervangingsfonds. Het heeft geleid tot een extra flexibele schil op schoolniveau van in totaal 1,2 fte en een geschatte besparing van ongeveer € 70.000 die vanaf schooljaar 2017-2018 vertaald wordt in extra ruimte voor personeel.

Resultaat:

- Zicht op de baten vanuit het eigen risicodragerschap.

Nog verder ontwikkelen

- Herformuleren van ziekte- en vervangingsbeleid.

Wet Werk en Zekerheid en cao:

Algemeen:

- De effecten van de Wet Werk en Zekerheid hebben in 2017 niet tot noemenswaardige problemen geleid. De flexibele schil op schoolniveau én een strakke monitoring vanuit het bestuursbureau hebben ertoe geleid dat er geen ongewenste benoemingsverplichtingen zijn ontstaan en dat de vervangingsproblematiek op schoolniveau beheersbaar is gebleken.

Resultaat:

- Drie benoemingen middels flex-contract (bindingscontract) en daarmee de kansen van deze Wet Werk en Zekerheid operationeel vertaald.

Nog verder te ontwikkelen:

- Het realiseren van het overlegmodel op alle scholen.

Medezeggenschap, MR en GMR:

Algemeen:

- Geen bijzonderheden.

Resultaat:

- Nieuw reglement voor GMR en MR gemaakt (voorstel GMR), moet nog instemming krijgen van de GMR en de afzonderlijke MR;
- Nieuw medezeggenschapsstatuut, moet nog instemming krijgen.

Nog verder te ontwikkelen:

- Instemming met het voorgestelde reglement en statuut;
- Aanpassing aan veranderende wetgeving die gepland is.

Optimalisering van de administratie:

Algemeen:

- Geen bijzonderheden.

Resultaat:

- Workflows met name op HRM gerealiseerd in samenspraak met Driessen;
- Workflows gerealiseerd m.b.t. inzet WKR en ERD.

In het kader van opbrengsten:

Algemeen:

- De scholen presteren qua resultaten gemiddeld tot bovengemiddeld. Een goed jaar dus. Ook de RIE vanuit de Arbo-meester geeft, m.u.v. de werkdruk en het vermogen om elkaar aan te spreken een resultaat dat boven de norm ligt.

Resultaat:

- Cito als het instrument dat bij de eindtoets gebruikt blijft worden.

Nog verder te ontwikkelen:

- Een herziening van het document opbrengstrapportages;
- Een keuze maken voor de verdere inrichting van een ouderportal waarmee ouders zelf kunnen beschikken over de leerlingengegevens en opbrengsten.

In het kader van Passend Onderwijs:

Algemeen:

- Passend Onderwijs heeft in 2017 geleid tot een drietal belangrijke ontwikkelingen: een intern systeem van het toekennen van arrangementen waardoor bewustwording op de scholen enorm versterkt is. Bovendien geeft de verplichting van het zichtbaar maken van de basisondersteuning en de school ondersteuningsprofielen (SOP) op schoolniveau veel spiegeling en reflectie. De verschillen tussen de scholen in de manier waarop IB gepositioneerd is, zijn nog steeds groot. Het systeem van gedragsspecialisten is, met name wanneer het gaat om de efficiënte bovenschoolse inzet, lastig. Er lijkt weer een lichte stijging te komen in het kader van verwijzing naar Speciaal Basisonderwijs en Speciaal Onderwijs. De afstemming tussen onderwijs en jeugdzorg is een lastige. Er heeft een aantal bijeenkomsten tussen gemeente en SKOBOS plaatsgevonden. Bovendien lijkt er een ongewenste verstrengeling te komen tussen WMO en daaraan gekoppeld zorgbudgetten enerzijds en gewenste inzet ervan door ouders op scholen anderzijds. Ook de afstemming tussen onderwijs en commerciële bureaus vergt nog wat zorgvuldigheid.

Resultaat:

- Een transparant systeem van het toekennen van arrangementen conform afspraken met het samenwerkingsverband Passend Onderwijs; onderdeel ervan is monitoring van de door het samenwerkingsverband Passend Onderwijs beschikbaar gestelde middelen.

Nog verder te ontwikkelen:

- Een heldere positionering en taakomschrijving van de trajectbegeleider arrangementen Passend Onderwijs;
- Meer balans in het scholingsaanbod middels de SKOBOS Academie inzake leerkrachtcompetenties en –vaardigheden.

In het kader van communicatie:

Algemeen:

- Geen bijzonderheden.

Resultaat:

- Jaarverslag 2017.

Nog verder te ontwikkelen:

- Web-versie van het jaarverslag conform afgesproken format.

2.3 Onderwijsinhouden en leerlingenzorg

In het kader van SKOBOS 2.0:

Algemeen:

- SKOBOS 2.0 heeft in 2017 flinke stappen gezet. Alle scholen hebben definitieve stappen gezet en werken met vormen van thematisch onderwijs waarin de skills nadrukkelijk een plek krijgen. De ICT als voorwaarde heeft op alle scholen vorm gekregen. Leerlingen geven in het algemeen aan erg enthousiast te zijn over SKOBOS 2.0 en het werken met leerconcepten. Hardware is grotendeels aangeschaft. Voorzieningen zijn daarmee op niveau.

Resultaat:

- De investeringen voor 75% gerealiseerd die in het kader van het projectplan en toegestane financiële overschrijdingen toegezegd zijn; dat betekent investeringen in hardware, meubilair, leermaterialen en activiteiten in het kader van SKOBOS 2.0;
- Aanpassing projectplannen op schoolniveau;
- Het realiseren op alle scholen van zelf ontwikkelde leerconcepten, met name in het kader van wereld-oriënterende vakken; daarin aandacht voor de specifieke skills;
- Uitgebreide sessie rondom het begrip digitaal portfolio;
- Voor alle skills van de 21st Century skills leerlijnen ontwikkeld.

Nog verder te ontwikkelen:

- Het realiseren van de laatste 25% van de investeringen in SKOBOS 2.0
- Definitieve afspraken rondom digitaal portfolio op leerkracht- en leerling niveau

- Verdere oriëntatie op ouderportal

In het kader van AZC en TaalBOS:

Algemeen:

- In 2016 is er binnen de gemeente Oirschot erg veel commotie geweest rondom de huisvesting van asielzoekers. Het heeft geleid tot een AZC in Westelbeers en een lespunt "TaalBOS" in Oostelbeers. Vrij snel aan het begin van 2017 is het AZC in Westelbeers, conform de landelijke ontwikkelingen, weer ontmanteld. Het lespunt in Oostelbeers is in de loop van 2017 verplaatst naar de Plataan in de kern van Oirschot. Het doel van het lespunt is aangepast: opvang van statushouders met verblijfsvergunning in Oirschot, ondersteuning van kinderen in de scholen met een NT2-problematiek én ontwikkelen van deskundigheid in het kader van NT2-onderwijs. De gemeente Oirschot ondersteunt het initiatief gedurende drie jaar met 20.000 p.j.

Gerealiseerd:

- Nieuw lespunt TaalBOS in de Plataan te Oirschot;
- Afspraken met Openbaar Onderwijs;
- Subsidie in totaliteit van 60.000 voor dit lespunt vanuit de gemeente Oirschot.

Nog verder te ontwikkelen:

- Beleidsmatige onderbouwing van TaalBOS;
- Verdere uitbouw Expertise NT2;
- Verdere uitbouw coaching en begeleiding op schoolniveau.

2.4 Personeelsbeleid

Algemeen:

- 2017 is een wat dubbel jaar geweest. Enerzijds, mede als gevolg van de onrust rondom het Primair Onderwijs en als gevolg daarvan de stakingen, gevoelens van frustratie en een periode van verwijdering tussen personeel ten opzichte van directies en CvB van SKOBOS. En anderzijds onverminderd belangstelling voor de scholing van de SKOBOS Academie, grote betrokkenheid bij de ontwikkeling van de scholen en een steeds professioneler wordende cultuur. De ervaren werkdruk is hoog, het aantal signalen daarvan neemt toe. Er is eind 2017 een belangrijke werkgroep "werkdruk" opgestart die in 2018 operationeel wordt. Talentontwikkeling is niet alleen een begrip dat van toepassing is op leerlingen, maar ook op leerkrachten. De grote deelname aan de SKOBOS Academie zoals genoemd, maar ook de vele mogelijkheden om intern op de scholen én bovenschools andere, nieuwe uitdagingen te vinden, maken ook 2017 tot een jaar waarin inspelen op en groei van leerkrachtalenten belangrijk is geweest.

Gerealiseerd:

- Het organiseren van cursussen inzake omgaan met ervaren werkdruk (o.a. Mindfulness);
- Interne scholing middels de SKOBOS Academie verder uitgebouwd richting de specifieke vaardigheden die leerkrachten conform de SKOBOS-competenties en -vaardigheden verondersteld worden;
- Een eerste oriëntatie op digitaal portfolio voor leerkrachten.

Nog verder te ontwikkelen:

- Het document "Goed werkgeverschap" herzien;
- Interne scholing middels de SKOBOS Academie nog verder uitbouwen richting de specifieke vaardigheden die leerkrachten conform de SKOBOS-competenties en -vaardigheden verondersteld worden;
- De cyclus functioneren en beoordelen herzien op basis van de nieuwe vastgestelde competenties en uitbreiden met een eigen ontwikkelings- en ambitieplan van leerkrachten en directeuren;
- Een systeem van "digitaal portfolio" verder uitwerken;
- Het ziekteverzuimbeleid opnieuw formuleren.

2.5 Financiën

Algemeen:

- Geen bijzonderheden.

Gerealiseerd:

- In 2017 het overzicht van toegestane overschrijdingen en bestemmingsreserves, mede in het kader van de fusie, vereenvoudigd, overigens zonder de kern ervan los te laten.

Nog verder te ontwikkelen:

- De hoogte van de financiële kengetallen vastgesteld, daarbij rekening houdend met de eisen die het ministerie daaraan stelt;
- In 2017 een systeem ontwikkeld op basis waarvan de financiële risico's van Passend Onderwijs (arrangementen, SO en SBO) en van het eigen risicodragerschap vervangingen gemonitord kunnen worden en waar nodig bijgestuurd kan worden;
- Het inzicht van directies in financiële zaken (met name investeringen en afschrijvingen) vergroten;
- De diverse tools van AFAS inzichtelijk maken en laten benutten.

2.6 Huisvesting

Algemeen:

- SKOBOS beschikt over 6 gebouwen die over het algemeen mooi en goed onderhouden zijn. De reguliere zaken zijn opgepakt. Uitzondering vormt basisschool de Beerze. Investerings zijn in dat geval uitgesteld en afhankelijk van de voortgang van het traject rondom het realiseren van een nieuw Kindcentrum bij het sportcentrum de Klep. Daarin zijn in 2017 overigens grote stappen gezet. Met een externe partij (KSS, gelieerd aan Korein) zijn afspraken gemaakt om in 2018 (wanneer de gebouwen opnieuw geschouwd moeten worden) tevens extra op te nemen het aspect "duurzaamheid" en "flexibiliteit".

Gerealiseerd:

- Een herziening gerealiseerd van het beleidsplan inzake verhuur naar de huidige situatie (gerealiseerde doordecentralisatie, KC-vorming, eigen verantwoordelijkheid van de scholen);
- Een gemeentelijk besluit om een definitief onderzoek naar haalbaarheid van een unilocatie Kindcentrum op de Klep uit te gaan voeren.

Nog verder te ontwikkelen:

- Voor alle gebouwen een plan waarin flexibiliteit van onderwijsruimten zo maximaal mogelijk gerealiseerd kan worden, inclusief financiële vertaling en een planning van uitvoering;
- In alle gebouwen een scan van maatregelen inzake duurzaamheid en energiebesparing, inclusief financiële vertaling en planning van uitvoering;
- Samen met de gemeente Oirschot definitief een nieuw KC op de locatie van de Klep gerealiseerd.

2.7 ICT

Algemeen:

- In 2017 is veel gerealiseerd. Er is een grote investering gedaan in SKOBOS 2.0 en het aspect ICT ervan. Nog niet alle scholen hebben het volledige bedrag besteed. Alle scholen zijn inmiddels meer dan voldoende toegerust inzake hardware, waaronder wifi.

Gerealiseerd:

- Op alle scholen een uitstekend systeem van wifi en hardware ingericht waardoor scholen op grote schaal gebruik kunnen maken van digitale bronnen;
- Voor alle leerkrachten en overig personeel het huidige tablet vervangen door een nieuw laptop;
- De systemen en de omgeving geschikt gemaakt voor alle vormen van digitaal portfolio en een ouderportal.

Nog verder te ontwikkelen:

- Een nagenoeg papierloze vergader- en communicatiestructuur;
- ICT-vaardigheden van het personeel.

2.8 Veiligheidsbeleid

Algemeen:

- Op schoolniveau zijn de meeste zaken betreffende het veiligheidsbeleid operationeel geregeld. Er lijken dus geen risico's te zijn. Het blijkt elk jaar lastig (en elke keer weer het sluitstuk van het "tijd") om de documenten bovenschools uniform te maken en daarmee de scholen te ontlasten. Wordt volgend jaar gestructureerd opgepakt.

Gerealiseerd:

- In 2017 een RIE uitgevoerd en op basis daarvan conclusie getrokken en vervolgafspraken gemaakt;
- Een regelmatig overleg (minimaal 2x per jaar) gerealiseerd tussen de interne contactpersonen en externe vertrouwenspersonen.

Nog verder te ontwikkelen:

- Alle protocollen op schoolniveau inzake veiligheid geëvalueerd en waar nodig bijgesteld;
- In een scholingsplan die vaardigheden benoemd die van leerkrachten verwacht mogen worden inzake herkennen en handelen met betrekking tot aspecten die met veiligheid te maken hebben;
- Een jaarlijks gemaakt en geëvalueerd Arbo-plan;
- Een herziening gemaakt van alle documenten die te maken hebben met veiligheid.

Bijlage 4: Operationalisering van het strategisch beleidsplan 2018 – 2022, Jaarplan 2018.

1. Raad van Toezicht	klaar	Voorgangsrapportage Datum:
1.01 Nieuw kader MARAP vastgesteld		
1.02 Vaststellen nieuw Treasury statuut		
1.03 Aanvulling RvT vanuit GMR		
1.04 Opstarten procedure benoeming CvB		
1.05 Vaststellen hoogte kengetallen, in lijn met voorschriften ministerie		
2. Management en Organisatie		
2.01 Missie visietraject opgestart en afgerond		
2.02 Besluit over omgaan met schaalgrootte		
2.03 Gemeenschappelijke visie Kindcentra met Korein vastgesteld		
2.04 Visie en operationele vertaling KLIK kinderopvang en basisschool de Beerze		
2.05 voorbereiding realisatie overlegmodel op alle scholen in 2019		
2.06 nieuw reglement en statuut medezeggenschap GMR		
2.07 nieuw reglement MR		
2.08 herinrichting bovenschoolse organisatie: bestuursbureau		
2.09 herinrichting bovenschoolse organisatie: diverse taken en functies, waaronder bovenschoolse taken van de directeuren		
2.10 nieuwe functieomschrijving en functiewaardering managementassistent en communicatiemedewerker		
2.11 nieuw format voor opbrengst-rapportages, opgenomen sociaal-emotionele ontwikkeling		
2.12 herziene inspectiekaders vertaald in kaders en beleidsafspraken		
2.13 keuze voor inrichting ouderportal die in 2019 operationeel moet zijn		
2.14 systeem van aanvragen, toekennen en evalueren van arrangementen binnen SKOBOS.		
2.15 nieuwe taakomschrijving trajectbegeleider Passend Onderwijs SKOBOS		
2.16 koppeling aanbod SKOBOS academie en leerkracht-comp. en -vaardigheden		
2.17 Format voor alle scholen van SKOBOS m.b.t. schoolgids en schoolplan met gemeenschappelijke onderdelen		
2.18 INK-model hanteren op SKOBOS- en schoolniveau		

3. Onderwijsinhouden en leerlingenzorg		
3.01 Elke school heeft een jaarlijks te actualiseren SOP binnen SKOBOS-kaders		
3.02 Vertaling systeem van zorgarrangementen op schoolniveau		
3.03 IB van de scholen stuurt zorg van 0 – 12 i.o.m. Korein		
3.04 alle scholen voldoen aan basisondersteuning		
3.05 laatste investeringen SKOBOS 2.0 conform plan zijn gedaan		
3.06 kaders digitaal portfolio leerlingen zijn bepaald		
3.07 gestart met operationele uitwerking digitaal portfolio leerlingen		
3.08 update projectplannen SKOBOS 2.0 op schoolniveau		
3.09 TaalBOS verder operationeel uitgewerkt		
3.10 AB-begeleiding vanuit TaalBOS naar scholen beleidsmatig uitgewerkt en operationeel op gang gebracht		
3.11 externe deskundigheid ingezet in het kader van verwerking traumatische ervaringen bij IIn uit TaalBOS of op de scholen die afkomstig zijn uit oorlogsgebieden		
3.12 Nieuwe leerkracht bovenschoolse plusklas voor bijzonder begaafde leerlingen		
3.13 Transfer begeleiding leerlingen vanuit de Plusklas naar de scholen		
3.14 motoriek als arrangement opgenomen in de zorgarrangementen PO		
3.15 screeningsinstrument bepaald ten aanzien van motorische ontwikkeling		
3.15 visie ontwikkeld ten aanzien van motorische ontwikkeling		
3.16 visie ontwikkeld ten aanzien van bewegingsonderwijs		
4. Personeelsbeleid		
4.01 alle documenten in het kader van personeel zijn herzien in 2018		
4.02 er is structureel aandacht voor versterking van de ICT-vaardigheden van leerkrachten		
4.03 er is structureel aandacht voor versterken van de vaardigheid aanspreken/reflecteren		
4.04 aanbod SKOBOS-academie ook gekoppeld aan competenties, vaardigheden en wensen van het personeel		
4.05 systeem van digitaal portfolio voor leerkrachten gekozen en uitgewerkt		
4.06 herformulering van het beleid m.b.t. ziekteverzuim		

4.07 project "werkdruk" uitgevoerd en in aanbevelingen en acties vertaald		
5. Financiën		
5.01 Vaststellen hoogte kengetallen, in lijn met voorschriften ministerie		
5.02 overzicht toegestane overschrijdingen en bestemmingsreserves "toekomstbestendig" gemaakt		
5.03 Vaststellen nieuw Treasury statuut		
5.04 scholing directeuren in financiële deskundigheid (m.n. Investerings en afschrijvingen)		
6. Huisvesting		
6.01 Actualisatie van MOP van alle scholen		
6.02 in kaart gebracht mogelijkheden duurzaamheid en flexibilisering van de gebouwen		
6.03 gemeente Oirschot en lokale partijen betrokken bij plannen m.b.t. duurzaamheid		
6.04 in kaart gebracht subsidiemogelijkheden duurzaamheid		
6.05 definitief projectplan realisatie de Klep		
7. ICT		
7.01 scan van toekomstbestendigheid van wifi-netwerk van alle scholen		
7.02 Algemene Verordening gegevensbescherming vertaald in en uitgevoerd in operationele acties voor wat betreft ICT		
8. Veiligheidsbeleid		
8.01 Algemene Verordening gegevensbescherming vertaald in en uitgevoerd in operationele acties		
8.02 Evaluatie vertrouwenspersonen en nieuwe afspraken		
8.03 In 2018 en 2019 alle documenten veiligheidsbeleid herzien en waar mogelijk uniform gemaakt voor alle SKOBOS-scholen		

BIJLAGE 5: Treasury statuut.

Inleiding

In de Regeling Beleggen, Lenen en Derivaten OCW 2016 heeft het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap de regels vastgelegd rondom treasury van de door haar gefinancierde instellingen. De regeling voorziet in een verplicht treasurystatuut waarin het treasuryproces en de geldende regels nader uitgewerkt en vastgesteld zijn.

De Stichting Katholiek Onderwijs De Beerzen, Oirschot en Spoordonk ("SKOBOS") wordt gefinancierd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en moet deze subsidies (rijksvergoedingen) inzetten voor het onderwijs. Door het realiseren van exploitatieresultaten en het verschil tussen het moment van ontvangst van de rijksvergoeding en het doen van uitgaven ontstaan er tijdelijk overtollige middelen of tijdelijke tekorten van middelen; het proces van beheer van deze geldstromen heet treasury.

Onder 'treasury' is te verstaan: het sturen en het beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële posities en stromen en de hieraan verbonden risico's. In het kader van dit statuut betreft treasury met name het beheer van het vermogen c.q. van de reserves en voorzieningen van SKOBOS. In dit treasurystatuut wordt het beleid ten aanzien van het vermogensbeheer geformuleerd en worden de bevoegdheden en verantwoordelijkheden en de organisatie van de treasuryfunctie vastgelegd. Tevens worden afspraken over onderwerpen als beheersing van rentekosten en -risico's, financierings- en beleggingsvraagstukken vastgelegd.

Dit treasurystatuut is van toepassing op de publieke en private middelen van SKOBOS.

Het treasurybeleid en –statuut maakt deel uit van het financiële beleid van SKOBOS. Het vindt plaats binnen de kaders van de Regeling van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juni 2016 met kenmerk WJZ/800938, houdende regels over het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten (Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 RBLD 2016).

1. Doelstelling treasuryfunctie

Het treasurybeleid is ondergeschikt en dienend aan de primaire doelstelling van SKOBOS, namelijk het geven van onderwijs. Hiervan afgeleid is de doelstelling van het financieel beleid het borgen van de financiële continuïteit van de organisatie. Deze doelstelling valt uiteen in het realiseren en borgen van:

- voldoende liquiditeit
- lage financieringskosten
- risicomijdende uitzettingen
- kosteneffectief betalingsverkeer
- beheersen en bewaken financiële risico's

a. Voldoende liquiditeit

In het geval van tijdelijk overtollige middelen kan een deel van de beschikbare middelen zodanig worden uitgezet dat deze zonder al te veel kosten snel liquide te maken zijn. Om de liquiditeitspositie zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de liquiditeitsbehoefte, wordt er periodiek en minimaal eens per jaar, een liquiditeitsprognose opgesteld, die aansluit op de rapportage- en controlcyclus van SKOBOS". [5-jaarsprognose als onderdeel van de meerjarenbegroting, jaarprognose als onderdeel van de begroting en de kwartaalbeoordeling als onderdeel van de managementrapportage, in de

begroting worden o.a. wijzigingen in de voorzieningen, toekomstige investeringen en veranderingen in het werkkapitaal betrokken]

b. Lage financieringskosten

Ook het aantrekken van benodigde middelen vindt plaats op basis van een (actuele) liquiditeitsprognose. Bij het aantrekken van langlopende geldleningen worden offertes opgevraagd bij minimaal 2 partijen.

c. Risicomijdende uitzettingen

Middelen die niet direct noodzakelijk zijn om liquide aan te houden, worden uitgezet. Het College van Bestuur besluit welke treasuryinstrumenten worden ingeschakeld. Desgewenst wordt de huisbankier verzocht om een beleggingsvoorstel. Uit de beleggingen mogen nooit nieuwe risico's ontstaan. Het beleggingsvoorstel omvat een kredietwaardigheidsbeoordeling van de instelling. De kredietwaardigheid wordt minimaal eens per jaar gecontroleerd door het College van Bestuur. Voordat een belegging wordt aangekocht, is aan de hand van een liquiditeitsprognose aangetoond dat de betreffende waardepapieren niet verkocht hoeven te worden voor het einde van de looptijd. Onder deze conditie is sprake van een hoofdsomgarantie (de periode van beleggen is eindig en de belegging wordt op een vooraf vastgestelde einddatum terugontvangen) en een belegging kan pas als risicomijdend worden aangemerkt, als er een dergelijke garantie van toepassing is.

d. Kosteneffectief betalingsverkeer

Gezien de omvang van het betalingsverkeer is het van belang dat de financiële logistiek optimaal is ingericht. Het betalingsverkeer van SKOBOS is zo ingericht dat het kosteneffectief kan worden beheerd. De bankrelaties van de stichting worden minimaal één keer per vier jaar geëvalueerd.

e. Beheersen en bewaken van risico's

Het treasurybeleid is gericht op het uitsluiten dan wel minimaliseren van het debiteurenrisico, het renterisico en het interne liquiditeitsrisico:

- Het debiteurenrisico is de kans dat belegde middelen niet worden terugontvangen van debiteuren. Dit risico wordt beperkt door te beleggen bij marktpartijen die voldoen aan de in de wet vermelde voorwaarden.
- Het renterisico wil zeggen het gevaar verbonden aan de veranderingen in de rentestructuur. Het renterisico dient te worden afgedekt door het opbouwen van een evenwichtige beleggingsportefeuille in relatie tot de geldende rentestructuur en de verwachtingen ten aanzien van de renteontwikkeling.
- Het interne liquiditeitsrisico is de kans dat opbrengsten worden gemist dan wel kosten worden gemaakt door wijzigingen in de geprognosticeerde financieringsbehoefte en investeringsplannen. Goede interne afspraken en een regelmatige actualisatie van de prognoses van de financieringsbehoefte zullen het liquiditeitsrisico beperken.

In de bedrijfsvoering wordt gestreefd naar een acceptabele opbrengst van de (tijdelijk) overtollige middelen tegen een aanvaardbaar risico. Met het oog op het afdekken van financiële risico's en het financieren van geplande investeringen worden reserves en voorzieningen opgebouwd. In het treasurybeleid wordt uitvoering gegeven aan eigen verantwoordelijkheid van SKOBOS om alle tot haar beschikking staande middelen risicomijdend uit te zetten.

Bij het aantrekken respectievelijk uitzetten van alle benodigde respectievelijk overtollige middelen wordt gehandeld overeenkomstig de in deze regeling gestelde verplichtingen.

2. Richtlijnen en limieten

2.1. Algemene richtlijnen

Het betreft hier richtlijnen voor het uitzetten van gelden, het aangaan van leningen en het aangaan van verbintenissen voor financiële derivaten van publieke middelen en voor overige middelen, voor

zover deze in de administratie niet zijn afgescheiden van de publieke middelen en voor zover het bestuur hiervoor geen aparte richtlijnen heeft vastgesteld. De wettelijke kaders hiervoor zijn vastgelegd in de Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016 van de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap van 6 juni 2016 met kenmerk WJZ/800938. In het kader van deze regeling betekent dit voor SKOBOS dat:

- Leningen of beleggingen worden alleen aangetrokken dan wel uitgezet bij financiële ondernemingen als bedoeld in de Wet op het financieel toezicht en die:
  - gevestigd zijn in een lidstaat (Een lidstaat is staat die lid is van de Europese Unie of een andere staat die partij is bij de overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte);
  - minstens een single A-rating hebben, afgegeven door ten minste twee van de drie ratingsbureaus Moody's, Standard & Poor's en Fitch.
- Het niet toegestaan is te beleggen in financiële derivaten.
- Beleggingen en leningen met publieke en private middelen worden alleen aangetrokken in euro's.
- SKOBOS zich kwalificeert als een niet-professionele belegger.
- SKOBOS de financiële instelling verzoekt zich te laten aanmerken als niet-professionele belegger bij het aantrekken van leningen en het beleggen van tijdelijk overtollige middelen.

2.2. Richtlijnen inzake beleggingen

- Middelen die tijdelijk overtollig zijn kunnen in een belegging worden uitgezet.
- De periode van het beleggen is eindig en de belegging wordt op een vooraf vastgestelde einddatum terugontvangen.
- De hoofdsom van de belegging wordt door de financiële onderneming te allen tijde gegarandeerd.
- Belegd mag worden in staatsobligaties van EU-lidstaten, mits deze lidstaten aan de ratingeisen voldoen zoals opgenomen in artikel 4 eerste lid van de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'.
- Er wordt niet belegd in:
  - a. achtergestelde spaarrekeningen en achtergestelde deposito's;
  - b. aandelen of vergelijkbare producten, tenzij deze noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de wettelijke taak van naam bevoegd gezag.
- Beleggingen moeten vooraf door het College van Bestuur ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht worden gestuurd.

2.3. Richtlijnen inzake leningen

- SKOBOS geeft geen leningen uit aan derden, noch aan personeel, noch aan andere instellingen of organisaties, tenzij deze lening noodzakelijk is voor de uitvoering van de wettelijke taak van SKOBOS en binnen het doel van SKOBOS past.
- Bij het aangaan van leningen gaat SKOBOS geen extra risico's aan die het voortbestaan van SKOBOS of het geven van onderwijs kunnen bedreigen.
- SKOBOS leent alleen bij financiële instellingen die voldoen aan de eisen zoals opgenomen in artikel 4 eerste lid van de 'Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'.
- Leningen moeten vooraf door het College van Bestuur ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht worden gestuurd

2.4. Richtlijnen privaat vermogen

Met betrekking tot de private middelen zijn de hiervoor opgenomen richtlijnen niet van toepassing. Het is echter niet toegestaan dat met private middelen dermate grote risico's worden aangegaan, dat deze een negatief effect kunnen hebben op de publieke middelen. De private middelen zijn

vastgelegd in de jaarrekening en de administratie van SKOBOS en hebben betrekking op de niet door OCW gefinancierde activiteiten.

2.5. Treasuryinstrumenten

Bij het voeren van treasurybeleid zijn de volgende instrumenten toegestaan:

- Rekening-courant
- Kasgeldleningen
- Spaarrekeningen
- Deposito's
- Schatkistbankieren
- Staatsobligaties
- Vaste geldleningen al dan niet bezwaard met een hypotheek
- Onderhandse geldleningen

Als het College van Bestuur instrumenten wil inzetten die niet zijn aangegeven in dit treasurystatuut, vraagt hij hiervoor de voorafgaande goedkeuring van de Raad van Toezicht.

3. Organisatie van de treasuryfunctie

3.1. Plaats in de organisatie

De treasuryfunctie wordt uitgeoefend onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur. Het College van Bestuur is bevoegd om dat deel van de middelen dat niet benodigd is om de liquiditeit te waarborgen, zodanig te beleggen dat een acceptabel rendement verkregen wordt. Het College van Bestuur is tevens bevoegd om uitvoerende werkzaamheden te laten uitvoeren door anderen, bijvoorbeeld een extern administratiekantoor.

3.2. Treasuryplan

Het College van Bestuur stelt een treasuryplan vast dat deel uitmaakt van de begrotingsstukken. De begrotingsstukken omvatten onder andere a) de missie, visie en strategie b) het jaarplan en c) het financiële meerjarenplan waarin opgenomen 1) de exploitatie 2) de balans 3) het kasstroomoverzicht 4) het investeringsplan en 5) het meerjarenonderhoudsplan.

In het treasuryplan komen de volgende onderwerpen aan de orde:

- De liquiditeitsprognose voor het begrotingsjaar en vier daarop volgende jaren (artikel 3 lid 1c van de regeling als genoemd in paragraaf 3.1 van dit statuut). Deze prognose is gebaseerd op historische patronen, aangevuld met nadere gegevens omtrent zoals het vermoedelijke verloop van de bekostiging en de personeelskosten, investeringen en groot onderhoud. Uit de prognose blijkt of de omvang van de liquiditeiten gedurende het jaar optimaal is en of reeds ingenomen en eventuele nieuwe posities aangehouden kunnen worden tot het einde van de looptijd.
- De rentevisie van de bank, dit ter ondersteuning voor het opstellen van de begroting, m.n. de financiële baten en lasten.
- Renterisico (voor zover van toepassing): de samenstelling van de huidige leningenportefeuille wordt weergegeven, doorgerekend met enkele rentescenario's.
- Geld- en kapitaalmarktpartijen: hier wordt aangegeven waar de stichting haar middelen belegt of wellicht zal gaan beleggen in het komende begrotingsjaar.

3.3. Verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden

Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor de uitvoering van het treasurybeleid. Het College van Bestuur is bevoegd tot het aangaan van externe verplichtingen binnen dit treasurybeleid. Het College van Bestuur is verantwoordelijk voor:

- driemaandelijks opstellen van een kasstroomprognose.
- driemaandelijks bewaken van de werkelijke kasstroom ten opzichte van de prognose.
- Beheren van de beleggingsportefeuille.
- Risicoanalyse en treffen beheersingsmaatregelen ten aanzien van de treasuryactiviteiten.
- Doen van voorstellen aan de Raad van Toezicht voor wijzigingen in de beleggingsportefeuille.
- driemaandelijks opstellen van een verantwoording over de treasuryactiviteiten.

De financiële administratie (al dan niet gevoerd via een administratiekantoor) is verantwoordelijk voor:

- De registratie van de transacties voortvloeiende uit de uitvoering van het treasurybeleid.
- De registratie en bewaking van de vorderingen en schulden.
- De voorbereiding van de betalingen.
- De registratie van de betalingen.

De betalingen worden geautoriseerd zoals vastgelegd in de procuratieregeling van SKOBOS. Het is SKOBOS en de afzonderlijke scholen verboden om een kas te gebruiken. Alle betalingen dienen digitaal middels de bestaande bankrekeningen plaats te vinden.

4. Verantwoording

SKOBOS doet ieder jaar in het bestuursverslag ten aanzien van de publieke en private middelen verslag van haar beleid ten aanzien van de beleggingen en leningen, de uitvoering van het beleid in de praktijk, de uitstaande beleggingen en leningen en de aangetrokken en afgesloten leningen. Hierbij wordt:

- a) een vergelijking gemaakt met de gegevens van het voorgaande jaar;
- b) van elke belegging jaarlijks gemeld op welk moment de belegging vrij valt;
- c) verantwoording afgelegd over het gebruik van derivaten, conform de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- d) een rapportage over het treasurystatuut opgenomen, waarin tenminste verslag gedaan over:
  1. het beleid en de uitvoering ten aanzien van beleggen en lenen;
  2. de soorten en omvang van de beleggingen en leningen;
  3. de looptijden van de beleggingen en leningen.

5. Evaluatie

Eénmaal per jaar (of zoveel vaker als de marktsituatie daartoe aanleiding geeft) initieert het College van Bestuur een evaluatie in de vergadering van de Raad van Toezicht inzake de uitvoering van het treasurybeleid. Deze evaluatie is onderdeel van de bespreking en goedkeuring van het jaarverslag inclusief de jaarrekening. Tijdens deze evaluatie komt aan de orde:

- overzicht en analyse van de huidige liquiditeits- en risicopositie,
- prognose van de ontwikkelingen op de financiële markten (rentevisie),
- resultaten ten opzichte van de begroting en het treasuryplan,
- de transacties die de afgelopen periode zijn aangegaan op de geld- of kapitaalmarkt.

BIJLAGE 6:

TREASURY JAARVERSLAG 2017.

Er zijn een aantal incidentele bijeenkomsten en overlegmomenten geweest.

Inhoud ervan:

- Overleg voeren over de liquiditeit, het beschikbaar zijn van kasgeld; als gevolg van de grote investeringen in gebouwen waar SKOBOS op basis van afspraken met de gemeente gedurende een korte periode bedragen “voorschiet” is het regelmatig nodig gebleken om vanuit de spaarrekeningen geld door te storten naar lopende rekening waaruit alle betalingen verricht worden; afgesproken is dat het CvB er zorg voor draagt dat het tegoed op de lopende rekening niet te groot wordt.
- Vaststellen van het nieuwe treasury statuut ([bijlage 5](#)).

In het volgende overzicht zijn de [beleggingen](#) opgenomen op balansdatum 31 december 2017

Omschrijving	Balanswaarde in €	Rating
Effecten 7,5 % Nederland 1993/2023 (aankoopwaarde) (koerswaarde 31/12/17: € 62.826)	45.379	AAA
Deelname coöperatie glasvezel	8.050	
Totaal	53.429	

Uit dit overzicht blijkt dat de ingenomen posities voldoen aan de regeling ‘beleggen en belenen door instellingen voor onderwijs en onderzoek’ van het ministerie van OCW. Bovendien is voldaan aan de interne eisen die aan beleggingen en beleningen worden gesteld zoals verwoord in het treasury statuut. Er is derhalve voldaan aan de eis ter zake het risicomijdend beleggen van overtollige publieke middelen.

De deelname aan de coöperatie glasvezel was destijds noodzakelijk om de twee scholen in het buitengebied (Fonkeling en Antonius/Bongerd) te voorzien van een adequate internetverbinding.

De looptijden van de beleggingen en beleningen

In het volgende overzicht zijn de beleggingen opgenomen naar looptijd en de rentevergoeding van de ingenomen posities.

Omschrijving	Periode	Percentage
Effecten 7,5 % Nederland 1993/2023	t/m 2023	7 ½ %

Uit dit overzicht kan worden geconcludeerd dat is voorzien in het periodiek vrijvallen van liquiditeiten, en dat dit in 2023 opnieuw gaat gebeuren

Overige rekeningen en saldo op 31-12-17:

Omschrijving	Bedrag
NL52ABNA0572683310 (betaalrekening)	€ 2.272,96
NL02ABNA0472520989 (vermogensspaarrekening)	€ 1.000.000,00
NL32RABO0138273367 (betaalrekening)	€ 127.951,69
NL38RABO3315649588 (RABO doel reserveren)	€ 100.695,63
NL04RABO3315649618 (RABO Vermogensparen)	€ 1.255.577,87

BIJLAGE 7:

“VOORWAARDEN AAN DE BEGROTING EN DE FINANCIËLE KENGETALLEN”.

Uit het beleidsdocument: “Voorwaarden aan de begroting en de financiële kengetallen”;

..... “ De eisen aan de begroting zijn:

1. De begroting is op alle niveaus (scholen en bestuursbureau) taakstellend: alleen binnen de goedgekeurde begroting mag je uitgaven doen.
2. De exploitatiebegroting eindigt in principe altijd neutraal, m.u.v. punt 4.
3. In de exploitatiebegroting mogen geen inkomsten vanuit voorzieningen en reserves, noch rente inkomsten meegenomen worden.
4. alleen afspraken t.a.v. extra investeringen kunnen leiden tot een geaccepteerde overschrijding van de exploitatiebegroting ten laste van de reserve voor een bepaalde periode.
5. de begroting dient gekoppeld te zijn aan een meerjarenbegroting.
6. de begroting dient gekoppeld te zijn aan het strategisch beleidsplan.
7. de begroting dient uitgangspunt te zijn van het financieel jaarverslag.
8. de begroting dient realistisch te zijn.

De eisen aan de financiële kengetallen zijn:

Liquiditeit:	> 1,00	(signaleringswaarde ministerie: < 0,75)
Solvabiliteit:	> 40	(signaleringswaarde ministerie: < 30)
Weerstandsvermogen:	> 20	(signaleringswaarde ministerie: < 5)
Rentabiliteit:	> 1,00	(signaleringswaarde ministerie: 3 jaar < 0,00) (signaleringswaarde ministerie: 2 jaar < -0,05) (signaleringswaarde ministerie: 1 jaar < -0,10)
Huisvestingsratio:	< 5	(signaleringswaarde ministerie: > 10)
Personele lasten/totale lasten	> 81	(signaleringswaarde ministerie: geen)
Personele lasten/personele baten	> 1	(signaleringswaarde ministerie: geen)

De laatste twee kengetallen zijn niet door het ministerie bepaald. Er zijn ook geen signaleringswaarden aan verbonden. Ze dienen wat SKOBOS betreft in samenhang gezien te worden. Personele lasten/totale lasten geeft een indicatie van het percentage van de baten dat aan personeel besteed wordt. Over een aantal jaren heen geeft het een beeld van verschuivingen in die verhouding en vraagt het daarmee om toelichting en verklaringen. De verhouding personele lasten/personele baten geeft aan of SKOBOS consistent is in haar uitgangspunt om personele inkomsten ook daadwerkelijk om te zetten in personele uitgaven. Een evenwicht daarin is de verhouding 1,00.

Hoofdstuk 3: Aanvullende voorschriften vanuit het ministerie.

Ten einde de financiële deskundigheid van onderwijsinstellingen te bevorderen en de feitelijke gang van zaken te kunnen monitoren heeft het ministerie bovendien ten aanzien van het vermogensbeheer en ten aanzien van het budgetbeheer een aantal voorschriften geformuleerd. De inspectie zal belast worden met het toezicht op naleving van deze voorschriften.

De voorschriften ten aanzien van kengetallen zijn vanaf het jaarverslag 2015 aangepast. Een specifiek kengetal is verdwenen: kapitalisatiefactor. Een ander kengetal is ingevoerd: huisvestingsratio. De andere kengetallen zijn onveranderd: solvabiliteit, liquiditeit, weerstandsvermogen en rentabiliteit. Bij alle kengetallen vanuit het ministerie zijn signaleringswaarden vastgesteld (zie voorgaande). Dit zijn geen normen waaraan voldaan moet worden. Ze zijn signalen, die gekoppeld aan andere signalen, door het ministerie gebruikt kunnen worden om risico's vast te stellen en eventueel tot nader onderzoek te besluiten.

BIJLAGE 8:

BELEID SKOBOS

Nr.	Vastgesteld in de vergadering van het CvB: mei 2018
Beleid m.b.t. en hoogte van voorzieningen en reserves. Versie mei 2018.	
<u>Toelichting:</u> SKOBOS beschikt ter bereiking van haar doelstellingen o.a. over financiële middelen. Naast de financiële middelen voor de exploitatie beschikt SKOBOS over voorzieningen en reserves. Maatschappelijk is er veel aandacht voor de financiële situatie van onderwijsinstellingen, mede vanuit de idee dat er binnen die instellingen over buiten proportionele reserves beschikt wordt. Binnen SKOBOS is een aantal jaren geleden beleid gemaakt t.a.v. voorzieningen, reserves en financiële kengetallen. Dit beleid was erop gericht om de hoogte van de voorzieningen te labelen aan specifieke risico's dan wel aan geplande operationele - en beleidsontwikkelingen. Inmiddels is SKOBOS een aantal jaren verder in haar ontwikkeling. Een heroriëntatie op het beleid en de gemaakte keuzes vindt regelmatig en meer specifiek jaarlijks bij het opmaken van de jaarstukken voorgaande jaar plaats. Uitgangspunten daarbij blijven het in kaart brengen en beheersen van risico's, maar vooral ook proactief en ambitieus willen blijven in het vorm geven aan de visie van SKOBOS. Centraal daarin is de ontwikkeling van SKOBOS 2.0: hoe stemmen we doelstelling, inhoud en organisatie van ons onderwijs af op de sterk veranderende maatschappij waarin de kinderen leven? Welke kennis en vaardigheden hebben ze nodig om zich staande te houden en in alle opzichten zin te geven aan hun leven? De "21th century skills" vormen het kader waarin SKOBOS aan deze ontwikkeling probeert vorm te geven. ICT als middel en "ICT-vaardig" als "skill" nemen daarin een prominente plaats in. In de vorige versie van het beleidsplan (versie 2017) zijn alle bestemmingsreserves kritisch herzien en herschikt op basis van de vragen: - Is het totaal nog steeds een goede afspiegeling van de ontwikkelingen binnen SKOBOS? - Is het totaal aan bestemmingsreserves nog overzichtelijk en noodzakelijk? - Is de onderbouwing van de diverse reserves nog relevant én transparant? Voor deze versie is daartoe nauwelijks aanleiding. De mutaties zijn verantwoord en financieel vertaald. Op basis daarvan is een nieuwe stand berekend met ingang van 1-1-2018.	

1. Voorzieningen en reserves.

Voorzieningen zijn nodig voor uitgaven op langere termijn die niet ten laste gaan van de exploitatie van het jaar waarin de uitgaven daadwerkelijk plaatsvinden. In feite is het een verdeling van lasten op enig moment over de verschillende jaren heen verspreid. De hoogte van de voorziening en van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald door de hoogte van de geplande uitgaven en het aantal jaren waarin die kosten in de jaarlijkse exploitatie terugkomen.

De reserves van SKOBOS zijn de eigen financiële middelen die in de loop der jaren zijn ontstaan als gevolg van overschotten op de exploitatie én van de vrijval van een aantal voorzieningen (leermiddelen en meubilair vanuit het verleden).

2. Voorzieningen.

SKOBOS mag op basis van regelgeving en de huidige situatie drie voorzieningen hebben: een voorziening jubilea (gratificaties als gevolg van ambtsjubilea), een voorziening onderhoud (afschrijving van en onderhoud aan de schoolgebouwen) en een voorziening Duurzame Inzetbaarheid (ter dekking van kosten van gespaarde rechten Duurzame Inzetbaarheid).

Alle andere materiële kosten dienen mee te lopen in de jaarexploitatie op basis van afschrijvingen. De voorzieningen t.a.v. leermiddelen en meubilair is al lang geleden afgeschaft. Een voorziening ten behoeve van BAPO was sinds enige jaren niet meer toegestaan. Deze kosten dienen mee te lopen in de jaarexploitatie. Een gevolg van deze maatregelen van regeringswege in de afgelopen jaren (het verdwijnen van de voorzieningen voor leermiddelen, meubilair en BAPO) is dat de vrijval van de voorzieningen naar de algemene reserve juist tot een forse stijging van die reserves heeft geleid. Overigens is BAPO als recht met ingang van oktober 2014 helemaal uit de cao verdwenen en resteren er nog rechten van “gespaarde BAPO”.

De gewenste hoogte van de voorzieningen wordt bepaald op basis van diverse gegevens zoals gewenste investeringen en vastgelegde termijnen. Deze veranderen jaarlijks als gevolg van nieuwe investeringsplannen, personele ontwikkelingen en nieuwe afspraken. Daardoor zal ook de noodzakelijke hoogte van de voorziening jaarlijks fluctueren en dus opnieuw vastgesteld worden.

- 2.1 Voorziening jubilea: deze voorziening is bedoeld voor de bekostiging van de diverse ambtsjubilea. De hoogte van de voorziening wordt jaarlijks op basis van personele kengetallen door het administratiekantoor berekend op basis van verplichtingen in de komende 10 jaar en door het CvB geaccordeerd. In de begroting wordt een dotatie ten behoeve van voorziening opgenomen.
- 2.2 Onderhoudsvoorziening: deze voorziening is bedoeld om toekomstig onderhoud aan de schoolgebouwen dat voor rekening van SKOBOS komt te kunnen bekostigen. Sinds januari 2016 betreft dat ook het buitenonderhoud dat daarvoor nog een verantwoordelijkheid van de gemeente was. De noodzakelijke hoogte van de voorziening is afhankelijk van de POB, zoals die tweejaarlijks wordt vastgesteld. SKOBOS heeft als uitgangspunt dat de hoogte van de voorziening dusdanig moet zijn dat het onderhoud van de eerstkomende 15 jaar gedekt is. Op basis daarvan wordt jaarlijks de bijdrage aan de onderhoudsvoorziening bepaald.
- 2.3 Duurzame inzetbaarheid: conform de nieuwe CAO van 2014 heeft onderwijspersoneel jaarlijks recht op een aantal uren Duurzame Inzetbaarheid (40 uur bij een fulltime aanstelling). Er is ook het recht om deze uren te mogen sparen en op een later tijdstip op te nemen (maximaal 3 jaar). Dat betekent dat er vanaf 2016 een voorziening Duurzame Inzetbaarheid ingericht wordt. Aan deze voorziening worden jaarlijks vanuit de formatie de geldwaarde van de uren toegevoegd die gespaard worden conform afspraken binnen SKOBOS. Aan deze voorziening worden onttrokken de geldwaarde van de uren op het moment dat de gespaarde uren opgenomen worden en aan de formatie toegevoegd. Bij de start van de voorziening, 31 december 2016, is ingeschat welke spaarverplichtingen vanuit SKOBOS opgebouwd zijn. Het gaat om in totaal 400 uur, tegen een waarde van € 40,- per uur.

3. Reserves.

Het toegestane beleid van het ministerie van OCW is erop gericht om zo min mogelijk voorzieningen in het Primair Onderwijs te laten ontstaan. Er zijn nog maar drie voorzieningen toegestaan (zie 2.1, 2.2 en 2.3). Voor het overige worden alle financiële middelen die niet voor de exploitatie conform jaarbegroting noodzakelijk zijn, ondergebracht in de algemene reserve.

SKOBOS heeft in 2009 beleidsafspraken gemaakt t.a.v. de reserves. In de algemene reserve is daarbij onderscheid gemaakt tussen enerzijds de algemene reserve en anderzijds de bestemmingsreserves als onderdeel van de algemene reserve. Doel ervan was om door een onderverdeling sturing te kunnen geven aan beleidsontwikkeling en risicobeheersing.

Deze afspraken worden waar nodig en mogelijk jaarlijks herzien. De meest uitgebreide aanpassingen zijn gedaan in 2017, bij het vaststellen van de jaarrekening 2016.

3.1 Algemene reserve.

SKOBOS beschikt over een algemene reserve die ontstaan is vanuit exploitatieoverschotten, een vrijval van voorzieningen en niet uitgegeven (gespaarde) personele gelden. Er zijn geen wettelijke bepalingen die de hoogte van de algemene reserve op een of andere manier reguleren. Wel is het zo dat de hoogte van het eigen vermogen invloed heeft op de hoogte van een aantal financiële kengetallen. SKOBOS scoort per ultimo 2017 dan ook ruim boven de minimumnorm van een aantal kengetallen.

SKOBOS heeft een aantal jaren geleden besloten om de algemene reserves te gebruiken ten einde een aantal noodzakelijke kwaliteitsontwikkelingen mogelijk te maken. Deze kwaliteitsontwikkelingen zijn nauwelijks te bekostigen vanuit het reguliere budget zoals SKOBOS dat vanuit het ministerie in het kader van de Lumpsum-bekostiging ontvangt. SKOBOS is blij om vanuit eigen middelen deze noodzakelijke vernieuwingen mede te kunnen bekostigen. Deze kwaliteitsontwikkelingen zijn in het strategisch beleidsplan verder uitgewerkt. Het labelen van de daartoe benodigde financiële middelen leidt tot een aantal bestemmingsreserves die als zodanig een onderdeel vormen van de algemene reserve.

Daarnaast onderscheidt SKOBOS in haar bedrijfsvoering een aantal risico's, die specifiek benoemd en financieel vertaald zijn. Ook dit labelen leidt tot een aantal bestemmingsreserves als onderdeel van de algemene reserve.

In hoofdstuk 3.2 worden de bestemmingsreserves als onderdeel van de algemene reserve verder uitgewerkt. In hoofdstuk 3.3 staat de stand van de bestemmingsreserves per 31-12-2017 samengevat.

3.2. Bestemmingsreserves als onderdeel van de algemene reserve.

Er is een aantal bestemmingsreserves onderscheiden. Jaarlijks worden ten aanzien van de bestemmingsreserves mutaties aangebracht op basis van het jaarverslag van het betreffende jaar en geformuleerde uitgangspunten.

De feitelijke inzet van de bestemmingsreserves wordt elk jaar geaccordeerd middels de goedkeuring van het strategisch beleidsplan en de begroting van het betreffende jaar. Uitgangspunt is dat de inzet van bestemmingsreserves in enig jaar leidt tot toegestane overschrijdingen van de jaarexploitatie. Het kan hierbij gaan om kosten rechtstreeks ten laste van de exploitatie (bijvoorbeeld inzet personeel, scholing, advies) dan wel de kosten van de afschrijving van investeringen ten laste van de bestemmingsreserve (bijvoorbeeld afschrijving van ICT hardware).

B 1 Ouderschapsverlof.

De kosten van ouderschapsverlof lopen sinds 2011 – 2012 mee in de jaarexploitatie. Er is een periode geweest dat SKOBOS een bestemmingsreserve in stand heeft gehouden om de risico's van een meer dan gemiddeld gebruik van ouderschapsverlof in enig jaar in te dekken. Een aantal jaren op rij is geconstateerd dat er nauwelijks sprake is van enig risico. Aan het einde van 2014 is besloten om deze bestemmingsreserve "leeg te maken". Deze reserve is op het overzicht niet meer zichtbaar.

De stand op 31-12-2017: € 0.

B 2 Frictie.

De bestemmingsreserve “frictie” is een belangrijke reserve omdat hiermee de financiële consequenties van allerlei risico’s gedekt worden. Deze reserve is in de afgelopen jaren dan ook gebruikt om de consequenties van een aantal grote en minder grote problemen te kunnen bekostigen. Het kan hier gaan om een diversiteit aan problematieken:

- personele problemen, al dan niet werk-gerelateerd;
- benoemingsverplichtingen als gevolg van de lastige regels van de cao en de Wet Werk en Zekerheid;
- toevallige, onvoorziene omstandigheden op scholen, personeel dan wel anderszins
- claims, boetes vanuit diverse hoek;
- de kosten als gevolg van de nieuwe cao van een transitievergoeding;

Uitgangspunten van de opbouw van de reserve op basis van de ervaringen van de afgelopen jaren zijn:

a. De volgende omstandigheden doen zich in de komende 10 jaar voor:

- Vier keer de noodzaak van het inhuren van interim management / deskundigenadvies / extra personele inzet als gevolg van problematische organisatorische omstandigheden binnen een school dan wel problemen in het management, zoals directiewisselingen (4 x € 75.000 = € 300.000);
- 20 keer specifieke personele omstandigheden zoals conflicten, specifieke begeleiding, outplacement, transitievergoeding met een gemiddelde last van 15.000 per geval (20 x € 15.000 = € 300.000);
- 2fte benoemingsverplichting als gevolg van de problemen van de WWZ en de cao (2 fte, gedurende 2 jaar = € 260.000).

b. Een tweede uitgangspunt is dat in de bestemmingsreserve een kwart van het noodzakelijke bedrag structureel opgenomen is: € 215.000. Jaarlijks wordt vanuit de algemene reserve dan wel de exploitatie deze bestemmingsreserve gemuteerd tot de afgesproken hoogte.

De huidige stand is lager dan zou moeten. Voor 2018 is nog een aantal fricties voorzien. Bij het opmaken van de jaarcijfers 2018 zal door herschikking deze reserve weer op de gewenste hoogte worden gebracht.

De stand op 31-12-2017: € 164.848.

B 3 SKOBOS 2.0.

De bestemmingsreserve “SKOBOS 2.0” had oorspronkelijk als naam “Ideeën” en was bedoeld om geld vrij te maken voor ambities en nieuwe ontwikkelingen. Deze reserve is in de afgelopen jaren gebruikt om met name vorm te geven aan ICT-ontwikkeling. De realisatie van de Digitale Werk Omgeving (DWO) was er een belangrijk resultaat van. De volgende stap was het toewerken naar een Digitale Leer Omgeving.

In 2015 zijn deze ambities verwerkt in het project “SKOBOS 2.0”. Kern van dit project is dat de sterk veranderende maatschappij en leefomgeving van kinderen leidt tot een heroriëntatie op inhoud en vorm van onderwijs en opvoeding. 21st Century skills geven aan wat kinderen aan competenties en vaardigheden moeten beheersen in die sterk veranderende wereld. Ze geven ook richting aan de wijze waarop we onderwijs en opvoeding moeten inrichten. De mogelijkheden van ICT en “ICT-vaardig” spelen hierin een grote rol.

In een aantal jaren wordt een fors bedrag geïnvesteerd om de scholen te helpen deze ambitie waar te maken. Een groot deel van dit bedrag is bedoeld ter dekking van afschrijvingen in het kader van dit project. Voorwaarde voor bekostiging is een operationeel projectplan binnen de algemeen vastgestelde kaders, met doelstellingen binnen conform SKOBOS 2.0. De investeringen moesten in 2016 en met name in 2017 plaats vinden. Door diverse oorzaken is een deel van de aanschaf

doorgeschoven naar 2018. Bovendien is in 2017 besloten om de wijze van afschrijven aan te passen: niet meer aan het eind van het jaar van aanschaf, maar vanaf de maand na de datum van aanschaf.

De stand op 31-12-2017: € 647.736.

B 4 Strategische ontwikkeling Antoniussschool.

Deze reserve is destijds gebruikt om de strategische ontwikkeling van de Antoniussschool te bekostigen. Het resultaat van deze investering is geweest dat de Antoniussschool van een school met weinig perspectief en teruglopende leerlingenaantallen in 2008 uitgegroeid is tot een moderne, bruisende, actieve Daltonschool in 2017 met nog steeds licht groeiende aantallen leerlingen. Er is besloten om deze bestemmingsreserve definitief leeg te maken. De hoogte en opbouw/achtergrond (afschrijvingen) van deze bestemmingsreserve is niet goed te onderbouwen vanuit de feitelijke afschrijvingen. Deze bestemmingsreserve wordt enkel nog gebruikt om een aantal afschrijvingen uit te bekostigen.

De stand op 31-12-2017: € 0.

B 5 Scholing functiemix.

Deze reserve is destijds ingericht om een heel eigen invulling te geven aan de invoering van de wettelijk verplichte functiemix. Het heeft geleid tot de zgn. "leerkracht LB met projecttaak" waarbij een groot aantal leerkrachten geschoold is in een masteropleiding projectmanagement. Het is een goede kwalitatieve impuls geweest. Het nog resterende bedrag is in 2014 afgeboekt. Daarmee is de bestemmingsreserve "leeg gemaakt". Eventuele scholing in het kader van de functiemix gaat vanuit de reguliere scholingsmiddelen.

De stand op 31-12-2017: € 0.

B 6 Personele inzet.

In de jaren vóór 2009 hebben de scholen van SKOBOS heel bewust niet alle middelen voor de personele formatie uitgegeven. Op die manier is een soort "buffer" gevormd. Deze buffer was bedoeld om op momenten dat de formatie net wat lastiger uit zou vallen er extra middelen beschikbaar zouden zijn om kleine fricties op te kunnen lossen. Bovendien zou het ruimte kunnen bieden om "formatieve wensen" van diverse aard te kunnen honoreren.

Deze "spaarpot" wordt daadwerkelijk gebruikt waarvoor hij bedoeld is. Verschillende scholen (Antoniussschool, Jozefsschool en Josephsschool) hebben in de afgelopen jaren kleine formatieve fricties opgelost.

Met ingang van 31-12-2013 zijn de diverse bedragen van de afzonderlijke scholen samengebracht tot één personele bestemmingsreserve.

Deze bestemmingsreserve is destijds opgebouwd uit personele besparingen en is dus nog steeds beschikbaar om kleine knelpunten door het jaar heen op te lossen. Bovendien worden hier kosten in het kader van AZC- en NT-2 kinderen uit gedekt, voor zover de extra subsidie niet toereikend is.

Uitgaven ten laste van deze bestemmingsreserve worden structureel in de begroting meegenomen. Maar omdat dit soort kleine fricties zich vooral in de operationele werkelijkheid voordoen, zullen ook uitgaven ten laste van deze bestemmingsreserve door het jaar heen kunnen plaatsvinden. Deze uitgaven worden dan achteraf in het jaarverslag verantwoord.

Aan deze bestemmingsreserve is eind december 2016 een bedrag van 209.831 toegevoegd. Dit bedrag is afkomstig vanuit het leegmaken van de bestemmingsreserve B13 NEKEB. De

bestemmingsreserve personele inzet ligt in de lijn van de oorspronkelijke bestemming van de middelen van de bestemmingsreserve die leeg gemaakt en dus opgeheven wordt.

De stand op 31-12-2017: € 341.190.

B7 Bouw bestuurskantoor.

Bij de nieuwbouw van de Plataan in 2014 – 2015 is besloten om ook een bestuurskantoor in de nieuwbouw op te nemen. Er was geen fatsoenlijke voorziening binnen de scholen van SKOBOS beschikbaar voor het bovenschools management en de Raad van Toezicht. De afschrijvingskosten en exploitatiekosten van een in eigen beheer gerealiseerde voorziening (€ 8000,- per jaar) zijn veel lager dan ergens commercieel een vergelijkbare ruimte te moeten huren (175 m2 x € 75,- = € 13.125, excl. exploitatielasten). De voorziening is na de bouw opgeheven. De reserve is niet meer zichtbaar op het overzicht.

De stand op 31-12-2017: € 0,-.

B 8 Bouw en verbouw.

In deze bestemmingsreserve zijn investeringen opgenomen die SKOBOS op enig moment gedaan heeft dan wel nog wil doen in de gebouwen. Door deze impuls vanuit de eigen middelen wil SKOBOS de mogelijkheid hebben noodzakelijke aanpassingen aan het gebouw te kunnen realiseren en de gebouwen daarmee geschikt te maken voor eigentijds onderwijs anno “SKOBOS 2.0”. Een flexibel gebruik en kinderopvang zijn is daarin leidend. Met deze middelen is de verbouw van de Antoniussschool en de Fonkeling en de nieuwbouw van de Plataan en het bestuurskantoor mogelijk gemaakt. Nieuwbouw in de Beerze is de laatste ambitie. Eind 2018 komt er duidelijkheid of er op enig moment vanuit de gemeente, als verantwoordelijke voor nieuwbouw, een toekomstperspectief gemaakt wordt. Gaat dat niet gebeuren, dan gaan beide locaties ondergebracht worden in Middelbeers en is het bedrag bedoeld om in het gebouw van basisschool de Beerze investeringen te doen om eigentijds onderwijs mogelijk te maken. Daarnaast is er nog een kleine bestemmingsreserve om van daaruit de afschrijving van pv-cellen op de Fonkeling conform afspraak te kunnen bekostigen. In 2017 heeft een eerste afschrijving plaatsgevonden.

Onderwijs mag niet investeren in gebouwen. Dat is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Het eigen vermogen van het bestuur vóór invoering van de Lumpsum valt buiten deze regeling. Het eigen vermogen, exclusief bestemmingsreserves en voorzieningen, bedroeg op 31/12/2005 ruim 1.464.686. SKOBOS wil niet de primaire taak van de gemeente overnemen, maar door een eigen investering meer zaken als duurzaamheid, flexibiliteit en andersoortige kwaliteit realiseren die met de VNG-norm nauwelijks haalbaar blijken.

De stand op 31-12-2017: € 68.379. (Fonkeling)

De stand op 31-12-2017: € 450.000. (de Beerze)

B 9 Materiële investering in de St Willibrordusschool.

Deze bestemmingsreserve is destijds ingericht om een inhaalslag te kunnen maken m.b.t. de materiële investering in de voormalige Willibrordusschool (huidige basisschool de Beerze, locatie Middelbeers). Die is in de jaren vóór 2009 nogal achtergebleven. In de jaren voor 2013 is een aantal belangrijke investeringen in meubilair en leermiddelen gedaan. Daarna is de bestemmingsreserve leeg gemaakt. Deze reserve is niet meer zichtbaar op het overzicht.

De stand op 31-12-2017: € 0.

B 10 Niet opgenomen Bapo.

De niet meer bestaande BAPO-regeling had de mogelijkheid om verlof niet daadwerkelijk op te nemen maar te sparen. Een aantal personeelsleden binnen SKOBOS heeft daarvan gebruik gemaakt. Het verdwijnen conform cao van de BAPO-regeling heeft tot gevolg gehad dat er nog steeds spaarrechten bestaan die op enig moment verzilverd kunnen worden. Dat is een bepaald risico voor SKOBOS. Deze bestemmingsreserve is bedoeld om eventuele aanspraken op gespaard BAPO-verlof te kunnen bekostigen. Bij de bepaling van de noodzakelijke hoogte van de bestemmingsreserve, van het risico dus, is het uitgangspunt dat 75% van het spaarverlof nog daadwerkelijk opgenomen wordt. Elke feitelijke opname in de jaarexploitatie wordt in mindering gebracht op deze reserve. Uiteindelijk gaat de reserve op enig moment vrijvallen wanneer er geen “rechten” meer in de organisatie aanwezig zijn.

De stand op 31-12-2017: € 179.915.

B 11 Aankoop deel Korein (in basisschool de Plataan).

Basisschool de Plataan is samen met Korein Kinderplein in één gebouw gevestigd. Een deel van het gebouw is eigendom van Korein. In dat deel van het gebouw zitten een drietal belangrijke functies gepositioneerd die ook door basisschool de Plataan gebruikt worden: de keuken, een deel van de middenruimte/aula en een invalidentoilet. Mocht Korein om wat voor reden ook failliet gaan of anderszins op enig moment het gebouw willen verkopen, dan heeft SKOBOS, contractueel vastgelegd, het recht op koop van het deel van het gebouw waar deze belangrijke functies zich bevinden. Deze koop is dan noodzakelijk omdat de school moet kunnen beschikken over de genoemde voorzieningen. De waarde van dat deel van het gebouw wordt, op basis van de bouwkosten, ingeschat op € 130.000. Het risico van verkoop door Korein van hun eigendom en de noodzakelijke aankoop van een deel van dit eigendom door SKOBOS wordt door de inrichting van deze bestemmingsreserve gedekt.

De stand op 31-12-2017: € 130.000.

B 12 Plusklas.

In het kader van Passend Onderwijs is er met ingang van het voorjaar 2014 een plusklas voor bijzonder begaafde leerlingen gerealiseerd. De middelen die daarvoor de komende jaren nodig zijn, komen in 2014 vanuit het opheffen van het oorspronkelijke samenwerkingsverband WSNS. SKOBOS heeft destijds € 142.000 ontvangen. De middelen worden gebruikt voor personele inzet én voor de aanschaf en afschrijving van de inrichting en leermaterialen. Wanneer deze voorziening “leeg” is, wordt de Plusklas bekostigd uit de reguliere exploitatie van SKOBOS. Eind 2016 is aan deze voorziening een extra bedrag toegevoegd van 104.000. Dit bedrag is afkomstig van de bestemmingsreserve 13 NEKEB, die per die datum leeggemaakt en daarmee opgeheven wordt. Het doel van de bestemmingsreserve Plusklas ligt in het verlengde van het doel van de opgeheven bestemmingsreserve NEKEB

De stand op 31-12-2017: € 151.000.

B 13 Nekeb.

In 2013 heeft het ministerie plotseling twee extra subsidies beschikbaar gesteld: € 251.000 zonder specifieke bestemming en € 30.000 als stimuleringsmaatregel om jonge leerkrachten aan de organisatie te kunnen binden. Van beide subsidies was op dat moment niet duidelijk of en in welke mate ze structureel worden en waarvoor ze specifiek bedoeld zijn dan wel gelabeld zouden worden. In 2014 is daar nog eenmalig een bedrag van € 50.000 bij gekomen.

Uiteindelijk bleken de extra inkomsten niet structureel en niet “gelabeld”.

SKOBOS beschouwt ze als een bestemmingsreserve waarmee heel specifiek problemen als gevolg van krimp van de organisatie (inmiddels achter de rug) dan wel als gevolg van steeds toenemende eisen en verwachtingen. Per 31 december 2016 is deze reserve opgeheven en ondergebracht bij twee andere reserves (personele inzet en plusklas)

De stand op 31-12-2017: € 0.

B 14 Passend Onderwijs.

De komst van Passend Onderwijs en daarmee het verdwijnen van Weer Samen Naar School heeft veel onzekerheid gebracht. Met name de onduidelijkheid over de continuïteit van de rugzakjes en de aan Passend Onderwijs gekoppelde bezuinigingen hebben ertoe geleid dat er een kleine bestemmingsreserve “Passend Onderwijs” is ingericht. Daaruit kunnen fricties als gevolg van de nieuwe wetgeving opgelost worden. Bovendien is er in 2016 een extra bijdrage vanuit het samenwerkingsverband gekomen van 107.000 die niet begroot is. Deze is in dat jaar (2016) aan deze bestemmingsreserve toegevoegd.

De stand op 31-12-2017: € 142.000.

3.2. Stand van de bestemmingsreserves m.i.v. 31-12-2017.

	Bestemmingsreserve	31-12-16
B 1	Ouderschapsverlof	0
B 2	Frictie	164.848
B 3	SKOBOS 2.0	647.736
B 4	Strategische Ontwikkeling Antonius	0
B 5	Scholing functiemix	0
B 6	Personele inzet	341.190
B 7	Bouw bestuurskantoor	0
B 8	Bouw Plataan	0
B 8	Bouw Fonkeling	68.379
B 8	De Beerze nieuwbouw	450.000
B 9	Materiële investering Willibrordus	0
B 10	Niet opgenomen Bapo	179.915
B 11	Aankoop deel Korein	130.000
B 12	Plusklas	151.000
B 13	Nekeb	0
B 14	Passend Onderwijs	142.000

3.3. Stand van zaken m.b.t. investeringen in gebouwen door SKOBOS.

Conform de wet mag SKOBOS niet vanuit eigen middelen investeren in “stenen”, in het gebouw dus. Dit is primair een verantwoordelijkheid van de gemeente. Hiervan uitgezonderd is het eigen vermogen van schoolbesturen vóór de ingang van de Lumpsum financiering per 1 januari 2006.

SKOBOS deelt de opvatting dat primair de gemeente verantwoordelijk is voor een adequate huisvesting en daarvoor middelen beschikbaar stelt. SKOBOS weet ook dat de normen die daarvoor gelden dusdanig beperkt zijn dat het qua duurzaamheid en flexibiliteit nauwelijks mogelijk is voldoende kwaliteit te realiseren.

SKOBOS is dus ook bereid om mee te financieren in gebouwen op voorwaarde dat het tot een meerwaarde leidt van het gebouw ten aanzien van duurzaamheid, flexibiliteit en exploitatiedruk.

Stand van zaken per 31-12-2017:

Eigen vermogen SKOBOS per 31-12-2005:	<u>1.464.686</u>
Investering in de nieuwbouw Plataan:	300.216
Investering in bestuurskantoor (gebouw, niet inventaris)	161.000
Investering in de renovatie de Fonkeling:	187.883
Geplande investeringen (B8 en B11):	650.000

Bijlage 9: Overzicht toegestane overschrijdingen, verloop bestemmings-reserves en algemene reserve, overzicht investeringen, op basis 2017.

Toelichting bij de overzichten:

- Hoofdstuk 3: Toelichting financieel jaar verslag 2017
- Bijlage 8: Beleid m.b.t. en hoogte van voorzieningen en reserves op 31-12-2017.

Toegestane overschrijdingen		versie van 23 mei 2018 ivm jaarverslag 2017			
Materieel					
Overschrijdingen 2017 begroot-realiseatie					
		Res	2017	realisatie 2017	
1	digitale schoolborden t/m 2017	A	38.200	38.200	
3	afschrijving speelplaats Antonius	B4	5.000	dit bedrag had niet meer opgenomen moeten worden	
4	afschrijving onderwijskundige vernieuwingen Antonius	B4	2.700	dit bedrag had niet meer opgenomen moeten worden	
5	deskundigheidsadvies				
	schaalgrootte	A	15.000	5.000	
6	ICT deskundigheidsadvies	B3			
	SKOBOS 2.0 deskundigheidsadvies	B3	20.000	0	
	SKOBOS 2.0 DL DB afschr. accesspoints 30000 4j	B3	7.500	7.500	
	SKOBOS 2.0 afschr. inv. SKOBOS tablets lk t/m 2021	B3	0	9.182	
	SKOBOS 2.0 afschrijvingen inv. de Plataan t/m 2021	B3	0	8.627	
	SKOBOS 2.0 afschrijvingen inv. de Linde t/m 2021	B3	12.413	33.862	
	SKOBOS 2.0 afschrijvingen inv. Antonius t/m 2021	B3	0	8.042	
	SKOBOS 2.0 afschrijvingen inv. De Beerze t/m 2021	B3	1.157	38.720	
	SKOBOS 2.0 afschrijvingen inv. de Fonkeling t/m 2021	B3	9.626	16.078	
	tablets leerkrachten, dir. en (G)MR	B3	25.000	25.000	
7	Hooimijt Antonius	A	1.400	1.400	
8	de Fonkeling: pv-cellen 15 j	B8	0	1.621	
	Plataan: pv cellen en warmtepomp 20 j	A	7.200	7.200	
18	Bovenschoolse plusklas	B12	2.000	1.000	
	Totaal		147.196	201.432	
Personeel					
Overschrijdingen 2017 begroot-realiseatie					
		Res	2017		
3	frictie	B2		45.152	
11	Personele inzet	B6	54.388	54.388	
11	AZC personele inzet	B6	39.000	39.000	
12	ICT scholing DWO - DLO	B3	20.000	20.000	
15	scholing RDDF	B2	5.000	5.000	
17	opname gespaarde BAPO ivm duurzame inzetbaarheid	B10	40.000	26.000	
18	bovenschoolse plusklas	B12	30.000	30.000	
19	negatieve effecten ivm krimp en bezuinigingen**	B13	50.000	50.000	
	Totaal		238.388	269.540	
	** m.i.v. 2017 weggezet bij personele inzet				
Eindtotaal materieel en personeel 2017 begroot-realiseatie			385.584	470.972	
Onttrekkingen Reserves 2017					
Onttrekkingen Algemene Reserve en Bestemmingsreserves					
			2017		
A	Algemene Reserve	A	61.800	51.800	
B2	Frictie	B2	5.000	50.152	
B3	SKOBOS 2.0	B3	95.696	167.011	
B4	Strategische ontw. Antonius	B4	7.700	0	
B6	Personele inzet	B6	93.388	93.388	
B8	Bouw en verbouw de Fonkeling	B8	0	1.621	
B10	Niet opgenomen BAPO	B10	40.000	26.000	
B11	Aankoop deel Korein	B11			
B12	Passend onderwijs, plusklas	B12	32.000	31.000	
B13	Negatieve effecten van krimp en bezuinigingen	B13	50.000	50.000	
B14	Passend onderwijs	B14			
	totaal		385.584	470.972	
B1	ouderschapsverlof (vervallen)				
B5	scholing functiemix (vervallen)				
B7	bouw bestuursbureau (vervallen)				

OVERZICHT VERLOOP BESTEMMINGSRESERVES EN ALGEMENE RESERVE													versie 23-05-2018		
	onderdelen met nieuwe mutaties m.i.v. 2017														
Bestemmingsreserve		s 2011	r 2012	s 2012	r 2013	s 2013	r 2014	s 2014	r 2015	s 2015	r 2016	s 2016	r 2017	s 2017	
2	frictie	545.000	-251.000	294.000	-50.100	243.900	25.000	268.900	-47.000	221.900	-6.900	215.000	-50.152	164.848	
3	SKOBOS 2.0 (ideeën)	367.000	-60.070	306.930	77.200	384.130	-36.000	348.130	523.000	871.130	-56.383	814.747	-167.011	647.736	
4	~~stat. ontw. Antonius~~	29.960	-7.700	22.260	52.840	75.100	-7.700	67.400	-7.700	59.700	-59.700	0	0	0	
5	~~scholing-functienix~~	84.731	-12.000	72.731	-3.200	69.531	-69.531	0		0		0		0	
6	personele inzet (incl taalbos)	665.747	-10.300	655.447	-121.700	533.747	-111.850	421.897	-68.900	352.997	131.581	484.578	-143.388	341.190	
8	bouw en verbouw														
	Jozef Sp (14-15) de Fonk.	325.000		325.000		325.000		325.000	-265.000	60.000	10.000	70.000	-1.621	68.379	
	De Beerze nieuwbouw	275.000		275.000		275.000		275.000	175.000	450.000		450.000		450.000	
10	niet opgenomen BAPO	298.915		298.915		298.915	-21.000	277.915	-32.000	245.915	-40.000	205.915	-26.000	179.915	
11	aankoop deel Korein (gemeen)	130.000		130.000		130.000		130.000		130.000		130.000		130.000	
12	Plusklas						142.000	142.000	-32.000	110.000	72.000	182.000	-31.000	151.000	
13	nekeb wegzetten bij personele inzet (incl taalbos) en plusklas				281.000	281.000	50.000	331.000	-17.169	313.831	-313.831	0	0	0	
14	passend onderwijs						35.000	35.000		35.000	107.000	142.000		142.000	
	totaal	2.721.353	-341.070	2.380.283	236.040	2.616.323	5.919	2.622.242	228.231	2.850.473	-156.233	2.694.240	-419.172	2.275.068	
	Toegeest. overschr. t.l.v. Alg Res.								-563.100		-86.600		-51.800		
	Resultaat		-143.104		81.372		-12.377		25.847		21.777		334.409		
	Algemene Reserve	995.257		852.153		933.494		921.117		383.864		319.041		601.650	
	totaal Best. Res + Alg. Res.	3.716.610	-484.174	3.232.436	317.412	3.549.817	-6.458	3.543.359	-309.022	3.234.337	-221.056	3.013.281	-136.563	2.876.718	
			2012		2013		2014		2015		2016		2017		
	gerealiseerd / begroot resultaat		-563.587		-207.587		-203.285		-334.869		-234.866		-148.826		
	financiële baten		79.413		49.994		126.826		25.847		13.810		12.264		
	netto resultaat		-484.174		-157.593		-76.459		-309.022		-221.056		-136.563		
	totaal uit tabel toegestane overschrijdingen		-260.100		-538.400		-394.650		-403.800		-427.150		-385.584		
s	stand 31-12 van genoemd jaar														
m	mutatie in genoemd jaar volgens tabel toegestane overschrijding													0	
r	gerealiseerd volgens financieel jaarverslag														

SKOBOS INVESTERINGS- EN RAPPORTAGEOVERZICHT				jaar:		2018	
	omschrijving	Planning (mm-jj)		totaal project	2017		2018 budget
		start	einde		budget	actual	
1	12200 gebouwen en terreinen						
	Bestuur			-	-	-	-
	De Plataan			-	-	-	-
	De Linde			-	15.000	3.494	-
	Antoniusschool			-	-	-	-
	De Beerze			-	-	-	-
	de Fonkeling			-	-	-	-
	totaal gebouwen en terreinen			-	15.000	3.494	-
2	12210 inventaris en apparatuur						
	Bestuur			-	-	-	-
	De Plataan			-	2.800	-	4.000
	De Linde			-	2.800	3.231	-
	Antoniusschool			-	-	-	1.200
	De Beerze			-	11.350	-	11.350
	de Fonkeling			-	74.000	72.941	-
	totaal inventaris en apparatuur			-	90.950	76.172	16.550
3	12220 meubilair						
	Bestuur			-	-	3.070	-
	De Plataan			-	-	-	40.500
	De Linde			-	41.500	31.845	29.000
	Antoniusschool			-	2.500	-	20.500
	De Beerze			-	12.500	-	49.000
	de Fonkeling			-	3.000	12.164	-
	totaal meubilair			-	59.500	47.079	139.000
4	12250 ICT						
	Bestuur			-	30.175	40.065	6.000
	De Plataan			-	110.000	128.075	12.000
	De Linde			-	144.497	102.245	42.950
	Antoniusschool			-	79.000	68.805	13.500
	De Beerze			-	299.983	133.387	97.800
	de Fonkeling			-	39.100	47.651	-
	totaal ICT				702.755	520.227	172.250
5	12300 Leermiddelen						
	Bestuur			-	-	-	-
	De Plataan			-	5.600	-	10.000
	De Linde			-	6.200	-	15.500
	Antoniusschool			-	6.000	-	-
	De Beerze			-	32.500	-	44.000
	de Fonkeling			-	20.600	5.861	12.400
	totaal leermiddelen			-	70.900	5.861	81.900
6	12390 Overige materiële vaste activa						
	Bestuur			-	-	-	-
	De Plataan			-	-	-	-
	De Linde			-	-	-	-
	Antoniusschool			-	-	-	17.900
	De Beerze			-	-	-	-
	de Fonkeling			-	-	-	-
	totaal overige materiële vaste activa			-	-	-	17.900
totaal				-	939.105	652.834	427.600
totaal per vestiging							
	Bestuur				30.175	43.135	6.000
	De Plataan				118.400	128.075	66.500
	De Linde				209.997	140.815	87.450
	Antoniusschool				87.500	68.805	53.100
	De Beerze				356.333	133.387	202.150
	de Fonkeling				136.700	138.618	12.400
totaal					939.105	652.834	427.600

Bijlage 10:

Overzicht teldatum leerlingen 1-10-2016 en de prognose voor de komende teldata als basis voor de meerjarenbegroting 2017-2019

	teldatum	1-10-2014	1-10-2015	1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018	1-10-2019	1-10-2020	1-10-2021	1-10-2022	1-10-2023	1-10-2027	
	de Plataan	231	216	200	199								
					prognose	203	210	218	223	221	217	210	
				prognose	193	197	201	200	199		192	182	
			prognose	211	205	213	210	206	199		186	181	
		prognose	234	237	231	229	227	222	216		205	201	
		214	203	197	190	185	182	180	177		173	169	
	de Linde	335	322	318	297								
					prognose	279	302	309	317	314	308	299	
				prognose	305	303	302	301	299		289	274	
			prognose	321	313	304	301	294	284		266	259	
		prognose	322	307	299	297	294	287	280		265	261	
		345	347	337	327	318	313	310	305		297	291	
	Antonius	118	137	152	153								
					prognose	153	156	159	163	162	159	154	
				prognose	149	151	156	155	154		149	141	
			prognose	158	164	167	165	162	156		146	143	
		prognose	122	129	125	125	123	121	117		111	109	
		121	123	124	123	120	118	116	115		112	110	
	Fonkeling	164	159	162	163								
					prognose	161	160	161	164	163	160	155	
				prognose	151	146	142	141	140		136	129	
			prognose	147	139	132	130	127	123		115	112	
		prognose	156	146	142	142	140	137	133		126	124	
		175	171	166	160	156	153	151	149		146	143	
	de Beerze	422	409	423	403								
					prognose	407	413	424	431	443	450	444	
				prognose	417	418	423	428	427		426	408	
			prognose	405	406	413	417	424	432		434	408	
		prognose	399	384	370	360	357	355	354		352	366	
		431	413	405	398	395	392	391	391		391	377	
		103	95	91	88	87	86	86	86		86	83	
		328	318	314	310	308	306	305	305		305	294	
	SKOBOS t	1270	1243	1255	1215								
					prognose	1221	1241	1271	1298	1303	1294	1262	
				prognose	1215	1215	1224	1225	1219		1192	1134	
			prognose	1242	1227	1229	1223	1213	1194		1147	1103	
		prognose	1233	1203	1167	1153	1141	1122	1100		1059	1061	
		1286	1257	1229	1198	1174	1158	1148	1137		1119	1090	

Bijlage 11:   **Meerjarig bestuur formatieplan, uitgangspunten formatie, RDDE, uitvoering afspiegelingsbeginsel.**

Meerjarig bestuursformatieplan: uitgangspunten formatie, RDDE, uitvoering afspiegelingsbeginsel.
mei 2018.

1. **SKOBOS laat zich bij het (meerjarig) bestuur formatieplan leiden door de volgende uitgangspunten:**
  - Elke school krijgt jaarlijks op basis van een aantal uitgangspunten formatie toebedeeld. Deze uitgangspunten zijn formeel vastgesteld. Het aantal leerlingen is daarbij de variabele factor. Zie voor de uitgangspunten bijlage A.
  - SKOBOS kent de formatie niet toe op basis van de bekostigingssystematiek (t-1) maar op basis van het feitelijk aantal leerlingen. Daarmee is de toedeling van de formatie aan de scholen pas mogelijk tegen het einde van het schooljaar ervoor, op het moment dat er redelijke zekerheid bestaat over het aantal aanmeldingen en daarmee de prognose voor de teldatum van oktober.
  - Er vindt altijd achteraf een correctie plaats van de formatie op basis van de feitelijke teldatum.
  - Al het personeel is in dienst van SKOBOS. De scholen krijgen geen personeel, maar formatie in fte toebedeeld, op basis van de gemiddelde personeelslast. Nadat voor elke school berekend is voor hoeveel fte er aan formatie beschikbaar is, wordt binnen het directeurenoverleg bepaald wie op welke school werkzaam zal zijn. Uitgangspunten daarbij zijn:
    - o Fte-behoefte van de school (dus een vertaling van groei of krimp en uitstroom van personeel op de betreffende school)
    - o Inhoudelijke behoeften van de school
    - o Wensen van de personeelsleden zelf (die altijd in het voorjaar voorafgaande aan een nieuw schooljaar in kaart worden gebracht)
    - o Mobiliteit (vrijwillig dan wel verplicht)
  - Een meerjarig formatieplan is niet anders dan de vertaling van de leerlingenprognoses op school- en bestuursniveau op basis van de vaststaande uitgangspunten. In de meerjarenbegroting zijn de stijging of daling van het aantal leerlingen al meegenomen. Daarmee vormt de meerjarenbegroting, samen met de vaststaande uitgangspunten, het grote kader van de meerjarig formatieplan van SKOBOS.
  - In de feitelijke jaarbegroting wordt elk jaar opnieuw ingeschat of de financiële (personele) ruimte in evenwicht is met de feitelijke formatiebehoefte op basis van de vaststaande uitgangspunten; wanneer er te weinig ruimte is, wordt gekeken of er materiële bezuinigingen mogelijk zijn dan wel andere bronnen van inkomsten gevonden kunnen worden of gebruikt mogen worden. Wanneer dat niet het geval is, dan wordt een van de vaststaande uitgangspunten (in de regel verhouding aantal leerlingen per fte leerkracht) aangepast om de totale begroting toch kloppend te krijgen.
  - SKOBOS brengt jaarlijks vóór 1 mei in beeld wat, in het kader van de leerlingenprognoses en de meerjarenbegroting, personele knelpunten zijn als gevolg van een eventuele daling van het aantal leerlingen dan wel van specifieke personele problemen die voorzien worden. De financiële vertaling van deze knelpunten leidt tot een overzicht waarin de personele

terugloop en de noodzaak van RDDF-plaatsingen in beeld wordt gebracht. De PGMR verleent instemming met dit overzicht. ([zie Bijlage B](#)).

- SKOBOS brengt jaarlijks vóór 1 mei in beeld wat de specifieke consequenties zijn van het RDDF-overzicht (bijlage B) voor het personeel in het erop volgend schooljaar. Op basis van het zgn. “beleid afspiegelingsbeginsel” ([zie Bijlage C](#)) wordt bepaald hoe de rddf-plaatsingen verdeeld worden over de diverse leeftijdscategorieën in het erop volgend schooljaar. De PGMR verleent instemming met deze verdeling.
- Uiterlijk in de laatste week vóór de zomervakantie krijgen de personeelsleden, die op basis van het beleid afspiegelingsbeginsel in aanmerking komen voor een RDDF-plaatsing, hiervan per aangetekend schrijven melding.

2. Conclusies meerjarig bestuur formatieplan 2018-2019 e.v.:

- De feitelijke vertaling van het meerjarig bestuur formatieplan voor het schooljaar 2018-2019 is beschikbaar. Het heeft geleid tot een aanpassing van de vaststaande uitgangspunten. ([bijlage A](#), een verlaging van de gemiddelde groepsgröße bij de verdeling van 26,5 naar 25,5).
- De prognoses van het aantal leerlingen in de komende jaren is positief bijgesteld ten opzichte van de voorgaande jaren. Dat betekent dat er in de komende jaren een personele terugloop te verwachten is, [Zie bijlage B](#). Er hoeven dan ook per 1/8/2018 geen nieuwe personeelsleden in het RDDF geplaatst te worden.
- Omdat er geen personeelsleden in het RDDF geplaatst hoeven te worden is er ook geen reden om het overzicht van het “afspiegelingsbeginsel” ([zie bijlage C](#)) verder te vullen.

Oirschot, mei 2018,
Frans Bruinsma,
Voorzitter CvB van SKOBOS.

Bijlage A.

Uitgangspunten en kengetallen				
Leerlingen per groep	25,5			
Normen voor verdeling				
	wtf			
zorg voet incl. 100 lln	0,4000			
zorg per leerling >100	0,0020			
directie voet	0,3000			
directie per leerling	0,0037			
	uren			
lestijd per leerling per jaar	955			
	€			
gem. directielid	90.231	incl BAPO en ex spaarBAPO		
gem. leerkracht	64.389	incl BAPO en OV ex spaarBAPO		
de basispremie van VF zit in de GPL verwerkt (ong. 8500)				
Overige				
	€ per ll			
nascholing		dir: 3.000; lk: 500 per fte		
onderwijsbegeleiding	50			
vrij besteedbaar	150			
extra formatie ivm vervanging		De Linde en De Beerze: 0,4 fte		
		overige scholen: 0,2 fte		

Bijlage B.

PERSONELE BEGROTING 2017 - 2021 MEDE OP BASIS VAN DE MEERJARENBEGROTING									
Personele inkomsten, terugloop					2018	2019	2220	2021	2022
aantal leerlingen					1218	1231	1256	1285	1300
personele inkomsten extra (+ of - leerlingen á 5000 per lln)					-85.000	65.000	125.000	145.000	75.000
werkdrukakkoord	2018:00:00	5/12 x 190.000	extra p.j.		80.000	110.000	60.000	50.000	50.000
regulier verloop gedurende schooljaar tot einde									
	1 fte = 65.000		2018 5 fte		325.000				
			2019 3 fte			195.000			
			2020 2 fte				130.000		
			2021 2 fte					130.000	
			2022 3 fte						195.000
te benoemen					320.000	370.000	315.000	325.000	320.000
	fte				5	6	5	5	5
Te realiseren middels ontslag:									
1-8-2018	ontslag	3 fte	rddf per 1/8/17	0 fte					
1-8-2019	ruimte	0,8 fte	rddf per 1/8/18	0 fte					
1-8-2020	ruimte	0,9 fte	rddf per 1/8/19	0 fte					
Totaal B: in 4 jaar samen						0	0	0	0

VOORSTEL PGMR: met ingang van 1/8/2018 0 fte in de RDDF plaatsen voor het schooljaar 18/19.

Toelichting:

- 0 in het overzicht is zichtbaar welke personele terugloop (verwerkt als € 5000 per leerling) is meegenomen
- 0 in het overzicht is uitgegaan dat er elk jaar voor een bepaald bedrag vrijwillige personele uitstroom is
- 0 in het overzicht is zichtbaar welke financiële besparingen gerealiseerd worden bij genoemd ontslag
- 0 een ontslag per augustus levert per fte maar 5 maanden salarisbesparing op voor het betreffende jaar
- 0 een ontslag per augustus levert voor het jaar erop 12 maanden salarisbesparing op.

Verder:

- 0 er wordt uitgegaan van een aantal aannames (bv. vrijwillig ontslag, feitelijke terugloop lln)
- 0 per augustus van een jaar kan pas bepaald worden of er sprake is van voldoende ontslagruimte
- 0 door de jaren heen is sturing mogelijk door aannamebeleid

Bijlage C: BELEID SKOBOS T.A.V. AFSPIEGELINGSBEGINSEL

Uitgangspunten:

Algemeen:

- Verplicht bij elke vorm van bedrijfseconomisch ontslag.
- Vijf leeftijdscategorieën:
  - o 15 t/m 24 jaar
  - o 25 t/m 34 jaar
  - o 35 t/m 44 jaar
  - o 45 t/m 54 jaar
  - o 55 jaar en ouder
- Ontslagen moeten zo verdeeld worden dat de leeftijdsopbouw zoveel mogelijk ongewijzigd blijft
- Binnen elke leeftijdsgroep werkt principe van “last-in, first out”.

Uitwerking SKOBOS:

- Het betreft ontslag voor de functiegroep leerkrachten (OP) omdat de bedrijfseconomische reden terugloop van het aantal leerlingen betreft; dus minder behoefte aan leerkrachten;
- Leerkrachten LB en Interne Begeleiders horen allemaal tot de functiegroep OP en tellen dus mee in het afspiegelingsbeginzel;
- OOP wordt incidenteel in terugloop meegenomen als daar mogelijkheid toe is; dus geen / minder herbenoeming bij uitstroom; gebeurde de afgelopen jaren een aantal keren.
- Aanstellingsomvang speelt geen rol in het afspiegelingsbeginzel, dus ook niet in de rekensystematiek die gehanteerd wordt bij het bepalen van het ontslag
- De wettelijke bepalingen van het onderwijs gelden ook (bijvoorbeeld geen deeltijdontslag mogelijk)
- Volgorde bij het toewijzen van de RDDF over de diverse categorieën
  - o Eerst één persoon uit de categorie met het hoogste aantal, daarna één persoon uit de categorie met het een na hoogste aantal etc.;
  - o Wanneer het feitelijk aantal ontslagen in fte nadat uit elke categorie iemand in de RDDF geplaatst is fte, nog niet bereikt is, dan wordt dezelfde procedure als net beschreven opnieuw toegepast totdat het benodigde aantal fte wel bereikt is;
  - o De volgorde zoals net beschreven is tevens de feitelijke ontslagvolgorde wanneer er na een jaar tot daadwerkelijk ontslag overgegaan moet worden, tenzij specifieke deskundigheid in deze fase een meewegend criterium is; in dat geval wordt dat voor 1 mei van het betreffende jaar bij het bepalen van de RDDF voor het jaar erna als zodanig meegenomen en door de PGMR instemmend beoordeeld.

Voorbeeld 1: Berekening bij 8 fte ontslagen:

Samenstelling onderwijzend personeel:

Leeftijd	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 66
Aantal personen	9	20	36	25	10
Percentage	9%	20%	36%	25%	10%
Aantal ontslagen x percentage	0,72	1,60	2,88	2,00	0,80
Afgerond (in principe naar boven)	0	2	3	2	1

En zo makkelijk is het dus niet. Elk voorbeeld gaat uit van mensen met een volledige betrekking. Als dat niet zo is, dan moet ook voor het resterende deel opnieuw percentages worden gemaakt totdat de afspiegeling zo getrouw mogelijk gerealiseerd is.

Voorbeeld 2: SKOBOS, 2015 – 2016:

Minimaal twee personen in de RDDF:

Leeftijd 1-8-2015	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 66
Aantal personeelsleden	0	25	26	24	19
Percentage	0 %	26,6 %	27,7 %	25,5 %	20,2 %
Aantal personele ontslagen (RDDF) x percentage (WTF)	0	0,532	0,554	0,51	0,404
Afgerond (in principe naar boven). Gebeurt niet, eerst wordt gekeken naar de relatie betreffend personeelslid en wtf.					

Berekening SKOBOS, feitelijk 2018 – 2019:

Minimaal nul personen in de RDDF:

Leeftijd 1-8-2016	15 - 24	25 - 34	35 - 44	45 - 54	55 - 66
Aantal personeelsleden	1	23	26	23	21
Percentage	1,1 %	24,5 %	27,6 %	24,5 %	22,3 %
Aantal personele ontslagen (RDDF) x percentage (WTF)	0	0	0	0	0
Afgerond (in principe naar boven). Gebeurt niet, eerst wordt gekeken naar de relatie betreffend personeelslid en wtf.	0	0	0	0	0

Jaarrekening 2017

Stichting Katholiek

Onderwijs

De Beerzen, Oirschot

en Spoordonk

A. Balans per 31-12-2017 na resultaatbestemming

1	Activa	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
	Vaste activa		
1.2	Materiële vaste activa	1.707.092	1.475.730
1.3	Financieel vaste activa	53.429	53.429
	Totaal vaste activa	1.760.521	1.529.159
	Viottende activa		
1.5	Vorderingen	334.255	361.677
1.7	Liquide middelen	2.506.874	2.998.081
	Totaal viottende activa	2.841.129	3.359.758
	Totaal activa	4.601.650	4.888.917
2	Passiva	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
2.1	Eigen vermogen	2.876.718	3.013.281
2.2	Voorzieningen	1.136.190	1.172.604
2.4	Kortlopende schulden	588.742	703.032
	Totaal passiva	4.601.650	4.888.917

B Staat van baten en lasten over 2017

		2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
3	Baten			
3.1	Rijksbijdragen OCW	6.541.561	6.271.765	6.331.091
3.2	Overige overheidsbijdragen	89.264	99.832	87.828
3.5	Overige baten	<u>162.472</u>	<u>150.201</u>	<u>96.386</u>
	Totaal baten	<u>6.793.296</u>	<u>6.521.798</u>	<u>6.515.306</u>
4	Lasten			
4.1	Personeelslasten	5.518.116	5.562.726	5.502.712
4.2	Afschrijvingen	418.790	231.104	221.900
4.3	Huisvestingslasten	380.386	337.577	387.290
4.4	Overige lasten	<u>624.831</u>	<u>760.563</u>	<u>638.269</u>
	Totaal lasten	<u>6.942.123</u>	<u>6.891.970</u>	<u>6.750.172</u>
	Saldo baten en lasten	<u>-148.826</u>	<u>-370.172</u>	<u>-234.866</u>
5	Financiële baten en lasten	<u>12.264</u>	<u>13.650</u>	<u>13.810</u>
		12.264	13.650	13.810
	Resultaat	<u>-136.563</u>	<u>-356.522</u>	<u>-221.056</u>
	Resultaat na belastingen	<u>-136.563</u>	<u>-356.522</u>	<u>-221.056</u>
	Totaal resultaat	<u>-136.563</u>	<u>-356.522</u>	<u>-221.056</u>

C Kasstroomoverzicht over 2017

	2017 EUR	2016 EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Saldo van baten en lasten	-148.826	-234.866
Aanpassingen voor:		
- Afschrijvingen	418.790	221.900
- Mutaties voorzieningen	-36.414	135.260
	382.376	357.160
Veranderingen in vlottende middelen:		
- Vorderingen	27.422	42.252
- Kortlopende schulden	-114.290	71.946
	-86.868	114.198
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	146.681	236.492
Ontvangen interest	12.264	13.810
Betaalde interest		0
Buitengewoon resultaat		0
	12.264	13.810
Totale kasstroom uit operationele activiteiten	158.945	250.302
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings in materiële vaste a	-652.833	-232.978
Desinvesteringen in materiële vast	2.681	20.020
Investerings in financiële vaste a	0	-8.050
	-650.152	-221.009
Totale kasstroom uit investeringsactiviteiten	-650.152	-221.009
Mutatie liquide middelen	-491.207	29.293
Liquide middelen 1-1	2.998.081	2.968.788
Liquide middelen 31-12	2.506.874	2.998.081
Mutatie Liquide middelen	-491.207	29.293

D Grondslagen van waardering en resultaatbepaling

1 Algemeen

Gegevens over de rechtspersoon

Naam: Stichting Katholiek Onderwijs De Beerzen, Oirschot en Spoordonk

Rechtsvorm: Stichting

Vestigingsadres: Van Tuldstraat 2A, 5688DB Oirschot

Zetel: Oirschot

Kamer van Koophandel: 17101035

Activiteiten van het bevoegd gezag

In deze jaarrekening zijn de activiteiten van Skobos en de onder deze rechtspersoon vallende scholen verantwoord. De activiteiten bestaan uit het verzorgen van onderwijs voor kinderen van 4 tot 12 jaar.

Grondslagen voor de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de bepalingen opgenomen in de Ministeriële Richtlijn jaarverslaggeving onderwijs. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de bepalingen van Boek 2 titel 9 van het Burgerlijk Wetboek en de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

De algemene grondslag voor de waardering van activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het resultaat, is de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Voor zover niet anders vermeld worden de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

Het resultaat wordt bepaald als verschil tussen de baten en lasten hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in hele euro's.

Continuïteit

Het eigen vermogen van Skobos bedraagt per 31 december 2017 € 2.884.071 positief.

De continuïteitveronderstelling wordt gebaseerd op de meerjarenbegroting waarin SKOBOS jaarlijks 5 jaar vooruit kijkt.

Vergelijkende cijfers

Voor zover van toepassing zijn ter vergelijking de realisatiecijfers opgenomen van het voorgaande jaar, alsmede de cijfers van de meest recente, vastgestelde versie van de begroting van het verantwoordingsjaar. Als gevolg van aanpassing van de OCW taxonomie heeft op onderdelen een verschuiving van posten in de toelichting op de balans en de staat van baten en lasten plaatsgevonden. Dit heeft geen invloed op de balans, de staat van baten en lasten noch op omvang en samenstelling van vermogen en resultaat.

De vergelijkende cijfers zijn overeenkomstig aangepast.

Schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening dient het bestuur, overeenkomstig algemeen geldende grondslagen, bepaalde schattingen en veronderstellingen te doen die mede bepalend zijn voor de opgenomen bedragen. De feitelijke resultaten kunnen van deze schattingen afwijken.

Financiële instrumenten

Skobos heeft alleen primaire financiële instrumenten, voor de grondslag wordt verwezen naar de behandeling per post.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Skobos en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

2 Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde.

Er wordt afgeschreven in de maand na aanschaf, derhalve afgeschreven in hetzelfde boekjaar.

Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Investerings onder de € 1.000 worden rechtstreeks ten laste gebracht van het resultaat.

Investeringsubsidies worden in mindering gebracht op de investeringen.

Het economisch eigendom van de schoolgebouwen is in handen van de gemeente. Het juridisch eigendom berust voor hii de stichting.

Financiële vaste activa

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en zijn voor waardering na eerste verwerking onder te verdelen in effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille en effecten die geen onderdeel zijn van de handelsportefeuille, zijnde eigen-vermogensinstrumenten of obligaties.

Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden, na eerste verwerking, gewaardeerd tegen reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de winst-en-verliesrekening verwerkt.

Effecten als onderdeel van de vlottende activa hebben een looptijd korter dan een jaar.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde plus geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde.

De vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd korter dan een jaar, tenzij dit bij de toelichting op de balans anders is aangegeven.

Noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van de stichting.

Algemene reserve publiek

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van Skobos.

Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de toegerekende baten en werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Bestemmingsreserves (publiek en privaat)

Hieronder opgenomen publieke en private reserves zijn bedoeld voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden. Per bestemmingsreserve is aangegeven of deze is opgebouwd uit privaatrechtelijke dan wel publiekrechtelijke middelen. In de toelichting zijn het bedrag en de beperkte doelstelling van iedere bestemmingsreserve vermeld.

Aan de bestemmingsreserves ligt een plan ten grondslag waarin is opgenomen welke uitgaven ten laste van de reserve komen, een inschatting van het totaal aan uitgaven en een inschatting in welk jaar de uitgaven zullen worden gedaan.

Voorzieningen

De voorzieningen worden gevormd voor verplichtingen die op balansdatum bestaan waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is, waarvan de hoogte redelijkerwijs geschat kan worden en voor zover deze verplichtingen niet op activa in mindering zijn gebracht.

Eveneens worden voorzieningen gevormd voor verliezen die naar waarschijnlijkheid in de toekomst zullen worden geboekt maar die voortkomen uit risico's die op balansdatum aanwezig zijn. Voorzieningen kunnen worden gevormd ter egalisatie van kosten waarbij een deel van de in de toekomst te verwachten uitgaven zijn oorsprong heeft voor balansdatum.

Voorziening groot onderhoud

De onderhoudsvoorziening beoogt kostenegalisatie voor de uitgaven van groot planmatig onderhoud aan onroerende zaken die door de jaren een onregelmatig verloop hebben. De dotaties aan de voorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenbegroting, gebaseerd op het meerjaren onderhoudsplan dat een periode kent van 20 jaar. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht. De voorziening is, rekening houdend met geplande jaarlijkse dotaties toereikend voor het uit te voeren onderhoud in de periode waarover de meerjarenonderhoudsbegroting strekt.

Voorziening jubilea

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea van personeelsleden.

De voorziening is opgenomen tegen contante waarde van de toekomstige uitbetalingen en is afhankelijk van de ingeschatte blijfkans, gemiddelde salarisstijging en disconteringsvoet (2,00 %). De werkelijke jubilea-uitkeringen worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening Duurzame Inzetbaarheid

In de cao is in artikel 8A,1 in het kader van de duurzame inzetbaarheid de mogelijkheid opgenomen om met ingang van 1 oktober 2014 uren op te sparen. Voor de gespaarde uren dient, indien deze in uren of in geld opgenomen zullen worden, een voorziening gevormd te worden. Hiertoe dienen tussen de werknemer en de werkgever individuele afspraken gemaakt te worden. De financiële vertaling ervan wordt opgenomen in de voorziening Duurzame Inzetbaarheid.

Kortlopende schulden

Dit betreft schulden met een op balansdatum resterende looptijd van ten hoogste één jaar. Kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De reële waarde plus geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde van de schuld.

Overlopende passiva

De overlopende passiva betreffen vooruit ontvangen bedragen die aan de opvolgende periode worden toegerekend en nog te betalen bedragen, voor zover deze niet onder de kortlopende schulden zijn te plaatsen.

3 Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als een verschil tussen de baten en de hiermee verbonden, aan het boekjaar toe te rekenen lasten. De baten en lasten worden toegerekend aan het versagjaar waarop ze betrekking hebben.

Rijksbijdragen

Onder de Rijksbijdragen OCW worden de vergoedingen voor de exploitatie opgenomen, verstrekt door het Ministerie OCW. Tevens worden hier verantwoord de door het samenwerkingsverband ontvangen doorbetalingen van de Rijksbijdrage.

De ontvangen (normatieve) rijksbijdrage en de niet geoormerkte OCW-subsidies (vrij besteedbare doelsubsidies zonder verrekeningsclausule) worden in het jaar waarop de toekenningen betrekking hebben volledig verwerkt als bate in de staat van baten en lasten.

Geoormerkte OCW subsidies met een vrij besteedbaar overschot (doelsubsidies waarbij het overschot geen verrekeningsclausule heeft) worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord naar rato van de voortgang van de gesubsidieerde activiteiten. Het deel van de subsidies waarvoor nog geen activiteiten zijn verricht per balansdatum, worden verantwoord onder de overlopende passiva.

Geoormerkte OCW subsidies met een verrekeningsclausule worden ten gunste van de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarin de gesubsidieerde lasten komen. Niet bestede middelen worden verantwoord onder de overlopende passiva zolang de bestedingstermijn niet is verlopen.

Overige overheidsbijdragen

Onder de overige overheidsbijdragen worden de vergoedingen opgenomen verstrekt door gemeente, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige overheidsbijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Overige baten

Onder de overige baten worden de vergoedingen opgenomen die niet verstrekt zijn door het Ministerie van OCW/EZ, gemeenten, provincie of andere overheidsinstellingen. De overige baten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop ze betrekking hebben.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

Skobos heeft voor haar werknemers een toegezegd pensioenregeling.

Hiervoor in aanmerking komen de werknemers die op de pensioengerechtigde leeftijd recht hebben op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd.

De verplichtingen, welke voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds ABP. Aan het ABP worden premies betaald waarvan een deel door de werkgever en een deel door de werknemer wordt betaald.

De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat.

Per 31 december 2017 heeft dit pensioenfonds een dekkingsgraad van 104,4%. De pensioenverplichting wordt gewaardeerd volgens de "verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering". In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord. Er bestaat geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bedragen in het geval van een tekort bij het ABP, anders dan het effect van hogere premies. Daarom zijn alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar verantwoord in de jaarrekening.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende materiële vaste activa.

Financieel resultaat

De rentebaten en -lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende rente-opbrengsten en -lasten.

4 Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij deze methode wordt het nettoresultaat aangepast voor posten van de winst- en verliesrekening die geen invloed hebben op ontvangsten en uitgaven in het verslagjaar, mutaties in de balansposten en posten van de winst- en verliesrekening waarvan de ontvangsten en uitgaven niet worden beschouwd als behorende tot de operationele activiteiten.

De liquiditeitspositie in het kasstroomoverzicht bestaat uit liquide middelen onder aftrek van gerealiseerde bankkredieten. In het kasstroomoverzicht wordt onderscheid gemaakt tussen operationele, investerings- en financieringsactiviteiten.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. Effecten worden als liquide gezien indien deze als vlottend actief worden verantwoord.

Transacties waarbij geen ruil van geldmiddelen plaatsvindt, waaronder financial leasing, worden niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De betaling van leasetermijnen is opgenomen onder de operationele activiteiten.

E Toelichting behorende tot de balans

1 Activa
1.2 Vaste Activa

1.1.2 Materiële vaste activa

	1.1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.1.2.3 Inventaris en apparatuur	1.1.2.4 Overige materiele vaste activa	Totaal materiële vaste activa
Aanschafprijs 1-1-2017	364.252	2.220.015	898.875	3.483.142
Afschrijving cum. 1-1-2017	19.972	1.396.171	591.269	2.007.412
Boekwaarde 1-1-2017	344.280	823.844	307.606	1.475.730
Investeringsen 2017	0	645.126	7.707	652.833
Desinvesteringsen 2017	0	2.681	0	2.681
Afschrijvingen 2017	14.209	292.804	111.777	418.790
				0
Aanschafprijs 31-12-2017	364.252	2.862.460	906.582	4.133.294
Afschrijving cumulatief 31-12-2017	34.181	1.688.975	703.046	2.426.202
Boekwaarde 31-12-2017	330.071	1.173.485	203.536	1.707.092

Toelichting:

Onder inventaris en apparatuur vallen de posten meubilair, inventaris en ICT middelen.

Duurzaame goederen worden geactiveerd bij een aanschafwaarde boven de € 1.000,-.

Onder andere vaste bedrijfsmiddelen vallen met name de leermiddelen.

De cumulatieve aanschafwaarde en afschrijvingen zijn gecorrigeerd met de inmiddels niet meer aanwezige activa.

Hiermee is € 67.000,- aan oorspronkelijke investeringskosten betrokken.

De volgende afschrijvingstermijnen zijn gehanteerd:

Gebouwen nieuwbouw	40 jaar	
Investeringsen in bestaande bouw	15 of 20 jaar	
Inventaris en apparatuur, bestaande uit:		
- Meubilair 15 jaar	10 - 20 jaar	afhankelijk van de aard van de investering
- Technische inventaris	10	koelkasten, telefoon, schroefmachines etc.
- ICT touch screens	8 jaar	
- ICT computers, laptops	4 jaar	
- Leermiddelen	8 jaar	

1.1.3 Financiële vaste activa

	Boekwaarde 1-2017 EUR	Aankopen EUR	Verkopen EUR	Koersresultaat EUR	Boekwaarde 31-12-2017 EUR
1.1.3.7 Effecten	45.379	0	0	0	45.379
Financiële vaste activa - deelname corporatie als	8.050	0	0	0	8.050
Totaal financiële vaste activa	53.429	0	0	0	53.429
1.1.3.7.2 Nederlandse staatsobligaties	45.379	0	0	0	45.379
Effecten	45.379	0	0	0	45.379
Specificatie	Aankoop-waarde	Koers-waarde 1	Koersresultaat	Koerswaarde 31-12	Balanswaarde
7,5% Nederland 1993/2023		66.900	4.074	62.826	45.379
		66.900	4.074	62.826	45.379

In 2016 is er kapitaalstorting gedaan in de corporatie OirschotGlas U.A. Deze kapitaalstorting betreft het operationeel krijgen van de glasvezelverbinding op de Antoniusschool.

1.2 Vlottende activa

1.2.2 Vorderingen

	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
1.2.2.1 Debiteuren	-	11.500
1.2.2.2 Kortlopende vorderingen op OCW/EZ	328.044	334.360
1.2.2.3 Gemeenten en GR's	-	3.339
1.2.2.10 Overige vorderingen	-	9.538
1.2.2.12 Vooruitbetaalde kosten	96	93
1.2.2.14 Nog te ontvangen rente	6.115	1.715
1.2.2.15 Overige vorderingen	-	1.133
Totaal vorderingen	334.255	361.677

1.2.4 Liquide middelen

	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
1.2.4.2 Tegevoeden op bankrekeningen	2.506.874	2.998.081
Totaal liquide middelen	2.506.874	2.998.081

In het kasstroomoverzicht is de mutatie in liquide middelen uiteengezet. De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het bestuur.

2 Passiva

2.1 Eigen vermogen

	Stand per 1-1-2017 EUR	Mutaties Resultaat EUR	Overige Mutaties EUR	Stand per 31-12- 2017 EUR
2.1.1 Algemene reserve	319.041	282.609	0	601.650
2.1.2 Bestemmingsreserve publiek	2.694.240	-419.172	0	2.275.068
Totaal eigen vermogen	3.013.281	-136.563	0	2.876.718

Uitsplitsing:

	Stand per 1-1-2017 EUR	Resultaat EUR	Overige Mutaties EUR	Stand per 31-12- 2017 EUR
2.1.1 B3 SKOBOS (ideeën)	814.747	-167.011		647.736
B10 Niet opgenomen Bapo	205.915	-26.000		179.915
B6 Personele inzet	484.578	-143.388		341.190
B2 Frictie	215.000	-50.152		164.848
B8 Bouw-en verbouw	520.000	-1.621		518.379
B11 Aankoop aandeel Korein	130.000	0		130.000
B12 Plusklas	182.000	-31.000		151.000
B14 Passend Onderwijs	142.000	0		142.000
Resultaat nog verdelen (algemene reserve)	0	0		0
2.1.1 Bestemmingsreserve (publiek)	2.694.240	-419.172	0	2.275.068

Er zijn bestemmingsreserves gevormd voor met de schooldirecteuren overeengekomen toelastane overschrijdingen op de begroting in de komende jaren.

2.2 Voorzieningen

	2.2.1.2 Voorziening duurzame inzetbaarheid	2.2.1.4 Voorziening jubilea	2.2.1 Personele voorzieningen	2.2.3 Voorziening onderhoud	Totaal voorzieningen
Stand per 1-1-2017	16.000	92.048	108.048	1.064.556	1.172.604
Dotaties 2017		36.250	36.250	111.877	148.127
Onttrekking 2017		26.372	26.372	158.169	184.541
Vrijval 2017					
Saldo 31-12-2017	16.000	101.926	117.926	1.018.264	1.136.190
Kortlopend deel < 1 jaar	0	9.649	9.649	234.076	243.725
1 < 5 jaar	0	34.877	34.877	715.386	750.263
Langlopend deel > 5 jaar	16.000	57.400	73.400	68.802	142.202
	16.000	101.926	117.926	1.018.264	1.136.190

2.4 Kortlopende schulden

	31-12-2017 EUR	31-12-2016 EUR
2.4.3 Crediteuren	86.427	122.270
2.4.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonheffing	183.870	200.656
Premies sociale verzekeringen	39.094	59.663
	222.964	260.319
2.4.8 Schulden terzake van pensioenen	60.516	53.171
2.4.9 Overige kortlopende schulden		
Overige	0	-767
Netto salarissen/loonvoorschotten	449	35.443
Nog te betalen bedragen	26.844	0
Door te betalen levensloop	-5.238	0
	22.055	34.676
2.4.14 Vooruitontvangen termijnen	30.687	56.314
2.4.17 Vakantiegeld en -dagen	166.092	176.283
Totaal kortlopende schulden	588.742	703.032

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

In 2011 heeft SKOBOS voor kopieerapparatuur op de 6 scholen een mantelovereenkomst gesloten met Océ Nederland B.V.
 Ingangsdatum is 1 april 2012 met een looptijd van 6 jaar.
 Het totale bedrag is 2.170 per jaar.
 De bedragen blijven gedurende de looptijd gelijk; er wordt geen jaarlijkse indexering toegepast.

Daarnaast is met Océ Nederland B.V. een overeenkomst tot levering van papier afgesloten. Prijs per pak papier € 2,30 excl. BTW.

Regeling duurzame inzetbaarheid

In de cao is in artikel 8A,1 in het kader van de duurzame inzetbaarheid de mogelijkheid opgenomen om met ingang van 1 oktober 2014 uren op te sparen. Voor de gespaarde uren dient, indien deze in uren of in geld opgenomen zullen worden, een voorziening gevormd te worden. Hiervoor dienen tussen werknemer en werkgever individuele afspraken gemaakt te worden.

Er zijn binnen Skobos geen afspraken gemaakt over het sparen van uren ten behoeve van latere opname.

Toelichting behorende tot de staat van baten en lasten

3 Baten

3.1 Rijksbijdragen

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
3.1.1 Rijksbijdrage OCW	5.808.390	5.635.056	5.640.902
3.1.2 Overige subsidies OCW	341.273	242.709	272.462
3.1.3 Bijdragen samenwerkingsverband	391.897	394.000	417.727
Totaal rijksbijdragen OCW	6.541.561	6.271.765	6.331.091

3.1.1 Toelichting Rijksbijdrage OCW	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
Personele lumpsum	4.211.986	4.053.075	4.076.953
Materiële instandhouding	913.467	919.852	895.636
Personneels- en arbeidsmarktbeleid	682.937	662.129	668.312
	5.808.390	5.635.056	5.640.902

3.1.2 Toelichting overige OCW subsid	2015 EUR	Begroting 2015 EUR	2015 EUR
Lerarenbeurs	5.039	-	-
Prestatiebox	187.220	161.042	141.257
Bijzondere bekostiging wegens samenvoeging	47.220	-	45.697
Bijzondere bekostiging opvang <u>asielzoekers</u>	<u>101.795</u>	<u>81.667</u>	<u>85.508</u>
	341.273	242.709	272.462

3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
3.2.2.2 Overige overheidsbijdragen	89.264	99.832	87.828
Totaal overige overheidsbijdragen	89.264	99.832	87.828

3.5 Overige baten

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
3.5.1 Verhuur	30.209	31.606	18.971
3.5.2 Detachering personeel	102.514	102.000	69.898
3.5.5 Ouderbijdragen	7.348	2.700	3.791
3.5.10 Overige	22.400	13.895	3.727
Totaal overige baten	162.472	150.201	96.386

4 Lasten

4.1 Personeelslasten

4.1.1 Lonen, salarissen, sociale lasten en pensioenen

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	3.845.074	5.215.139	4.011.207
4.1.1.2 Sociale lasten	541.790	0	551.500
4.1.1.3 Participatiefonds	136.161	0	134.641
4.1.1.4 Vervangingsfonds	-1.079	0	11.606
4.1.1.5 Pensioenpremies	530.171	0	482.855
4.1.1 Lonen en salarissen	5.052.117	5.215.139	5.191.810
4.1.2 Overige personele lasten			
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	36.250	4.000	25.283
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	194.731	148.180	156.773
4.1.2.3 Overig	241.956	195.407	202.016
4.1.2 Overige personele lasten	472.937	347.587	384.072
4.1.3 Ontvangen vergoedingen			
4.1.3.3 Uitkeringen die de personeelslasten verminderen	-6.937	0	-73.170
Totaal personeelslasten	5.518.116	5.562.726	5.502.712

Aantal personeelsleden

	2017	2016
Toelichting naar functie niveau		
Directie	6	6
Onderwijzend personeel	67	72
Onderwijs ondersteunend personeel	5	5
	78	83

4.2 Afschrijvingen

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
4.2.2 Materiële vaste activa	418.790	231.104	221.900
Totaal afschrijvingen	418.790	231.104	221.900

4.3 Huisvestingslasten

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
4.3.1 Huur	1.710	4.000	14.848
4.3.2 Verzekeringen	-	-	100
4.3.3 Onderhoud	51.402	38.750	34.115
4.3.4 Energie en water	107.681	112.850	113.743
4.3.5 Schoonmaakkosten	84.034	50.400	51.484
4.3.6 Heffingen	6.668	6.500	5.953
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorziening	111.877	111.877	146.700
4.3.8 Overige huisvestingslasten	17.015	13.200	20.347
Totaal huisvestingslasten	380.386	337.577	387.290

4.4 Overige instellingslasten

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
4.4.1 Administratie- en beheerslasten	161.569	184.970	227.842
4.4.2 Inventaris en apparatuur	234.872	186.900	220.483
4.4.3 Leermiddelen	122.222	106.250	102.854
4.4.4 Dotatie overige voorzieningen			
4.4.5 Overige instellingslasten	106.168	282.443	87.090
Totaal overige instellingslasten	624.831	760.563	638.269

Toelichting administratie- en beheerslasten

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
4.4.1 Kosten administratiekantoor	51.421	61.500	71.712
Accountant	10.975	-	8.016
Deskundigenadvies	47.614	92.000	105.661
Telefoon	11.594	9.000	12.239
Porti	962	1.020	671
Drukwerk	431	800	465
Schoolgids	-	500	181
Kantoorbenodigheden	160	1.000	165
Vergoedingen Raad van Toezicht	30.554	10.000	16.522
Public relations en marketing	7.856	9.150	12.210
Beheer en bestuur	-	-	-
	<u>161.569</u>	<u>184.970</u>	<u>227.842</u>

De accountantskosten zijn als volgt te specificeren:

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
Onderzoek jaarrekening	10.975	-	8.016
	<u>10.975</u>	<u>-</u>	<u>8.016</u>

Wij hebben van de accountantsorganisatie uitsluitend controlediensten ontvangen.
 De genoemde bedragen zijn de aan het boekjaar toe te rekenen bedragen.

4.4.2 Toelichting Inventaris, apparatuur en leermiddelen

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
Klein inventaris	8.930	5.250	18.915
ICT hardware	27.857	22.350	10.640
ICT software, licenties	88.244	97.600	118.652
Website	1.079	2.100	7.200
Overige Ict	44.420	12.500	13.559
Media- en bibliotheek	3.167	3.900	944
Reproductie	61.175	43.200	50.574
	<u>234.872</u>	<u>186.900</u>	<u>220.483</u>

4.4.3 Toelichting Leermiddelen

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
Leermiddelen	122.222	106.250	102.854
	<u>122.222</u>	<u>106.250</u>	<u>102.854</u>

4.4.5 Toelichting Overige instellingslasten

	2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
Kabeltelevisie en overige rechten	6.056	3.950	4.334
Abonnementen	4.384	4.800	5.741
Contributies	13.172	14.950	12.452
Representatiekosten	2.603	4.300	4.414
Medezeggenschaps- en ouderraad	833	3.650	672
Overige verzekeringen	4.411	3.500	3.235
Culturele vorming	27.881	32.065	21.914
Sportdagen en vieringen	11.062	10.500	11.122
Reizen en excursies	6.829	9.200	6.401
Testen en toetsen	13.249	13.100	14.782
Levensbeschouwing	250	1.400	1.018
Projecten	-	-	-
Overige onderwijslasten	15.439	181.028	1.006
	<u>106.168</u>	<u>282.443</u>	<u>-</u>
			<u>87.090</u>

6 Financiële baten en lasten

		2017 EUR	Begroting 2017 EUR	2016 EUR
6.1 Financiële baten				
6.1.1 Rentebaten		<u>13.804</u>	<u>15.000</u>	<u>15.318</u>
		13.804	15.000	15.318
6.2 Financiële baten				
6.2.1 Rentelasten		<u>1.540</u>	<u>1.350</u>	<u>1.508</u>
		1.540	1.350	1.508
Saldo financiële baten en lasten		<u>12.264</u>	<u>13.650</u>	<u>13.810</u>
Jaarresultaat		<u>136.563-</u>	<u>356.521-</u>	<u>221.056-</u>

F. Overzicht verbonden partijen

De stichting heeft bestuurlijke inbreng (maar geen overwegende zeggenschap) in de volgende samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs:

Naam	Statutaire zetel	Rechtsvorm	Belangrijkste activiteit
• SWV PO De Kempen 30-09	Eersel	Stichting	Uitvoering Wet Passend Onderwijs

Aangezien de jaarrekening over 2017 van de genoemde instellingen nog niet voorhanden zijn kan geen inzicht worden gegeven in vermoeden en resultaat over 2017. Er is geen sprake van een deelname of consolidatie.

H. Bezoldiging van bestuurders en toezichthouders

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Skobos. Het voor Skobos toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 118.000 bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse B, complexiteitspunten per criterium: Aantal leerlingen 1, totale baten 4, onderwijssoorten, 1.

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking.

Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	F. Bruinsma
Functiegegevens	Directeur- bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Deeltijfactor (in fte)	1,00
Gewezen topfunctionaris?	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?	ja
Klasse	B
Complexiteitspunten aantal leerlingen	1
Complexiteitspunten totale baten	4
Complexiteitspunten aantal onderwijssoorten	1
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	118.000
Beloning en belastbare onkostenvergoedingen	96.489
	-
Beloningen betaalbaar op termijn	15.796
Subtotaal	112.285
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	-
Totaal bezoldiging	112.285
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.

Gegevens 2016	
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	1
Beloning en belastbare onkostenvergoedingen	97.609
Beloningen betaalbaar op termijn	12.872
Totaal bezoldiging 2016	110.481

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	J. Den Otter	P. van Dam	M. Klaassens	C. Schepel-van der Kuif
Functiegegevens	Voorzitter	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	17.700	11.800	11.800	11.800
Bezoldigingen belastbare onkostenvergoedingen	8.775	6.250	5.500	5.500
Bezoldiging betaalbaar op termijn				
Subtotaal	8.775	6.250	5.500	5.500
-/- Onverschuldigd betaald bedrag				
Totaal bezoldiging	8.775	6.250	5.500	5.500
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016				
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12	1/1 - 1/7
Bezoldigingen belastbare onkostenvergoedingen	6.250	1.500	1.500	1.500
Beloningen betaalbaar op termijn				
Totaal bezoldiging 2016	6.250	1.500	1.500	1.500

I Bestemming van het resultaat

Vanuit de statuten zijn geen nadere bepalingen opgenomen met betrekking tot de bestemming van het resultaat.
Het voorstel voor de resultaatbestemming is als volgt:

Resultaat 2017

€	282.609	wordt toegevoegd aan de algemene reserve
€	419.172-	wordt onttrokken aan de bestemmingsreserve publiek
€	<u>136.563-</u>	totaal resultaatverdeling

J Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum die van invloed zijn op de waardering van de in de balans getoonde posten of het resultaat.

K. ONDERTEKENING DOOR BESTUURDERS EN TOEZICHTHOUDERS

College van bestuur

F.G.M. Bruinsma

Raad van Toezicht

de heer J. den Otter

de heer P. van Dam

mevrouw M. Klaassens

mevrouw C. Schepel-van der Kuil

de heer W. Evers

Datum vaststelling jaarrekening

OVERIGE GEGEVENS

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven *postadres*
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan de raad van toezicht van
Stichting Katholiek Onderwijs de Beerzen, Oirschot en Spoordonk
Van Tuldenstraat 2 a
5688 DB OIRSCHOT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Katholiek Onderwijs de Beerzen, Oirschot en Spoordonk te OIRSCHOT gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Katholiek Onderwijs de Beerzen, Oirschot en Spoordonk op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

- (1) de balans per 31 december 2017;
- (2) de staat van baten en lasten over 2017; en
- (3) de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Katholiek Onderwijs de Beerzen, Oirschot en Spoordonk, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093
mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven *postadres*
Bogert 16
5612 LZ Eindhoven

Maarssen
Bisonspoor 7023
3605 LT Maarssen

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Eindhoven, 26 juni 2018
Wijs Accountants

Was getekend: Drs. A.A.J. Vogels RA

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33
KVK 58941487
BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

accountants
onderwijs & kinderopvang

085 - 0200 093

mail@wijsaccountants.nl

Eindhoven postadres

Bogert 16

5612 LZ Eindhoven

Maarssen

Bisonspoor 7023

3605 LT Maarssen

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

IBAN NL69 ABNA 0636 0375 33

KVK 58941487

BTW nr NL.8532.47.158.B01

wijsaccountants.nl

D1 Gegevens over de rechtspersoon

Bestuursnummer	40982
Naam instelling	SKOBOS
Adres	Van Tuldendaat 2A
Postcode / Plaats	Postbus 55
Telefoon	0499-550517
E-mail	info@skobos.nl
Internet-site	www.skobos.nl
Contactpersoon	F.G.M. Bruinsma
Telefoon	0499-550517
E-mail	fransbruinsma@skobos.nl

Brin	Naam	Sector
07QZ	BS de Plataan	PO
08YI	BS De Linde	PO
09VU	BS St. Antonius	PO
10JK	BS de Beerze locatie Middelbeers	PO
11DW	DS De Fonkeling	PO